

Rozványi Dávid

Élettánc

Élettánc III. – És mégis...

TARTALOM

Újrakezdés

Egy hajszál

Az utcán

Újra otthon, egy szál szivar

Gyűlölet és szeretet között

Szerelemíz

Konjunktúra

Repedések

E-mailek

Végzet

Végelszámolás

Egy újabb találkozás és elválás

És mégis...

Kivonulás

*Köszönettel Pál Andreának és Schlosser Juditnak,
akik vállalták a lektorálás nehéz és hálátlan feladatát
és észrevételeikkel segítették az írást.*

*És végül köszönöm mindenkinek, aki
megosztotta velem sorsát és történeteit,
amikből ez a regény végül összeállt.*

*Összetörjük emlékképeinket, jelenünket...
Gondoltad volna, mennyi árnyalata van a
feketének, vörösnek, aranynak és kéknek?
S új mozaikképeket rakunk össze belőlük...*

Vannak történetek, amiket nagyon nehéz elmesélni. Vannak történetek, amik nekünk nagyon-nagyon fontosak, másoknak pedig érdektelenek. Talán ez is ilyen. Nekem fontos, mert apámról és anyámról szól, arról, hogy szerették egymást, és arról, hogy lehet így élni. Igazi szerelemben. Vagy talán szeretetben? Igen, azt hiszem a saját lelki nyugalمامon túl, hogy teljesüljön az a vágyam, hogy megértsem azt, hogy miért élt így az a két ember, akitől az életet kaptam, ezért érdemes leírnom ezt, hogy akik vesződnék csak az életükben, lássák, hogy lehet így is élni. Hogy hogyan? Nehéz a szó. Mert nem igaz, hogy boldogok voltak, legalábbis nem úgy, ahogy általában szokták használni ezt a szót.

Persze, az egészet elintézhethném azzal is, hogy volt két ember, akik egy véletlen folytán egymásra találtak, szerették egymást, egyszer összevesztek, de aztán kibékültek és addig szerették egymást, amíg a halál el nem választotta őket. Ha író lennék, akkor nem írtam volna le ezt a mondatot, hiszen milyen író az, aki már az első oldalon elárulja, hogyan fog végződni a története? De szerencsére nem vagyok az, így nyugodtan elárulhattam, s nem kell törődnöm azzal, hogy a bestseller írók mintájára minden oldalon tovább gombolyítsam a történet fonalát, hogy a végén a meglepetéstől mindenkinek leessen az álla. Nem, nem ez a célom.

Ebben a könyvben magamról keveset fogok írni, hiszen az én személyem itt csak annyiban lényeges, hogy én beszélgettem sokat apámmal, aki soha nem árulta el, hogy mi történt, csak félmondatokból, elejtett megjegyzésekből tudtam összerakni a történeteket.

Ígérem, később összeszedett leszek, de most az elején szeretném elmondani azt, amire később már nem lesz lehetőségem.

Igen, illenék az előzményekkel kezdenem, de ezt már apám feljegyezte két füzetbe, s azokról az időkről mindig nyíltan beszélt, így azt hiszem a családban senki előtt nem volt titok, hogy már volt egyszer egy házassága, de hirtelen meghalt a felesége és akkor elhatározta, hogy vagy megkeresi az első szerelmét, vagy megöli magát. Elindult a nagyvárosból, ahol élt... De a szerelme (az ő személye kicsit rejtélyes, hiszen azon kívűl, hogy él vagy élt, nem tudok róla semmi közelebbit, de talán így van jól) az ország másik végében lakott, így hosszú utat járt be őt keresve. És találkozott anyámmal, később összejöttek, erre a tanyára költöztek, ahol most is élek, s boldogan éltek... Meddig is? Nehéz megmondani. Vannak párok, akik egész életüket leélik egymás mellett, anélkül, hogy egyszer is őszintén magukba néznének, megkérdezve, hogy valóban szeretik-e egymást, s ha néha az élet szembesíti őket ezzel a kérdéssel, döbbenet állnak.

A szüleim hosszú, boldognak hitt együttlét után... Nem, nem jó szó, hogy összevesztek. Ez annál sokkal súlyosabb lehetett. Mind a ketten kimondták azokat a szavakat, amiket nem lett volna szabad, amivel a másik legbelsőbb valóját zúzták össze. Elváltak útjaik. Anyám hazament a szülővárosába, apám pedig... Nos, ez az első rejtély: nem tudom hova ment, soha nem beszélt róla. Amikor egyszer megkérdeztem, félig dúdolván, félig szavaltan csak annyit mondott, kicsit éneklős hangon:

„Aki Pénuélben járt, azon nincs ítélet már.”

Ez olyan volt mint egy vers, de nem találtam sehol. Próbáltam keresni a magyar versek DVD-n, meg az interneten is, de sehol sem találtam. Egyszer arra gondoltam, hogy talán félreértettem, és Pentelére gondolt, de amikor egyszer Pentelére men-

tünk, hogy már nem is emlékszem, milyen üzleti ügyet intézzünk, teljesen idegenül mozgott a városban. Szóval ez is azoknak a dolgoknak a sorát gyarapítja, amiket nem tudtam megfejtetni. Pénuél, Pénuél, olyan ismerős a szó, de évtizedek óta nem tudom megfejtetni, hogy miért.

Amíg anyám élt, addig nem volt hajlandó többet elmesélni. Amikor meghalt, hosszú időn keresztül már ennyit sem. Aztán, hónapok múlva kezembe adta azt a két füzetet, amiben a történetüket leírta a szétválásukig. Néhány éjszakán keresztül nem aludtam, nem bírtam letenni. Döbbenetes volt meztelenül látni anyám és apám sorsát. Persze, ahogy már mondtam, a történetet ismertem én is, de más volt így egy az egyben olvasni. Majd néhány hétig én nem tudtam beszélni a témáról, gyűjtöttem az erőt, hogy megkérdeztem: – És utána?

Apám vett néhány mély lélegzetet, töltött két pohár bort, kikészített egy doboz szivart, leült a ház elé, a diófák alá, szemben a fenyővel. Én bekapcsoltam a diktafont, ő meg beszélni kezdett...

Újrakezdés

Miután összevesztek, Damnát Csillagvárnak vette az irányt. A házat rábízta az eredeti tulajdonos lányára, ő meg, maga sem tudva miért, elindult. Talán azért, mert a feleségét (legalábbis a szó konvencionális értelmében) ennek közelében ismerte meg. Talán azért, mert valamikor ott volt szerelmes, sok-sok élettel azelőtt. Mindenesetre messze volt és elég nagy ahhoz, hogy ne találkozzon ott ismerőssel, mégis elég kicsi ahhoz, hogy talán mégis – sorsjáték, de legalább esély. Már fáradt volt ahhoz, hogy elkövetkező életét tervszerűen alakítsa, megelégedett azzal, hogy emlékei és végig nem gondolt gondolatai sodorják. Nem érzékelte az időt, mintha szellem lett volna, úgy ment, hogy nem vett észre senkit és senki sem észlelte őt. Nem utazott, nem kelt át a folyón, nem ült a buszon, csak megérkezett és leült a főtéren. A főtéren, ahol egy élettel ezelőtt Glindával ült, a furcsa alakú templomot nézve, ahol meg kellett hallgatnia az azóta beteljesült jóslatot, hogy amit boldogságnak hisz, semmivé fog foszlani. Fáradt volt ahhoz, hogy arra gondoljon, hogy mi történt volna, ha akkor figyel a baráti szóra, hogy akkor vajon tudta-e volna másképpen sodorni az élete folyamát, vagy sem. Talán nem, mert a sorsunk nem a csillagokban íratott meg, hanem saját butaságunkban és vakságunkban, de ezek a gondolatok éppen csak megfodrozták tudatának felső rétegeit, valójában nem gondolt semmire.

Nem gondolt semmire, csak arra, hogy jó, hogy süt a nap és hogy jó, hogy voltak boldog pillanatok az életében, amik kitaranak azokon a napokon, amikor úgy tűnik, hogy nincs remény és sohasem létezett.

– Ferdy vagyok – összerezzen, bár a nő már egy öreg negyedórája ott ült mellette. Szőke, lehet, hogy nem természetes, már nem fiatal (korosabb, mint Márta, ezt elsőre megállapította), de még tartott az időskor előtti utolsó nagy fellobbanás, amikor minden asszony, aki még nem találta meg az életét, kétségbeesve kapaszkodik az ifjúsága hitébe. Smink, rúzs csak annyi, hogy felkeltse a férfiak érdeklődését, de kevesebb annál, ami visszataszítónak válna. A körmeit valami idegesítő élénk

árnyalatra festette, de ezen kívül mégis valami nehezen megfogható harmónia áradt belőle. Olyan valakinek tűnt, akit egy pillantással fel lehet mérni: a férjet, akit nem szeret, a szeretőt, aki nem igazából szereti, csak időtöltésnek tartja, a gyerekek, akiket elhalmoz ajándékokkal, vagy ha idősebbek, csak pénzt ad nekik, hogy vegyék meg, amit akarnak, de még egyszer sem ült az ágyuk mellett, hogy meséljen nekik.

– Hogy vagy? – Egyszerű kérdés, nem lehet tudni, hogy csak a szokásos banális udvariasság, vagy valóban érdekli a sorsa, valóban felelősséget érez iránta – nem, ez nem lehetséges, miért is törődne vele most, amikor az sem gondol vele, akihez az életét akarta kötni?

– Ismerjük egymást? – feleslegesnek tűnt a kérdés, mert biztos volt benne, hogy bár sok ilyen típusú emberrel találkozott, de ezzel (még gondolatban sem tekintette valakinek, csak valami megtestesült lelki ürességnek) még egyszer sem. Mindennel együtt nem akarta lerázni, mert örült annak, hogy nem kell egyedül ülnie, s jó volt a remény, hogy évek vagy évtizedek óta először beszélgethet valakivel.

– Nem, legalábbis nem emlékszem. De láttam, hogy már egy órája itt ülsz. Itt ültél, amikor ebédelni mentem és most is ugyanígy itt ülsz, csodálom, hogy nem zsibbadt el semmid, és láttam, hogy könnyesen csillog a szemed. Nem tudom, de nekem úgy tűnt, hogy valahogy nem vagy a csúcson. Nem tudom, hogy segít-e rajtad, de ha kell valami és nem túl sok, akkor csak szóljál. – Rádöbbsent, hogy mégsem egyszerűen és gyorsan átlátható ez a nő. Egy egyszerű kérdés, egy egyszerű pillantás, egy egyszerű érzést, a részvét, s rá kellett döbbsennie arra, hogy ebben a nőben valami nagyon különleges, nagyon egyedi dolog él: a jóság, amivel Ábrám halála óta nem találkozott. Talán még szeretni is képes.

Nem volt semmi kihívás az asszony hangjában, csupán az érdeklődésnek és a részvételnek ama furcsa keveréke, amivel egy törött lábú kiskutyát, vagy még inkább egy repedt házú csigát szoktak nézni, vajon belepusztul-e vagy nyomoroncúl, de mégis túléli. – Éhes vagy? Nézd, ha segít, ki tudlak valamivel segíteni... – elővette a pénztárcáját. A márkás divatcikkek olcsó műanyag utánzata volt. Az aprópénzes rész majd kibukott, de a papírpénzek magányosan árválkodtak benne. Damnát legszívesebben felnevetett volna, de amikor a másik szemében nézett, képtelen lett volna erre.

– Ha segítene lakást szerezni, megköszönném. Meg tudom fizetni. – Ösztönös mozdulattal a pénztárcája felé nyúlt, de aztán meggondolta magát, nem akarva megszegyeníteni annak vastagságával a nőt. – Most érkeztem és még nem vagyok igazán ismerős a városban.

– Munkája van?

– Köszönöm igen. Nem nagy pénz, de meg tudok élni belőle.

– És végleg ide akar költözni?

Damnát megérezte, hogy ez lehetne az a pillanat, amikor mélyen a nő szemébe nézve csak annyit mondana, hogy ha lesz miért, ha lesz kiért, akár örökre, de fáradt volt lelkileg ahhoz, hogy ilyen romantikusan sematikus megoldásban gondolkozzon. Nem akart semmit, se szerelmet, se örömet, csak valahol lefeküdni, egy olyan ágyban, amit nem melegített elő asszony test, különösképpen nem a feleségéé, olyan lakásban, ami nem viseli magán keze nyomát, és aludni a világ végezetéig. – Nem tudom. Nem vagyok az a típus, aki bárhol is gyökeret verne.

Ebben a pillanatban meglepő dolog történt: az asszony beletúrt Damnát hajába és fáradt mosollyal annyit mondott: – Pedig akinek már ilyen szépen őszül a halántéka, lassan megnyugodhatna. Nem volt semmi ebben a mozdulatban. Nem volt semmi ebben a tűzben égő szerelmesek mozdulatából, sem a forró nyári éjek szenvedélyéből, talán csak annyi, amivel régen a parasztok megnézték a megveendő lovak fogát és sörényét, de Damnát hálás volt érte. Egy ember, aki nem ismeri, mégsem undorodik tőle. Talán éppen azért, mert ő nagyon is undorodott magától. – Most vissza kell mennem dolgozni, de ha komolyan gondolod, hogy szállást szerezzek, várj meg munka után. Addigra találok valami megoldást. Ötkor ugyanitt.

A délután nagyon gyorsan eltelt. Valami izgatott várakozás töltötte el, bár nem tudta mit is vár tulajdonképpen. Érezte, hogy valami új közeledik – nem szerelem, nem kapcsolat, de talán valami barátság. Olyan, amilyen barátot csak néhányat talál az ember az életben. Akit nem vigyorogva kell üdvözölni, hanem akivel ha nem találkozik az ember tíz évig, akkor is mosolyogva üdvözlik egymást. Olyan, amilyen Glinda is volt...

Talán együtt elindulnak azon az úton, ami a barátsághoz vezet. Az igazihhoz, nem csak a szokás-mondáshoz.

Gyerekkorában, amikor még a világ varázslattal és bűbájjal volt tele, sokszor játszott ilyet: ha sikerül átugrania a patakon, sikerülni fog a felelés... ha elkapja a feldobott vadgesztenyét, akkor nem büntetik meg a szülei... Most is hasonlózt érzett: ha most, amikor minden összeomlott, ilyen könnyen és gyorsan talál barátra, akkor újra vissza tudja szerezni Glindát, újra visszaszerzi a feleségét és minden újra olyan lesz, mint régen volt, csak még igazabb és valóságosabb.

Nem tudta volna elmondani, hogy mivel telt a délután, csak azt tudta, hogy ötkor egy csokor virággal a padon várta Ferdyt. Nem rózsával, a rózsacsokorral múltkor sem volt szerencséje. És félt: hogy nem jön vissza, hogy az egész csak egy felvillanás volt. Különben is, látta talán csak egy percig, hogy bízhatna meg benne ezek után annyira, hogy beengedje egy lakásba. Megértené, ha nem jönne vissza, ha soha többet még a tér környékét is elkerülné – mégis, akármennyire is érthető és természetes lenne, mégis ez lenne a vég. Nem olyan vég, ami után az ember felvágja az ereit, hanem olyan, ami után már csak létezik, de nem él többé.

Ferdy eljött, könnyű léptekkel, mosolyogva. Jobb kezével kislányosan lóbálta retiküljét, s a bearanyodott nyárban, mint a fodrozódó víz ölelte körül lenge szoknyája a combjait. A napfényben meg-megvillantak papucsán a flitterek. A férfi világ életében utálta az ilyen papucsokat, valahol közönségesnek tartotta az ilyen nőket, most mégis: szépnek látta. Damnát arra gondolt, hogy ez a nő szerelmes, mert csak a szerelem és a másik szeretetének bizonyossága tud így megszépíteni valakit. Esetleg a hit vagy az anyaság, de ha nem is tűntek el teljesen ezek a portékák a világból, már nagyon megritkultak. S Ferdy nem rakott belőlük a kosarába. Olyan volt, mint egy megelevenedett Vénusz szobor, pogány életörömmel telve. A mának élő, de másokon segítő, nem szép, vagy ha szép is, az a fajta szépség, amit nem lehet lefotózni, vagy szoborba faragni, de olyan valaki, akire felkapják a férfiak a fejüket, ha a közelükben érzik.

Ebben a pillanatban Damnát érezte, nem, tudta, hogy ezt a nőt meg kell szereznie. Nem szexuális értelemben (bár nem ágált fel benne a moralitás erre gondolva), hanem úgy, mint barátot, akit nem foglal le magának az ember, de az életének a

része lesz. Akarta, hogy ez a nő meghallgassa és mindent elmondjon neki. Mindent tudni akart róla, a kisgyermekkorától kezdve a kedvenc ételén keresztül egészen addig, hogy miért ilyen lehetetlen árnyalatra festi a körmét. Legszívesebben köszö-nés helyett azonnal letámadta volna a „ki vagy?” kérdésével, de félt, hogy a nő félreérti és valamelyik ezerszer elhadart sablonos válasszal fizeti ki – és ezt nem akarta. Nem akart sablonos választ, hiszen úgy érezte, egész eddigi élete csak sablonokból állt össze. Talán egyszer felteszi neki a kérdést, de akkor, amikor választ is kap rá.

S csak állt buta némasággal, amíg a nő oda nem ért hozzá és vidáman rá nem köszönt.

Ahogy lépdelt előtte a belvároson keresztül, ahogy végigfecsegte az utat, finoman ringálva csípőjét. Nem, nem nagyon, nem kihívóan, csak éppen annyira, hogy kihangsúlyozza nőiességét. Olyan volt ez az út, mint amikor a csecsemők arcára kendőt ejtenek, s játsszák, hogy el- s feltűnik a világ. Egyszer csak egy közönséges, kifestett asszony gyalogolt, majd a következő pillanatban már a megtestesült fiatalság és életöröm volt. A férfi szerette volna, ha ez az út örökké tart, ha örökké tartott volna ez a furcsa, álomszerű körforgás nő – öröm – asszony – reménység – hétköznapi – ünnep... De pár perc alatt megérkeztek, anélkül, hogy rövid egy-két tagú szavakon kívül bármit is felelt volna neki.

A lakás nem volt nagy: két szoba, ebédlő, konyha, fürdőszoba, amiben elfér egy fiatal pár, vagy egy öregember az emlékeivel. Minden célszerűen berendezve, de valahogy furcsamód hiányoztak belőle az asszonyi melegséget sugárzó tárgyak, az a pár giccs, ami mégis otthonossá tesz egy lakást. Nem voltak papírral kiegyensúlyozott szekrények, kopottas ágy, megfáradt fényű lámpák: ha nem is volt minden új, de látszott, hogy valaki vigyázott rá. – Anyámé volt. Pár éve halt meg. Öreg volt, azóta megpróbáljuk kiadni, de még nem volt tartós lakója. – Damnát gépies mozdulattal végighúzta ujját a bútoron, de furcsamód nem lett piszkos, mintha valaki nagyon is gondját viselte volna. Biztos rendszeresen járt takarítani. Különös volt, hogy a nő minden érzelmi felindulás nélkül beszélt anyja haláláról, nem úgy, mint felesége (ahogy rá gondolt, önkéntelenül is megrendült a szája), vagy bárki más. A lakás mindenestre tiszta volt, az asszony baráti árat mondott, hát egy bólintással meg is egyeztek. A beköltözés szertartását egyszerű mozdulattal megoldotta: a zsákját kiöntötte az ágyra és elkezdte különdobálni ruháit, de a nő nem engedte. Nevetve (vagy csak Damnát érezte úgy, hogy Ferdy minden mozdulatából, grimaszából és hangszínéből kacagás árad?) segített az új lakónak. Olyan volt a lénye, mint egy táncoló napsugár a poros századelős polgári házakban, ahol az ezredforduló és Babits verseinek zengése bennrekedt. Szét tudta volna maga is válogatni a holmiját, nem volt sok, kicsit szégyellte is, hogy egy idegen nő ér hozzájuk, de jó volt, hogy itt volt, hogy nem volt egyedül. Véletlen meztelen válla karjához ért és ebben a mozdulatban rejlett valami, amiben keveredett az anyai gondoskodás és valami erotikus feszültség.

Eszébe jutott a folyópart, egy másik nő, aki még a felesége, valójában soha nem volt az, ahogy ő sem volt a férje, ahol csak két magány talált egymásra és fonódott egy sorssá, hogy aztán szétoldódjon. Más volt az a perc, más volt az az érzés, amikor ruhátlanul úsztak a folyóban és összeért a bőrük. Más volt, mert akkor meztelennek, védtelennek érezte magát, de az volt a másik is és mindketten tudták, még ha be sem vallották, se maguknak, se a másiknak, hogy találtak valakit, akiről gondoskod-

hatnak. Nem szenvedéllyel, de valamit találtak, amiért érdemes élni. De nem volt ez szerelem, és nem volt szenvedély.

Ez a nő más volt. Ahogy beszélt, mintha énekelt volna. Lebegett könnyű nyári ruhája, még a virágminta csiricsáréja sem volt zavaró. Damnát érezte, hogy ezt a nőt tudná szeretni, olyan szenvedéllyel, mint egyszer régen azt az Álomlányt... Nem akarta és szégyellte is magát, de tudatába mindig visszalopózott a gondolat, hogy vajon ez a nő is ugyanúgy tudna ölelni, milyen az érintése a nyelvének és milyen ízű a bőre. Boldog lehet a férje. Visszagondolt saját házasságára. Olyan volt, mint egy kimért, lélektelen szertartás. Hazugság, az őszinte fajtából, amikor ha tűz nélkül mondják a másoknak, hogy „szeretlek”, még el is hiszik, de legalábbis már nem gondolkoznak el annak igazságán.

Ez a nő más volt. Nem volt szép, állapította meg magában tárgyilagosan újra, de volt benne tűz. Ezért a nőért érdemes meghalni és élni is egy utolsó éjszakát. Vajon, ha korábban találkozik vele, akkor másképpen alakul az élete? De nem. Nincs királyi, sem más út, mindenki azt kapja, amit választott, függetlenül attól, hogy mit érdemel. Isten megadta mindenkinek, hogy felépítse saját poklát (nem tudta hozzágondolni, hogy talán a mennyországot is). Talán mindent megért volna, hogy ez a nő egyszer neki mondja tűzzel, hogy szeretlek, vagy legalább azt, hogy gyűlöllek.

Szerető vagy feleség lehetne? Elszégyellte magát a gondolatra. Másnak a felesége, biztos szereti és őt is szeretik, olyan szentségtörőnek tűnt a gondolat, mint templomban emlékezni az élet boldog, de bűnös perceire. Nem szándékos gondolatok, de beleitták magukat az agytekervényekbe és kitörölhetetlenné váltak. Nem jönnek elő, csak lesben állnak, hogy amikor az ember védtelenül áll Isten előtt, vádlóként, gunyorosan ellene tanúskodjanak.

Ebben a nőben benne van az élet igazságtalansága. Valakinek ő jutott, a perzselésével és a szerelmével, neki meg az üres szoba. Bőrének illata beleívódott orrába, s tudta, ezentúl minden bútorból ezt fogja érezni. „Csacsogó szád szeretni való” olvasta valahol, sokat is kajánkodott anno, hogy a szerelmes ifjú a kapcsolat elején még kedvese csacsogását is a szférák zenéjének, csergedező kis pataknak tartja, míg pár év múlva az asszony egyetlen szavával is ki tudja kergetni a világból. Elgunyorosodott saját magán: csak fejtette vissza az évek fonalát, hogy újra buta gyerekként csüngjön egy nő értelmetlen és felesleges csevelyén. Hiszen ha most megjelenne egy angyal vagy egy ördög, hogy teljesítse kívánságát, hogy ez a nő a felesége lenne, pár év múlva minden szó a pokollá színeződne. Ha tudja, hogy ez lesz, akkor vajon miért issza minden hangját, minden gesztusát? Persze, ha nem lenne meg ez az ostobaság a férfiakban, s a nőkben meg a kissé eltérő, mégis oly hasonló, bizonyára kihalt volna az emberiség.

Damnát rájött, hogy fél. Fél, mert ez a nő könnyen a hatalmába tudná keríteni, ha akarná, s csak egy élettelen bábu lenne a kezében, amivel talán kicsit játszik, amikor éppen úgy szottyán kedve, aztán, ha megunja, végleg kidobja a szemetesbe. Félt a nőtől – és félt magától is. Mert tudta, hogy akár még a szemetest, akár még a halált is vállalná azért, hogy ez a nő csak egy kicsit játsszon vele, mert az a pillanat többet érne, mint az, ami nélküle várna még rá az életben.

Az asszony olyan volt, mint egy tündér, aki varázspálcájával mindent életre kelt. A holt és idegen tárgyából újra otthonosság áradt. Egy férfi képtelen megtanulni, hogy hogyan hajtsa össze ingét, de a nő néhány légies mozdulattal a szekrénybe rendezte

mindet. – Férfiak – mondta, s hangjában egyszerre volt kacagás és anyáskodás. – Felépítenek egy atomreaktort gyufaszálakból, de nem tudnak rendet rakni egy ruhás-szekrényben. Majd valamikor hozok néhány vállfát és egy vasalót. Tudod használni? – felnevetett, mint aki maga is tudja, hogy lehetetlenségről beszél komolyan. Damnát is vele nevetett, egy végtelennek tűnő idő óta először. Már azt hitte, végleg elfelejtette, hogyan is kell. Csak később tudatosult benne, hogy ettől a pillanattól kezdve ő is visszategezze.

Marasztalta volna az időt, hogy örülhessen a másik közelségének, de az órát feltartóztatni nem lehet. Ferdy egyszer csak megállt a lakás közepén, büszkén, mint egy tábornok a győztes csata mezején és körbenézett. – Készen vagyunk, mondta és egy gyors mozdulattal valamit a táskájába csúsztatott. Damnát csak a szemeit nézte, pedig ha a kezét követte volna, talán mindkettejük sorsa másképpen alakul. Csak egy pillantás, de a sorsnak csak egy ága van: ami megtörtént, nem elmúlik, hanem örökké változatlanul megmarad a múltban. Nincs „ha”. Damnát egyszerűen nem tehette meg abban a pillanatban, hogy ne a nő szemeit nézze, hanem a részleteket figyelje meg. Ez a pillanat is elmerült a múlt időben, hogy később megerősödve visszatérjen, mindent romba döntsen és újrateremtsen.

– No, akkor rendben vagyunk. Érezd jól magad. Majd valamikor a héten felugrom hozzád és akkor megmutatom, hogyan kell háztartást vezetned. Nem nehéz, még egy butuska nő is meg tudja csinálni, talán egy okos férfi is képes rá. A teremtés koronái – és újra kacagott.

Az ajtóban visszafordult, hogy elbúcsúzzon. Damnát udvariasan meg akart hajolni, követve a régi idők kézcsókosztó szokását, de a nő félreértette a mozdulatát és egy pusztit lehelt az arcára és azzal a boldogan lebegő járással, ami a sajátja a boldog asszonyoknak, ellibbent.

Damnát a régi vad, szerelmes éjszakákra gondolt, de összes parázna emléke semminek tűnt a Ferdy ajka érintésének nyomához képest. Egyedül maradt, de nem magányosan. Nem tudta, mivel fognak telni elkövetkező napjai, de azt igen, hogy minden percben a másik visszatértét fogja várni. Mint egy rossz filmben: amikor kilép a nő a szobából, hirtelen fekete-fehérré válik a kép, de nem végleg.

Bár még messze volt az éjszaka, de lefeküdt és békésen aludt másnap reggelig.

Egy hajszál

A következő napokban Damnát szinte ki sem mozdult a lakásból, pedig tudta, hogy Ferdy telefonál, mielőtt eljönne, de félt, hogy talán mégsem, talán csak úgy akarna felugrani hozzá, hogy valamit igazítson a lakáson, hiszen az asszony lelke a pillangóé, röptét senki sem tudja megjósolni, követni nem, csak csodálni lehet. Talán, ha igazuk van az indiánoknak, és egy pillangó szállt először bölcsőjére, az lett a védőszelleme: s a pillangók sem kérnek repülési engedélyt, csak szállnak, merre ösztöneik és vágyaik viszik őket. Talán nem is ez volt az igazi ok: félt, ha kimegy az ajtón, elillan az asszony varázsa. Tudta, lehetetlenség, de még napok múlva is érezte az asszony parfümjének illatát, s ahogy a padló megnyikordult és az ajtó súrlódott, mintha ő nyitotta volna ki, s lépett volna be.

Tudata mélyén érezte, hogy nincs értelme vágyakozni az után, amit soha nem érhet el, vagy kaphat meg, de éppen azért, mert tudta, hogy ez az álom sohasem válik valósággá, mert álmodozni. Az álmodozás szó nem is tudja visszaadni, ami benne történt. Nem szótt magában terveket, nem gondolt arra, hogy milyen lenne naponta úgy ébredni, hogy az asszony nézzen rá, nem gondolt csókjának ízére, ölelésének erejére, egyszerűen csak félt, hogy elfelejti azt a pár percet, amit együtt töltöttek.

Megismerte a lakást, ahogy a felfedezők mindent bejárnak és megpróbálnak megérteni. Ott volt a nagy tükör, kicsit foltos, pácolt lábai talán polcként is szolgáltak valaha. Vajon hány nemzedék lányai fésülhették előtte hajukat? Hányszor és mely divatok szerint igazították el, hogy kedvesüknek, férjüknek vagy szeretőjüknek tetszhesse-nek? A sötét falapon számtalan kisebb karcolás, talán gyémánt fülbevalójukkal, talán fésűikkel sérthették fel.

És ott volt az öreg, kikopott bőrfotel, a nappali dísze, mely olyan tökéletesen fogta körbe a testet, mint édesanya tartja csecsemőjét. Hová tűntek a mesterek, akik ilyen szeretettel tudták formálni az anyagot? És hová tűntek a merengő hajadonok, szivarozó urak, tanuló diákok és kötögető nénikék, akik nap, mint nap koptatták? Damnát megfordította, hogy az előszobán keresztül a bejárati ajtó fényesre kopott kilincsét láthassa, s néha órákra leült, megpróbálván elképzelni a mozdulatot, amivel az asszony selymes keze először végigsimítja, majd lenyomja. Egy ilyen kilincset egy ilyen kéz nem határozott mozdulattal nyom le, hogy durván felszakítsa a bejárati ajtó mögötti védett kisvilágot, hanem finoman nyitja meg vele, hogy könnyedén belépjen, ahogy az ember a templomajtót is gonddal nyitja-csukja, hogy megőrizze a benti megszentelt csendet.

Teltek a napok, s látszólag nem történt semmi sem. Damnát újra és újra felidézte az asszony minden egyes mozdulatának minden egyes részletét, hangjának minden árnyalatát, a kis gödröcskéket az arcán, amikor mosolygott, rakoncátlan hajszálait, amik időnként szeme elé szöktek. Néha, hogy megtörje a varázslat hatalmát, megpróbált benne hibákat felfedezni, de sohasem sikerült. Talán a ráncok a szeme körül, de ez is csak azt jelentette neki, hogy sokat mosolygott, s öreg korában is szépek maradnak arcvonásai. Talán a szőkesége volt csak idegen a férfinak, nem tudta eldönteni, hogy vajon ez volt-e természetes hajszíne, vagy festett árnyalat, hiszen férfi volt, aki ezeket a részleteket sohasem tudta felfedni.

Néha, de valóban csak nagyon ritkán, megpróbált magában dühöt szítani, hogy miért marad el olyan sokáig, miért nem találkozik vele, miért nem érzi ugyanazt, amit ő, vagy legalább annak töredékét, de ezek a gondolatok igazán soha nem születtek meg, soha nem vették át az irányítást.

Teltek és múltak a napok, de még a héten innen, amikor egyszerre csak csöngött a telefon, benne az ezerszer visszaidézett hang: – Felmehetnék most pár percre?

Bár sokszor elpróbálta magában, hogy mit fog erre válaszolni, pár pillanatig csak hallgathatott. – Igen, nagyon... nagyon megfelelő lenne most. – Az asszony félreértette: – Ha nem jó most neked, akkor jöhetek máskor is. – Megdermedt a gondolatra, hogy újra napokat kell várnia. Amíg nem tudta, hogy meddig tart a várakozás, addig viszonylag könnyen futottak a napok, de érezte, most belehalna akárcsak egyetlen napba is. – Nem, dehogyis, nagyon kérem... – de elhallgatott, mert érezte, hogy sokat, sokkal többet, mint szabadna, árultak el tétován összedobált

szavai. Szerencsére a másik nem értett félre semmit, talán nem is akart, ezért csak ennyivel zárta le a beszélgetést: – Akkor fél óra múlva ott leszek.

Banálisan közhelyes, szokványos szavak, nem méltók ahhoz, amit Damnátban felébresztettek. De ha egyszer az élet a felvilágosodás óta, amikortól kezdve nagyüzemben irtották ki a meséket és a legendákat, banálisan közhelyes, akkor még a legszebb pillanatokat is csak közhelyes, banális szavakkal lehet leírni.

Ferdy fekete ruhát viselt, pólót és nadrágot, furcsán izgató ellentétben nyarat idéző vidámságával. De Damnátnak tetszett, mert a sötét szín kiemelte az asszony szőkeségét. A férfi nem szerette a fiúsan öltözött nőket, de meg kellett állapítania, hogy még így is tetszik neki a másik. Talán ez a szerelem, hogy az ember elfelejti szokásait és korábbi értékítéleteit is felülírja? Valóban az a boldogság titka, hogy feladjuk a büszkeségünket és az elveinket? Felidézte magában korábbi, ifjúkori énjét: a soha vagy csak ritkán beteljesült vágyait. Az időt, amikor a száj csak csókra való, a bőr arra, hogy bőr simuljon hozzá, a derék ölelésre és az ágyék arra, hogy forróságával lángra gyújtson. De Ferdyt nem tudta, vagy akár nem is akarta így látni: csak nézte a száját és várta, hogy milyen új szó születik meg rajta. Minden érdekelte, mert minden szó róla szólt. A póló kicsit bő volt, néha szabadon hagyta a nyakat, de szentségtörő gondolatnak tűnt, hogy belecsókoljon. Furcsa volt, hogy nem tette vakká az, amit magában az egyszerűség kedvéért vágytalan szerelemnek hívott. Láttá, amit a szerelem el szokott fedni: az asszony bőrének hibáit, arcán a ráncokat, hogy a testhez simuló ruha láttatni engedte kicsi pocakját is – tudta azonban, hogy a másik igazi szépsége valahonnan belülről jött. Régente, ha vágyat érzett egy nő iránt, hogy szenvedélyét lelohassza arra gondolt, hogy testének és viselkedésének hibái hogyan nőnek majd az évek multával, hogy ami most csak kiemeli és még érdekessé teszi szépségét, egykor majd rútságának jele lesz. De Ferdy hibáit nem volt képes a jövőben látni, csak az asszonyt látta, az asszony jelenét.

Az az egyszerű jószág, amivel az asszony megszólította, nem a szenteké volt, hanem azoké, akik végtelen mélységű szerelemmel szeretik az életet, s ezt a szerelmet képtelenek magukban tartani, hanem kiárasztják a világra.

Ferdy belépett a lakásba, nevetett, amikor a férfi kávéfőzőt adott neki – tudod, amikor egy férfi kávézni hív, mindig más lesz belőle és a végén kávé sem kapok... – kacérkodott, de leült mellé és apró kortyokban felhörpintgette. Vannak, akik a kávé különös szertartással isszák, ismerik a titkát, hogyan lehet apró falatokban ízlelgetni, kristályvízzel oldani az ízt, vannak, akik a munkakezdekor egy hajtásra felhajtják, de Ferdy egyik utat sem követte. Látszott rajta, hogy legszívesebben egy perc alatt végezne, de nem akarja ennyi idő alatt lezárni a beszélgetést. Talán azért, mert élvezte a férfi társaságát, talán csak nem akarta megbántani (de jó lenne hinni az elsőben!). Damnát megpróbált figyelni rá, de belefeledkezett az asszony minduntalan feltörő kacagásába. Nem szerette a költészetet, még a régi iskolai memoriterek is megpróbálta kitörölni agyából, de érezte, hogy nem tud ellenállni a váagnak, hogy magára egy öreg elszáradt és lehullt falevélként gondoljon, amit felkap az őszi szél... De vajon ez az őszi szél hozza-e a telet, s ha hoz, jön-e rá még új tavasz? Régen sokszor kirándult a télvégi erdőkben, amikor a hó már kemény és vékonyodó jéggé olvadt, de az emberléptekre felszakadt, sokszor elcsodálkozott azon, hogy az októberi kavargó színekavalkád lassan „puha sárrá rothad, mint mezítelen teste egy halottnak”. De ebből a rothadásból a természet törvénye szerint új életnek kellett születnie. Úgy érezte, az ő életében is minden szétrohadt, amihez csak hozzáért, minden

próbálkozása és újrakezdése kudarcba fulladt, de ahogy talán a falevél is az általa is születő új életről álmodik, a tavaszról, úgy boldog volt már attól a gondolattól, hogy Ferdy létezik, hogy él és nevet, és a férjét, a gyermekeit és még talán néhány embert boldoggá tesz. Nem kellett több, csak ez a tudat és az, hogy néhány pillanatig mellette lehet, hogy egy pillantással, egy kacagás hangjával egy kicsit az ő életének is része lehet.

A kávéskanál halkán csörrent a csészealjon, véget ért az álom. Ferdy finoman megtörölte az ajkait, mintha csak csendre intette volna, hogy soha ne mondja ki szavakkal is, amivel gondolatban játszott.

– Elmész valamikor? Szólj előtte és majd felugrom és kitakarítok. A férfiak ehhez úgy sem értenek... – Damnát megpróbált a szemébe nézni, pillantása elkalandozott, mint aki titkol valamit, vagy nem a másikra gondol. – Nem tudok segíteni? Csak könnyebb... – Ügyetlen volt az érvelés, érezte maga is, de nem jutott jobb az eszébe.

– Csak láb alatt lennél. Ma már úgyis eltelt az idő. Holnapután jó lenne? – Nem volt ereje, hogy nemet mondjon, legfeljebb elmegy sétálni egy napra.

– Ez volt a kedvenc fotelem gyerekkoromban... Mindig ebben ült a nagypapám és mesélt. Nagyon tudott mesélni, de már semmire sem emlékszem, csak a hangulatokra. Amikor meghalt, sokat sírtam. De később, ha nagyon egyedül voltam, vagy szomorú, mindig ebbe a fotelba ültem és máris biztonságba éreztem magamat. Egy másik, letűnt világban. Amiben lehet, hogy nem tudnék élni, de olyan jó vágyakozni utána. Mintha nem lennék egyedül. – Egy pillanatra gyermeki módra maga elé húzta a lábait, majd a balt visszaengedte, a jobbot pedig karjaival átölelte. – Szeretem ezt a fotelt. Sajnos a mi lakásunkba nem illik, meg nagy is, de a világért nem adnám... Neked is van valamid, amit úgy őrzöl, mint a gyerekkorod utolsó darabját?

– Nem, nekem megvan az a rossz szokásom, hogy pár évente mindig vagy kidobok mindent, vagy leöntöm benzinnel, hogy felgyújtsam. De valahogy mindig megmarad valami, amitől nem tudok szabadulni.

– Nem akarsz valamit megőrizni, abból, ami elveszett?

– Nem, én már úgy érzem, túl fáradt vagyok és nincs semmim se, amit meg akarnék őrizni. Inkább mindent felejtene, vagy meghalnék.

Ferdy felnevetett: – Ne akard! Arra még ráérsz később is. Az élet szép. – Damnát véleménye ettől kicsit eltért, de istenkáromlásnak érezte volna, ha megszólal. Ha őszinte, akkor csak lerontja a nő jókedvét, márpedig az előbb hazudott, mert lett volna valami, amit mindenáron meg akart volna őrizni a világból: Ferdy mosolya. A nevetése. Öntudatlan kacérsága. Hajának illata. Ahogy néha durcásan gyúrte ajkait.

Pillanatra csend szállt le közéjük. Ferdy lenézett jobbra a vállára és észrevett egy aranylós hajszaalat. Karját behajtván két ujjá közé fogta a hajszaalat és egy pillanatra a szeme elé tartotta. Volt ebben a mozdulatban valami keresetlen, mélyről jövő harmónia és szépség. Mint évezredek görög vázákon az istennők mozdulatai. Olyan pillanat volt, amit a régi időkben szoborban vagy festményen kellett volna megörökíteni. Kinyújtotta karját, elengedte, s mosolyogva figyelte, ahogy a férfi szeme követte egészen a földig annak útját. És ez a mosoly volt, ami Damnátban megtörte a varázst, amit első találkozásuk óta érzett, Tannhäuser kiszabadult a Vénusz-barlang kötelmeiből. Mert ebben az arckifejezésben nem szeretet vagy szerelem volt, hanem a birtoklás büszkesége. Mintha a régi mítoszok hősnője lett volna, aki az erős férfit

egyetlen hajszálával meg tudja kötözni, minden erejét kiszípolozva. Megvolt benne az önbizalom, annak a tudata, hogy szépségével és lényével mindenkit uralma alá tud hajtani.

Mintha hirtelen lemeztelenedett volna a nő lelke. Damnát úgy érezte, hogy egyszerre mindent meglátott benne. Hogy a szerelem, amivel ez a nő szeret nem az önátadás, hanem a birtoklás vágya. A beteljesített férfitvágyért cserébe elvárja, hogy a másik csodálja, hogy epekedjen utána, de nem hagyja hiába szomjazni, odaadja magát neki, hogy uralmát továbbra is biztosítsa. Mint egy vámpír, aki nem áldozatai véréből él, hanem szerelméből nyeri el az örök fiatalság mirákulumát.

Mintha hirtelen az ő lelke is pőréné vált volna. Eddig tudata felszíne mögött abban reménykedett, hogy ha nem is szereti a nő, de legalább férfinak tekinti, aki legalább elméletben szerethető. Most azonban nevetséges figurának tűnt, akit orránál fogva lehet vezetni egy mosollyal, egy nevetéssel, egy kacér pillantással, a szoknya suhogásával. Nevetséges, mert akarta, hogy az orránál fogva vezessék, egy mosollyal, egy kacérsággal, egy pillantással... Mert azt akarta, hogy vezessék, megalázzák, kiüresítsék, elhagyják, mert tudta, hogy ez lenne a végén, mégis akarta, csak a másik legalább ennyit foglalkozzon vele, legyen egy pillanatra a része az életének. Aztán bármi jöhet.

Az asszony már régen elment, de még mindig mozdulatlanul ült és a földön heverő hajszálat nézte. Csak valami üres gyűlölettel tudott Ferdyre gondolni, rá gondolt, de valójában magát gyűlölte. Hányszor futott reménytelenül és eredménytelenül az asszonyok szerelme után. Vera szerette és vele élt, de nem volt benne igazi szenvedély, önátadás. Az álomlány szenvedéllyel, tisztító szerelemmel ölelte, de hajnalban eltűnt és csak a kínzó hiányérzet maradt utána, amit soha senki sem tudott betölteni. A csoda, amit megszerezni még talán lehet, de megtartani nem. A felesége, aki Isten tudja, hogy most hol jár, csak valami csendes elfogadással szerette, úgy éltek egymás mellett, mint udvarias idegenek, akiket a sors szeszélye egymás mellé sodort. Most már be merte vallani magának, hogy Ferdyre megpróbálta ráaggatni minden teljesületlen és pillanatig élő vágyait. Hiába, ő is csak ember, ő is csak idegen... Vajon mikor lesz már ennek vége? Mintha valaki megátkozta volna, hogy ne halhaszon meg, hogy újra és újra át kelljen élnie ugyanazt a vágyakozást, ugyanazt a reménytelen szerelmet, s talán csak akkor lesz vége, ha egyszer meg tudja fejteni azt az örök talányt, amit egész idők alatt csak kerülgetett. Ha megéli a szerelmet.

Csak nézte a hajszálat és nem tett semmit. Ha nincs az a pillantás, ereklyeként elrakta volna, de most viszolygott attól, hogy hozzáérjen. Nem ért hozzá, tudta, hogy a huzat egy pillanat alatt elrepítené, de azt is, hogy egész testi ereje nem lenne elég ahhoz, hogy felemelje ólommázsás súlyát és kidobja.

Holnap jön Ferdy és kitakarít, majd ő eltakarítja. Hiszen neki csak egy hajszál, semmi több. Csak ő képzelt bele vénülő bolondságában többet, szerelmet, szeretetet, életet, pedig az valójában nem más, mint egy női hajszál. Bolondok, akik a dolgokba többet akarnak belelátni, mint amik. A nő csak nő, az ölelés biológiai szükséglet, s a szerelem felesleges luxus.

Mielőtt lefeküdt volna, egy borítékba pénzt és pár köszönő sort készített, s reggel korán elindult, mielőtt még az asszony megérkezett volna. Egész nap a folyóparton sétált, nem mintha a régi találkozás emlékét kereste volna, a homok homok, a fák fák, a víz is csak víz, még ha kissé zavaros is. Messze egy fiatal párt látott, akik

meztelenül játszadoztak, kacagva permetezték, fröcskölték egymást. Tudta, nincs értelme, pár év és egymásra unnak, de valahol mégiscsak irigyelte őket azért az illúzióért, hogy mégis, mégis van jövője és értelme a szerelemnek.

Késő este ért csak haza. Az asszony parfümének illata kínzón fájt. A friss virág a vázában már semmit sem jelentett, csak lakásdísz volt. Idegenül bolyongott a szobákban, s csak nagy sokára vette észre a hajszálat. Ugyanúgy feküdt, mint előző este. Lehajolt érte, felrakta a pohárszékre és megpróbálta elfelejteni. Nem sikerült.

Az utcán

Néhány héten belül egy különös élményben volt része, aminek jelentőségét csak jóval később értette meg. Újra csak a véletlen furcsa játéka volt, hogy egyszer véletlenül újra összeakadt Ferdyvel séta közben. Olyan váratlan volt, hogy fel sem ismerte, az asszony köszönt rá.

– Szia!

– Szia! Hát te? Nem a hivatalban vagy?

– Nem, nem volt munka, hát eljöttem. És a női lét legmagasabb szintjét élem meg: vásárolok. Ha van kedved, gyere velem nyugodtan, bár úgyis tudom, hogy nincs férfi, aki örömét lelné benne...

– Nincs dolgom, ha tényleg nem zavarlak, elkísérlek.

– Mazochista vagy! – nevetett fel Ferdy, s együtt folytatták útjukat. A nő kedvesen csacsogott mindenféle butaságról, de Damnát mégis minden szavát itta. Boldog volt, ahogy néha egymás mellett menvén kezeik egymáshoz értek.

Szerette volna, ha ez a séta örökké tart és semmi sem zavarja meg – de a sors másképpen rendelte. A sors, buta hivatkozás minden váratlan eseményre.

Amikor egy kereszteződéshez értek, egy motoros vadul bekanyarodott, nem figyelve az egyenes közeledő autóhoz. Hatalmas csattanás, a motoros elrepült, feje a sarokkőhöz ütdött, s rövid rángatózás után groteszk pózban megmerevedett. Az arcát nem látták, csak a sisak alól lassan folydogáló vért. Damnát már hozzászokott a halál látványához: közlekedési balesetek, lött sebek, férfiak, nők hullájához, egyedül a csecsemőkéhez és gyerekekéhez nem, szinte észre sem vette, ment volna tovább, azonban Ferdy hangos zokogásban tört ki, elgyengült és kétségbeesett öleléssel átkarolta a férfit. Mintha legszívesebben belebújt volna a férfi testébe, megszüntetve saját énjét, hogy ne kelljen a halál tényével szembenéznie.

– Ugye túléli és nem lesz semmi baja? Ugye minden jó lesz?

Damnát nem tudott semmilyen értelmes választ adni, simogatta a fejét, s mindenfajta értelmetlen szavakkal próbálgatta megnyugtatni, ahogyan a gyerekeket szokás, ha rossz álmoból ébrednek. És mindeközben szégyellte magát, mert boldog volt, hogy a másik nála keresett menedéket. Boldog volt, hogy érezte testének melegét, lelkének hidegét.

Talán csak egy percet, talán egy félórát töltöttek így el, míg Ferdy összeszedte magát. Közben a mentők néhány méterre tették a dolgukat. Nem néztek arra, nem akarták látni a motoros arcát – jobb volt a bizonytalanság, hogy talán mégiscsak életben maradt.

- Ne haragudj, kicsit kiborultam. Tudod, félek a haláltól. Az életet szeretem. Ilyenkor irigyellek téged, mert most én is szívesen rágyújtanék egy cigire.
 - Ha akarod, szívesen adok egyet – s önkéntelenül is a félig szívott cigire nézett, amit eldobott, amikor Ferdy átölelte.
 - Nem, dehogyis, utálok a cigit, utálok a szagát, a nikotinízű csókokat.
 - Akkor valami mást esetleg?
 - Sietsz?
 - Nem, nincs semmi dolgom.
 - Akkor kicsit ülünk le. Valahol itt van a közelben egy park. Add a karodat, kérlek, gyengének érzem még magam. Nem akarok senkivel sem találkozni. Nem akarom, hogy bárki is gyengének lásson.
 - És én?
 - Te sem. De már itt vagy, nem tudom meg nem történné tenni, hogy ilyennek láttál.
 - Miért baj az?
 - Mert nem szabad gyengének látszanom. Mert a gyengéket mindig eltiporják.
 - Ilyennek tartasz engem is?
 - Igen, mindenki ilyen. Eddig bárki is látott gyengének, hiába hittem azt, hogy szeret, előbb-utóbb mindig visszaélt vele és megalázott. Elhatároztam, hogy sohasem szabad gyengének mutatkoznom és sohasem lehetek senkivel sem őszinte. Védekeznem kell. Szeretsz?
- Damnátot váratlanul érte a kérdés, hirtelen nem is tudta, hogy mit válaszoljon. Merje-e kimondani, hogy mit érez? És egyáltalán: mit érez? Egyformán hazugság az, hogy közömbös a számára, és az is, hogy szereti. Nem, a szeretet nem a megfelelő szó, hiszen az önzetlen, önfeláldozó – ő pedig meg akarja szerezni ezt a nőt. Akarja, hogy az övé legyen, testestül, lelkestül, szellemestül. Végül, kis gondolkozás után elhatározta, hogy hazudni fog ő is.
- Kedvellek.
 - Akkor jó, mert ha szeretnél, akkor gyenge lennél. Mindenki, aki szereti a másikat, kiszolgáltatja magát neki, ezért sohasem szabad szeretni senkit sem. Szóval „kedvelsz”?
 - Nagyon.
 - Hazudsz.
 - Tessék?
 - Kedvelni a forró csokit, az almás pitét, az After Eight-et lehet. Gyűlöljél vagy imádjál, de ne kedveljél. Ennél már csak az lenne a rosszabb, ha szeretnél. Az lenne a legszörnyűbb hazugság.
 - Akkor, ha ez a választék, akkor inkább imádlak. Mondjuk, a teljes skálán kábé 1,5 százalékban. Így jó?
 - Jó tanítvány vagy, jól formálható anyag, ha nem lennél ilyen, érdemes lenne veled foglalkoznom! – nevetett fel a nő, s ezzel le is zárták a beszélgetésnek ezt a szakaszát.

S egymásba karolva elindultak a park felé. Dél körül volt, furcsamód kihalt volt a park. Nem volt semmi különös, kiszáradt a gaz, a homokozót kezdte meghódítani a zöld... Nem beszélgettek, csak ültek egymás mellett s Ferdy még mindig a férfi karjába kapaszkodott.

– Jó lenne újra gyerekek lenni. Jó lenne mindent elfelejteni a felnőtté válás napjától egészen eddig a balesetig. Jó lenne újra gondtalannak lenni.

– Hát legyél! Próbáld meg!

– Tessék?

– Gyere! – kézen fogva a nőt a hintához vezette.

– Ne viccelj, kövér vagyok, bele sem férek...

– A csudát! Próbáld ki! Ha nem, akkor ez egy rossz ötlet volt, de jó próbálkozás.

A férfinak igaza volt: a lány épp belefért még a hintába, jó erős vasszerkezet volt, elbírta a súlyát. Az elején még csak mint egy darab kő ült, szemében még a könnyek csillogtak, de ahogy a férfi elkezdte belendíteni, lassan ő is, a régen elfeledett mozdulatokkal, hajtani kezdte magát. Már régen nem lett volna szükséges, de a férfi még mindig taszítgatta, s örült, amikor lopott mozdulatokkal hozzáérhetett a lány popsijához, örült, amikor a lány blúza félrecsúszott és egy pillanatra meglátta fehér pöttyös kék melltartójának pántját. Örült ennek, s talán be sem merete vallani magának, hogy a nő helyére valaki mást képzel: soha meg nem született gyermeküket.

Boldog volt, s közben arra gondolt, hogy ennél úgysem kerülhet közelebb Ferdyhez.

A nő boldog volt, mert egy pillanatra mindent elfelejtett, ami az utóbbi években nyomasztotta. Boldog volt, s közben arra gondolt, hogy ha a férfi most átölelné és megcsókolná, nem állna ellent és ez olyan csók lenne, amilyen még nem volt az életében. De ez a vonat sajnos elment.

Végül elfutott az óra, a délután, a nap és a sorstól lopott alkalom és többet nem tértek vissza rá. Folytatták udvarias, semmitmondó kapcsolatukat, mint addig. Ha találkoztak, vagy átnézett Damnáton, vagy semmitmondó, vidám-üres mosolyával nézett rá, ugyanúgy, mint minden hímnemű lényre a világon. Egy pillantással sem árulta el, hogy abban a pillanatban mire gondolt, a férfi pedig újra magába zárkózott.

Újra otthon, egy szál szivar

És mégis: teltek a napok és már nem tudott haragudni Ferdyre. Illetve a harag nem jó szó, hiszen valójában sohasem neheztelt az asszonyra, csak egyszerűen tudomásul vette, hogy inkább csak játékszernek tekinti, játékszernek, amit élvez, de ha meg-unja, gondolkodás nélkül kidobja. Mindezzel azonban valami nagyon mély üresség és csalódottság töltötte el, amikor a nőre gondolt. Már nem személy szerint őt siratta, hanem a vele kapcsolatos álmait, nem a szerelmet és a szenvedéllyel telt éjszakákat, csak azt, hogy elhitte, hogy talált valakit, aki egyszer egy szép nap meghallgatja és talán megérti. Megértés: ez volt a legtöbb álma. Nem volt valami különösképpen élvezetes élete. Volt néhány kellemetes éjszakája, néhány szép pillanata és olyan évei, amikre jó volt visszaemlékezni, érezte, nyugodtan tudna meghalni, ha nem is az étellel betelve, de legalábbis nem tartva a neki jutott szenvedést és boldogságot aránytalannak. Egy valamire vágyott: hogy legyen valaki, aki meghallgatja, még akkor is, ha évekig tart, amíg mindennek a végére él, s a végén meghozza az ítéletet: nem voltál rossz ember. S ha ez a mondat elhangzik, akkor már felszabadultan halhat meg. Ferdy lehetett volna ez a valaki, de úgy látszik, mégsem ő lesz, aki megváltja saját magáról szőtt kételyeinek hálójából.

Ha Ferdyre gondolt, furcsán kavarodtak benne az érzések. Érezte, hogy az a nő valahol nagyon okos, ha nem is a szó köznapi értelmében, lehet, hogy nem falja a könyveket, de olyan valaki, aki talán képes megérteni a másikat. Sok férfit szeretett meg magának, sok ember életében játszott szerepet, talán látott már annyi sorsot, hogy megértse az övét is, s válaszolni tudjon a „miértre”. De vágyott arra is, hogy a nőnek fontos legyen, valami olyasmire, amit a két lélek egybeolvadásának lehetne nevezni. Akarta, hogy a nő életének része legyen és fordítva. Szellem, lélek... és test. Ha feltűnt a nő, nem tudta magától elzavarni a gondolatot, hogy vajon milyen lehet az ölelése, szájának keménysége, combjának szorítása. Erővel kényszerítette magát arra, hogy mindig a szemébe nézzen, de erre is képtelen volt: azokban a szemekben olyan életerő volt, amit nem tudott állni, inkább lesütötte, másfele nézett. Ha az asszony feltűnt a lakásban, talán meg tudta állni, hogy ne nézzen rá, de ha elment, újra rátört az érzés, az a megfoghatatlan vágy, hogy egygé kell válniuk: mindegy, hogy szellemben, lélekben vagy testben. Mindegy, de a világ természetének a rendje, hogy nem mehetnek el egymás mellett, kell, hogy történjen valami közöttük, hogy hassanak egymás sorsára, akár jó, akár rossz irányban. Lehet, hogy a végén kölcsönösen elpusztulnak ebben a találkozásban, ebben a kölcsönhatásban, de akkor is: ez a pusztulás lehetne az életük teljessége.

Ferdy csak élt, s olyan megfoghatatlan volt, mint egy nyári szellő. Nem merte felhívni, félt, hogy tolakodónak tűnne, s félt, hogy hangja remegése nevetségessé tenné csak, vagy ami még rosszabb lenne, egyértelművé tenné, hogy teljesen ki van szolgáltatva a nő kedvének. Néhanapján rövid SMS üzeneteket írt, látszólag közömbös témákról, s megpróbálta elképzelni, hogy milyen arccal olvassa, hogyan kacag rajta, s meg-

dobbant a szíve, amikor a telefon visszaigazolta az üzenet olvasatát. Ritkán, de azért néha érkezett válasz is. Néhány odavetett szó, helyesírási hibáktól zsúfoltan, mégis tízszer és ezerszer is elolvasta, hátha mégis talál bennük valamit, ami legalább nyomelemeiben hasonlít a szeretet valamely megjelenési formájára. S ha néha úgy is tűnt, hogy igen, a második olvasatra már nem volt semmi súlya a szavaknak. Soha nem volt ereje ahhoz, hogy kitörölje ezeket az üzeneteket, mindig elmentette, néha-néha újraolvasta őket sorban, hátha kisejlik mögülük egy történet, talán mégis kapcsolódnak egymáshoz és valami lényeges összeáll belőlük, de kép sohasem tisztult ki.

Naphosszat a fotelben ült, néha a kezébe vett egy-egy könyvet, amit korábban a sok elfoglaltságára hivatkozva későbbre halasztott, de inkább csak ön maga előtti igazolásként sodorta a lapokat. Ha Ferdy feljött hozzá, megborotválkozott és kapucsínót készített. Nem kávé: néhány próbálkozás után rájött arra, hogy a kávé mindig Vera emlékét hozza elő. De Ferdy más: még legvadabb fantáziájában sem tudta elképzelni, hogy reggelenként vele főzze a kávé. Mindent el tudott képzelni, de ezt sohasem. Másnap aztán elment sétálni egy nagyot, amikor úgymond takarítást kellett rendezni. Harmadnap pedig mindig megállapította, hogy Ferdy biztos majdnem mindenben tökéletes, de a takarítás, hát az valahogy nem megy neki igazán.

Elmúlt a nyár, s lassan már kiszínesedtek a fák az ablak előtt, de Damnát csak naphosszat ült a fotelban és várt, várta, hogy valami történetük végre, de úgy látszik, a személyre szóló megváltás elmaradt.

Szent Kereszt ünnepe volt, régi vérízű, fagyos szerelmes éjszakák emléke kínoztá, s hogy felejtse, ne pedig a temetőszagú képekkel kelljen viaskodnia, elhatározta, hogy hazalátogat, haza alatt a tulajdonában lévő házat értve.

Még soha nem volt olyan hosszú az út a falutól a tanyáig, még soha sem volt ennyire cuppogós a sár, soha nem fújt ennyire a szél, s nem vágott ennyire az eső. Nem tudta, mire számít: hogy a ház elhagyatott lesz, gondozatlan, vagy olyan vidám és élő, mint amilyennek Mártával szerették volna látni... Hirtelen rádöbbsent, hogy hónapok teltek el, s még egyszer sem próbálta meg keresni. De hát végtére is ő hagyta el, neki kell visszajönnie, legalább félútig... Nagyon-nagyon lassan fogyott csak az út. Ő kezdte. Ő mondta ki először a megbocsáthatatlan, végzetes szavakat. Ha egyszer félútig eljön, ha csak egy szóval kimondja, hogy bánja, ő is bocsánatot fog kérni és megpróbálja kitörölni a múltból azokat a szavakat. És akkor minden olyan lesz, mint régen...

Álom, csak egy álom. Egy régi álom, ami soha nem teljesülhet. Nem teljesülhet, mert már van egy új álma: Ferdy.

A kapu ugyanúgy nyílt, mint régen, de már nem szaladt elé senki, kihalt volt a ház, azonban érezni lehetett, valahol az ésszel használható érzékeken túl, hogy ez az üresség még nem az a végső, a magára hagyott, kihalásra ítélt házé. A kerti szék még mindig ugyanúgy ott volt a verandán, mint ahogy hagyta, mellette a hamutartó tisztára mosva, az ajtó üvegje tisztán csillogó, talán, ha lenyomná a kilincset, mögötte Márta főzné a vasárnapi ebédet... Nincs értelme álmodozni. A háznak hideg szaga volt, nem lehetett benne érezni az asszonyi gondoskodás illatát, amikor a naponta főzött meleg étel íze beleívódik a falakba, keveredve a tisztítószerek és az illatosító szerek, talán vázába tett vágott virágok aromájával. Igen, ha lenyomná a kilincset, akkor minden egyértelművé lenne, egy mozdulattal véget vetne a hiábavaló álmodozásnak. Márta nincs itt, messze jár, talán jobb is így. Csak egy mozdulat és nincs több reménykedés – de ez a mozdulat végtelenül nehéz és kivitelezhetetlen.

Leült a fotelba, elővette szivartárcáját (vajon hol vannak, akiktől kapta, hová sodorta őket az élet, akik még a nevüket is begravírozhatták?), kiemelte belőle az utolsó szivart, szertartásosan megszagolta, majd szütyőjében gyufát keresett, hiszen a szivar túl nemes élvezet ahhoz, hogy gázzal vagy benzinről gyújtsák meg. A foszfor már átnedvesedett, nehezen gyulladt meg, végül mégiscsak fellobbant kékülve. A fadarabka lángján megtáncoltatta a dohány-rudacska végét, hátradőlt és behunyta a szemét. Ahogy a régi sámánok a szent tűzbe hajolva révedeztek el, a szivarfüst benne is régi emlékeket idézett fel... Elmosolyodott, amikor Huncutra gondolt. Már elbúcsúztak egymástól, amikor rágyújtott a szivarra, s Huncut azzal a feledhetetlen mosolyával egy szívásra elkérte tőle, s a cigarettához idomult szokásával megpróbálta letűdözni, s szegény asszony könnyezve köhögött. Amikor pár perc múlva végre szólni tudott, csak annyit mondott: majdnem olyan rossz, mint a csókod... nevettek. Nem tudta felidézni magában, hogy találkoztak-e utána még. Mi lehet vele?

S mi lehet Narával? Kint zuhogott az eső, ők ketten ruhátlanul a sátorban ültek, meztelenül, formás lábait szemérmesen maga elé húzta, ő megkínálta egy szivarral, s a füsttel űzték az esőfelhőket. Az eső elment, tőle is elbúcsúzott, s őt sem látta soha többé...

De akármennyire is próbálta érzéki emlékekkel távol tartani azt az egyetlen képet, ami a csendes boldogság képét jelenítette meg, minden egyes füstpamaccsal közelebb jött. A vasárnapi ebédek után egy pohár viszkivel és egy jó szivarral kiült a ház elé... Márta mosogatott, aztán ő is kijött, s leült mellé. Néha szóltak egy-egy szót, néha csak hallgattak. Damnát mindig átengedte a kényelmesebb széket az asszonynak, de ezeken a vasárnap délutánokon kivételesen ő ült a karosszékekben, s a felesége a támlátlanon. S eltűnt Huncut és Nara képe, kiszorította Márta csendes vasárnap délutáni hallgatásának emléke. Boldogság, vasárnap délután, ismételtette magában, mint valami nagyon titkos varázslat szavait. Márta, Márta, felelt magának, mintha imádkozna. Márta, Márta, s hirtelen ez volt a legszentebb és legcsodásabb ima, amit valaha is mondott. Mindeközben tudta, hogy se a varázslat, se az imádsága nem tudja visszahozni az elfutott időt. Nagyot szippantott a szivarból, a füst keserűre égette szájpadrását. Már nem volt több belőle, mint egy ujjnyi, óvatosan letette a hamutartó közepére, olyan tisztelettel, ahogy a vadász is hagyja, hogy zsákmánya méltósággal búcsúzzon az élettől és az erdőtől. Aki szivarozik, tudja, hogy a szivar él, méltósága van, nem szabad elnyomni, hagyni kell, hogy magától hunyjon ki, s az utolsó parázs is megkapja az esélyt, hogy szabadon égjen hamuvá.

Kiürült a szivartárca, ahogy az élete is. Csak erre tudott gondolni, hátradőlt, s hagyta, hogy forogjon tovább az idő, hátha hoz magával valamit, valamit, ami kiszabadítja az elszalasztott emlékek fogságából. Mikor kinyitotta a szemét, Márta helyén ült valaki – egy pillanatig hitte, mert hinni akarta, hogy az egész, attól kezdve, hogy Márta elment, csak egy álom volt, s most végre az ébredéssel tér vissza az igazi élethez. De az álom csak álom, a valóság pedig valóság, racionálisan nincs közöttük átjárás. Nem volt Márta, nem is lehetett, hanem Éva volt, Ábrám lánya, akire valamikor réges-régen, talán hónapokkal ezelőtt rábízta a házat.

– Nemsokára készen lesz az ebéd. A vendégszobát befűtöttem. Ha maradni akar. Egyedül van még?

– Igen.

– És bosszút állt már?

- Nem. – Alig emlékezett azokra a végletekig keserű szavakra, amikkel elbúcsúzott az asszonytól.
- Ha kicsit alábbhagy az eső, megmutatom a kertet. Már termett dió is. Nem sok, de talán a karácsonyi süteményre elegendő. A kutya elpusztult. Nem volt hajlandó enni. Kihívtam hozzá az állatorvost is, de nem tudott segíteni. Oda, a fenyőfa alá temettem el. Az állatorvos segített. Abból a pénzből, amit a házra hagyott, nem költöttem semmit.
- A fenyőfa alá?
- Igen. Valaki megpróbálta kivágni, de szerencsére csak félmunkát végzett. Sok gonosz ember él itt a pusztán. Összekötöttem, pár ága leszáradt, de újra erőre kapott. Az élet erősebb, mint a gonoszság.

- Én akartam kivágni – a gondolatok, a ki nem mondott szavak fojtogatták. Hogyan mondhatná el, hogy az a fa a szerelmüket, a házasságukat jelentette, a múltat, amivel nem akart, de szakítani kényszerült?
- Nem szabad. Apám arra tanított, hogy ami élni akar, azt élni kell hagyni, vagy ha kell, méltósággal kell elpusztítani. Emlékszem, mekkora pofont kaptam tőle, pedig nem szokott megütni, amikor csak gyerekes szórakozásból törtem le a fák ágait. Azt is megtanultam, hogy fát kivágni csak lombhullás után szabad, mert akkor nem fáj neki. Gyerekkoromban ezt tanultam tőle, kamaszként már kinevettem, de most már

megértem, vagy legalábbis azt hiszem, hogy megértem: az egész világon mindenkit tisztelt, kicsit és nagyot, embert, növényt, állatot, földet... Ő békében élt a világgal, csak a világ nem élt békében vele. Most, hogy már véget ért az a valami, amit az életemnek hittem, kezdem megérteni, hogy igaza volt, és fáj, hogy ezt már nem mondhatom el neki.

– Tudja. – Gyűlölte magát ezért a közhelyes válaszáért, de gépiesen kibukott belőle, nem tudta visszaszívni.

– Tudom. És most, mit csinál?

– Nem tudom. Azt hiszem, hazamegyek.

– Haza? Nem ez az otthona?

– Már nem. Üres.

– Ahogy gondolja. De ha vissza akarnak majd jönni – a többes számot alig érezhetően megnyomta –, csak szóljon és elmegyek. Ez már nem az én házam, megvette a férjemtől.

– És ön?

– Hogy érti?

– Nem akar visszamenni a férjéhez? Talán elmúlt már a szösz-mániája és újra együtt lehetnének.

– Nem ismeri. Nem olyan ember, akinek kellene egy öreg és kövér asszony. – Damnát feleslegesnek érezte, hogy tiltakozzon. Hiszen Éva férjét ismerte annyira, hogy neki, bár korához képest nagyon jól tartotta magát az asszony, mindenképpen kövérnek, öregnek és divatjamúltnak tűnik. Nem azért, ahogyan kinéz, sokkal inkább annak okán, ahogyan gondolkodik, hogy valami még megmaradt belőle az öreg Ábrám neveléséből, ami itt, az öreg házban csak megerősödött, mint a fenyő a ház mellett. Megpróbálhatja elpusztítani az asszony vagy a férje, de túl erős ahhoz, hogy csak úgy magában elpusztuljon. Talán, ha kivetné magából a tanyának a világát, lenne esélye, hogy visszaszerezze a férjét, de ezzel énjének legértékesebb, vagy egyáltalán értékes részéről mondana le. Annál még a magány is jobb. Vagy mindez csak önigazolás, hogy ne kelljen fáradni azzal, hogy a gondolatokat mondattá formázza, hogy ne kelljen vállalnia a felelősséget, hogy beleszól a másik életébe. Miért nem hívta Ferdy? Miért nem küldött SMS-t napok óta? Ha most megcsörrenne a telefon, vagy üzenetet jelezne, akkor indulhatna, repülhetne haza.

– Mindjárt kész az ebéd.

– Nem kérek, haza kell mennem.

– Ahogy gondolja. És ne gyűlölje a világot.

Legszívesebben azzal vágott volna vissza, hogy ez nem a maga dolga, de nem akarta megbántani, talán ő is törekedni akart arra, amire Ábrám, hogy békében éljen a világgal, csak az nem hagyott neki békét.

– Viszlát.

– Isten áldja. Karácsonykor várom. Diós sütemény lesz. De a fát nem vágom ki, csak egy ágat díszítek fel.

Keserű volt a hazaútja. Már induláskor is fázott, az eső nem hagyott alább. Fájt Márta emléke, fájt, hogy Ferdy nem írt és nem hívta, lekéste a buszt, már öreg éjszaka volt, amire hazaért. A lakás hideg volt, annyira remegett, hogy képtelen volt akárcsak egy gyógyított is keverni magának. Napokig feküdt betegen, s nagyon örült volna, ha valaki meglátogatná, már nem ragaszkodott Ferdyhez. De a telefon néma maradt, s az ajtón sem akart senki sem bejönni, s a már-már eltemetett gyűlölete a világgal szemben feltört és egész lényét betöltötte. Aztán lassacskán felgyógyult, legalábbis testileg.

Gyűlölet és szeretet között

Még lázas volt, amikor szerda este Ferdy felhívta: – Akkor holnap újra jönnék takarítani. Talán hangja nem volt olyan felhőtlenül vidám és könnyed, mint máskor, talán Damnátban bujkált még a betegség, talán a sors iránt érzett gyűlölete sarkalta arra, hogy nemet mondjon, de élesen elutasította az asszony segítségét.

– Nem, most nem jó. Beteg vagyok és nem akarom, hogy így lássál. Felnőtt ember vagyok, majd én kitakarítok magamnak.

– De én már úgy készültem, hogy felmegyek, szabaddá tettem magamat...

– Nem kellett volna, nem kértem sohasem.

– De én mindenképpen szeretnék...

– Nem kell. Pihenjen inkább, maradjon otthon a családjával.

– Kérlek, hadd menjek fel takarítani.

– Mondom, nem kell. – Az asszony hangja hirtelen kétségbeesettre váltott:

– Kérlek, Damnát, hadd menjek fel csak egyszer, aztán békén hagylak.

– Nem, most semmiképpen sem jó. – Valami nagyon mélyről jövő gonoszság áradt szét benne. Úgy érezte, azzal, hogy a nőnek ezt a jelentéktelen kérését visszautasítja, bosszút áll a hosszú napokért és hetekért, amikor hiába várta, hogy megrezegen a telefon, amikor a félve tett utalásaira semmit sem reagált. Megkóstolta a bosszú ízét és ízlett neki. Valahol érezte, hogy szégyenletes és kicsinyes, amit tesz, de ebben a percben minden megalázottsága és terméketlen vágyakozása gyűlöletté és gonoszsággá vált benne.

– Nem, még egyszer nem, most nem. – A telefonon keresztül hallotta, hogy Ferdy erőt gyűjt a válaszhoz, de meg sem várva, lenyomta a telefont. Úgy érezte, végre egyszer diadalt aratott. Erős volt. Ha nem is az élethez, de legalább a pusztításhoz, végre egyszer nem a párkák, hanem ő sodorta sorsának fonalát.

Ezen az éjszakán sokáig nem tudott elaludni. Nem, nem a lelkiismeret bántotta, hanem az újonnan felismert hatalma a gonoszságnak. Nem mintha eddig jó ember lett volna, de valahol élt benne valami erkölcsi rend, amihez tudta, hogy igazodnia kellene, most azonban a sutba dobta ezt a rendet, mégsem dőlt össze a világ, hanem csak erősebbnek és hatalmasabbnak érezte magát.

Érezte, hogy most, hogy levetkőzte az amúgy sem hitt erkölcsi rendet, mindenre képes lenne. Nem szerette, akarta az asszony szerelmét, akarta a reménytelen várakozá-

sokért összetörve és zokogva látni. Meg akarta szerezni, nem csak testileg, bár az sem megvetendő szempont, hanem lelkileg is, hogy ebben a kapcsolatban a nő személyisége, kapcsolatai teljesen kiüresedjenek, hogy ne legyen több, mint egy kétségbeesett ölelés, amivel belékapaszkodik.

Hirtelen korábbi valója értelmetlennek tűnt: eddig arra törekedett a szerelemben, hogy a másiknak minél többet adjon önönmagából, hogy a másikat tegye minél boldogabbá – kivéve azon az őrült éjszakán, amikor az Álomlányt szerezte meg magának. Akkor mert ön maga lenni, csak a saját boldogságáért tenni – és az volt élete legszebb éjszakája, az, aminek az emléke segített túlélni Vera halálát. Ha nem lett volna olyan boldog, akkor nem tudta volna az emlékképe tönkretenni azt, amit Mártával éveken keresztül épített. Igen, ez a megoldás: merjen csak magára, csak a saját vágyaira és boldogságára gondolni, még akkor is, ha ezzel tönkreteszi Ferdyt. Milyen különös ízt adott a nőről szőtt vágyakozásainak az a gondolat, hogy ezzel teljesen kiüresíti és megsemmisíti őt.

Másnap reggel összetörtén ébredt. Ágyneműje lucskos volt az izzadtságtól, s lelkiismerete úgy bántotta, mintha valami nagyon súlyos bűnt követett volna el. Szerette volna jóvátenni tegnap éjszakai ki nem mondott gondolatait, de fél óráig próbálta összeszedni magát, hogy a nőt felhívja. Egyszerre akadályozta a büszkesége és gyávasága, hogy beüsse az asszony telefonszámát. Azután a kötelességtudat győzött, de a telefon kikapcsoltat jelzett. A telefont dühösen a szőnyegre vágta és kifakadt: – Akkor rohadjon meg minden!

Nehezen telt a nap. Előjöttek régi tervei: mégiscsak meg kellene keresnie Mártát, beszélnie kellene Glindával, segítenie kellene Évának a tanyát (és az életét) rendbe tenni... Minden gondolat fontosnak és sürgősnek tűnt, ezért nem is tett semmit se. Olyan nap volt, amikor mindenki feszült, amikor a világegyetem erői egymásnak feszülnek, s valaminek történnie kell, ami megváltoztatja az emberek sorsát. Olyan nap, amikor mindenki érzi, hogy tennie kell valamit, amivel ki tud törni a sorsa rab-ságából, amikor a végzet fölé tud kerekedni, de vagy nem mer belevágni, vagy ha mégis, akkor pár perc alatt tönkre tudja tenni az életét. Damnát az első utat választotta. Ferdy pedig...

Ferdy pedig becsöngetett a vajúdó, eseménytelen nap végén. De ez a Ferdy már nem az a vidám, csapongó nő volt, akit távolról kamaszlánynak is vélt az ember. Nem, ez a Ferdy hirtelen megtört öregasszonnyá vált, akinek minden szó és lépés neheze esik.

– Beengedsz? – Felesleges lett volna válaszolni, csak kinyitotta az ajtót és lesegítette kabátját. A nőből hirtelen kitört a zokogás, tétova mozdulattal a férfiba szeretett volna ölelni, de az hátralépett, így csak az ajtófélfába tudott kapaszkodni. Damnát óvatosan megfogta a vállát és a fotelhoz vezette. Az asszony felhúzza a lábait, a ruhájába próbálta meg temetni az arcát. Csak nézte, hogy rázkódik a sírástól, mint egy gyerek csuklott a könnyektől – és nem érzett semmit. Pár napja már átölelte volna és értelmetlen kedveskedő szavakkal vigasztalta volna, de most csak nézte és nem tett semmit sem. Sőt, valahol a lelke mélyén örült is a másik fájdalmának. Mintha az összes asszony és lány iránti reménytelen sóvárgásának fájdalmát kellene jóvátennie ennek a nőnek. Ha Ferdy felnézett volna, megriadt volna a férfi szája szélén játszadozó kaján mosolytól – de így csak hálás volt, hogy valahol békén ülhet és nem bántják.

– Adnál valamit?... Most ne kapucsínót, ha van valami keményebb...

Olcsó kocsis bor volt csak otthon, talán még az előző lakó hagyhatta ott, porrá morzsolódott a parafa dugó, az üvegpohár is csak úgy férfiasan volt elmosva, de az első néhány korty megakasztotta a könnyeket. – Köszönöm. Ma mindennek vége lett. Hazudtam mindenkinek, a férjemnek, a szeretőmnek, éveken át.

Néhány hete megrendült volna ettől a hírtől, de most csak olyan közömbösen hallgatta, mintha egy ritka állatfajról nézett volna természetfilmet. Már az a csalódottság sem keserítette, hogy mások ölelték a nőt, akit akart, hogy megint kimaradt valamiből, hogy a szenvedély megint elkerülte. Csak matematikus módon számolgatta az esélyeit, hogy nyerheti meg magának a nőtényt.

– Köszönöm. Meghallgatsz? Nem kérek mást, csak azt, hogy elmondhassam és ne szidjál le. Amúgy is elég pocskékul érzem magam. Vagy tudod mit? Ha akarsz, a végén lekurvázhatsz, csak hadd önthessem ki magam.

Gyűlölöm mind a kettőt. A férjemet, akitől akár meg is dögölhetek, akkor sem érdekelném. Minden más igen. A barátok, a család, az anyósom, minden igen, de rám soha nem figyel. Egyszer bosszúból zöldre festettem a hajamat – azt hiszed, észrevetted? Annyi éve vagyunk házasok, s talán egy fél évig szeretett. Aztán csak házi-cseléd és használati tárgy éjszaka. Nem, ne hidd, hogy nem tettem meg mindent, hogy megmentsem a házasságunkat. Ne tudd meg, hogy mivel próbáltam meg elcsábítani, hogy mit meg nem tettem a kedvéért. De semmi. Ezzel az erővel akár egy múmia fejét is megpróbálhattam volna eltekerni. Pedig – és most egy kis büszkeség csengett ki a hangjából – hidd el, még arra is képes lennék. Ha meztelenül vittem volna be neki a pörköltet, úgy kezdte volna zabálni, hogy rám se néz. Csak ledönt, amikor végzett. Mint egy állat.

Zoltán más volt. Ne kérdezd meg, hogy hogyan ismertem meg. Nem tudom. Évek óta már ismertük egymást, persze nem úgy, aztán egy nap felismertem, hogy férfi és ő pedig, hogy én nő vagyok. Élveztem, hogy újra nő lehetek. Érted? Tőle ingyen, azonnal megkaptam mindent, amit a férjemtől hiába reméltem, amiért éveken keresztül harcoltam a házasságban... Rossz ízű volt a csókja, bagószagú és mindig borostás, de élveztem, hogy akar engem. Elviselhető volt az ágyban, jónak azért nem mondanám, de volt benne szenvedély. Igaz, önző, csak magával törődő, de legalább embernek tekintett. Néha meghívott ebédelni, néha még egy-egy szál virágot is vett. Rajtad kívül csak tőle kaptam virágot. Persze, te már el is felejtetted, hogy az első nap vettél nekem egy csokor virágot.

Tudod, mit nem adtam volna azért, hogy egyszer legalább egy napot együtt töltsünk és ne csak lopott órákat? Tudod, mit álmodoztam arról, hogy egyszer elmegyünk valahova és nemcsak a szex, hanem valami más is közös lesz? Talán meg lehetett volna oldani, ha akarja. Én hazudtam volna és csaltam volna ezért, neki nem kellett volna, csak egyszer kellett volna mondania, hogy akarja és én mindent kockára tettem volna érte. De nem akarta. Neki csak az kellett, hogy amikor szól, akkor menjek oda, utána menjek el, közben meg kötelességszerűen mond valami kedveset. Kedveset? Hidd el, még azt is harapófogóval kellett kihúznom belőle, hogy szeret. Tudom, hogy hazudott, mert csak betanult sablonos duma volt, biztos minden nőnek ezeket mondta, de én hálás voltam érte. Mert mindene hazugság volt, de a szavak mögötti szándék, hogy kíván, hogy zsákmánynak és nem szemétnek tekint, igaz volt. Ha éreztem, hogy már lanyhul az érdeklődése, új és új praktikákat vettem be és ő

vevő volt rá. Ne tudd meg, hogy milyen játékokat találtam ki, biztos egyből lekurváz-nál. De hatott!

Ha azt mondd, hogy ő is csak használt, mint a férjem, akkor igazad van. De ő leg-alább állatnak, nősténynek nézett és nem tárgynak. Nevetséges, de hálás voltam érte. Kurva voltam, de becsületes üzlet volt: odaadtam magamat és megkaptam az árát.

Damnát, hogy minden apró részlet a helyére kerüljön, megkérdezte:

– Itt találkoztatok, amikor azt mondtad, takarítani jössz?

Ferdy minden szégyenérzet nélkül válaszolt:

– Igen, neked is hazudtam. Miért, miért pont Neked ne hazudtam volna? Egyszer majdnem lebuktam, rögtön az elején. Amikor mutattam neked a lakást, észrevettem, hogy itt maradt Zoli cigije. Megpróbáltam észrevétlenül eltüntetni, biztos voltam benne, hogy észrevetted, de hogy nem szóltál, hát megnyugodtam. Úgy látszik min-den férfit könnyű becsapni. Pedig hidd el, téged tényleg kedveltelek. Furcsa voltál. Láttam, hogy tetszem neked, de sohasem mutattad volna ki. Soha nem hívtál, s ha én hívtalak, mindig olyan kimért voltál, mint egy angol lord. Még ott a parkban is. Ha akkor átöleltél volna és megcsókolsz, megszerezhetnél volna. De nem tetted meg. Talán jobb is, hogy az a vonat elment.

Láttam, hogy valami nagyon fáj, de nem akartam rákérdezni. Gondoltam, hogy egyszer majd úgyis elmondod. Most sem kérlek meg. Most mást szeretnék kérni.

– Ismered Parsifal történetét?

– Az valami opera?

Damnát nem bírta ki és keserűen felnevetett. Még Mártát hibáztatta, hogy nem bírt végig figyelni egy Wagner operára! Hirtelen nagyon hiányzott neki az asszony, s a nő, akivel éppen beszélt, idegennek és érdektelennek tűnt. De a megingása csak egy pillanatig tartott. Egyszer elhatározta, hogy ezt a nőt megszerzi magának, hát nem tér el tőle. Minden más: szerelem, részvét, hűség, csak másodlagos ahhoz képest, hogy a vágyába fonódó akaratnak teljesülnie kell. – Az is. De van egy másik történet is, még a kerekasztal lovagjainak meséjéből.

– Igen, egyszer láttam valami filmet is erről. Exkavátor, vagy mi volt a címe. Valami Grált kerestek egyfolytában. Szép volt, azt hiszem, arról szólt, hogy az emberek élnek a maguk kis életét, de meg kell találniuk önmagukat is.

– Majd egyszer elmesélem, ha még lesz időnk.

– Tőled függ. Azt akartam kérni, hogy hadd lakjak itt egy kicsit. Tudom, hülye helyzet, de a férjem kidobott.

– Hogyhogy?

– Tulajdonképpen te tehetsz róla. Most, hogy itt nem találkozhattam vele, nem jött össze a szex. Mivel amúgy is pocsék napom volt, elhatároztam, hogy most mindent kipakolok a férjemnek. Ha akarja, fogadjon el így, ha nem, hát vége. De azért reménykedtem benne, hogy azt mondja, hogy se egyik, se másik, hanem kezdjük újra, spongyát rá. De nem. És megint hazudok. Nem reménykedtem benne, nem is szerettem volna, hogy újrakezdjük, csak egyszerűen ragaszkodni akartam a megszokott-

hoz, hiszen bármi történt is, mégiscsak együtt élünk már annyi éve. Meg a gyerekek is. És talán az elején még mindig szerettük egymást. Kidobott és majdnem megpofozott. Még csak az kellett volna!

Veszekedtünk, kiabáltunk, összecsomagoltam és otthagytam. Aztán Zolihoz mentem. Először szeretkeztünk, aztán megmondtam neki, hogy most már együtt élhetünk. Nem veszekedett, csak egyszerűen megpofozott és kidobott. Azt mondta, egy ilyen cafkával nem köti össze magát.

Most itt vagyok, és nem tudom, hogy mit tegyek, csak azt, hogy valahol ma éjjel és azután is aludnom kell. Elfogadsz lakótársnak? Ígérem, nem foglak zavarni. Illetve csak akkor, ha akarod – és megpróbált ehhez csábosan mosolyogni. Damnát meglepődött: csak ennyi lenne a vágyai teljesüléséhez az út? Itt ül ez a nő, aki naponta megalázta szépségével, érdektelenségével, boldogságával, hogy soha nem tekintette férfinak, most visszafizethetné neki minden kikoszarozottságát, minden megalázottságát. Itt ül megalázottan, megverten, megtörten, reménytelenül és felajánlkozik neki. Még a sminkje is elkenődött a könnyeitől. Csak igent kell mondania, és az övé lesz. Valóban csak ennyi lenne? Egy bólintás és ma éjszaka már nem lesz magányos.

– Persze. Itt maradhatsz, ne viccelj, ez a te lakásod, én csak vendég vagyok. De nem kell zavarnod. Legyen tied a hálósoba, ha akarod, tartsd zárva. Én nem akarok hazudni neked: vágyom rád, éjszakánként nem tudtam aludni, mert csak rád gondoltam. De nem akarok visszaélni a helyzetteddel. Többet ér nekem, ha őszintén rám mosolyogsz, mintha kényszerből lefeküdnél velem.

– Köszönöm – mondta Ferdy és olyan őszinte hálával és szeretettel nézett a férfira, mint még soha senkire sem. És Damnát tudta, hogy érdemes volt hazudnia újfent: mert azzal, hogy lemondott ma éjjel a nő testéről, esélyt adott magának, hogy előbb-utóbb, nem tudni, hogy mikor, megszerezze egyszerre a testét és a lelkét is. És majd az lesz az igazi győzelem, a bosszú pillanata az élet felett.

Itt egy pillanatra meg kell akasztanom, az elbeszélést. Eddig megpróbáltam mindent úgy elmesélni, ahogy nekem is elmesélték, ahogy a történet egyes szereplői fel tudták idézni magukban a történeteket. De nincs két ember, aki ugyanúgy emlékezne a múltra, sőt olyan sincs, akinek a jelene ne befolyásolná, ahogy a korábbi időkre gondol. Apám, amikor erről az időről beszélt, mintegy példázatot akart mondani arról, hogy milyen mélyre jutott, és megpróbálta Ferdyt, akit valamilyen formában egész életében szeretett, tisztára mosni a közös bűntől. Általában minden ember szereti magát jónak hinni, könnyen talál mentséget saját tetteire, apám nem így tette, pont ellenkezőleg. De azon túl, hogy természetesen elfogult vagyok vele szemben, racionális érveim és vannak, hogy nem lett volna képes egy gloster-i tervvel, akarata ellenére megszerezni magának egy nőt: ugyanis képtelen lett volna hónapokon keresztül minden percben alakoskodni. Egyszer csak elvétette volna a lépést, egyszer csak megbánta volna és visszakozik. Szóval szerintem hazudott, amikor azt mondta, hogy azért nem feküdt le vele, mert hosszabb távú tervei voltak; őt ismerve, sokkal inkább valószínű, hogy valóban megsajnálta a nőt.

Csak ennyit akartam mondani. Többet nem akasztom meg a történetet.

És Ferdy ott maradt, s fájoan nem vettek tudomást egymás jelenlétéről. Mindig kopogtattak egymás ajtaján, fogkeféiket és szappanjaikat a fürdőszoba különböző sarkaiba rakták, mindig külön ettek, s a semmitmondó üres szavakon kívül semmit sem szóltak egymáshoz. Damnát nem tudta, hogy a nő mit csinál napközben, de abból, hogy soha nem maradozott ki, sejtette, hogy a munkáján (amiről még annyi jó szava sem volt, mint a férjéről vagy a szeretőjéről) kívül nincsen senkije sem. Ferdy soha nem ismételte meg az ajánlatát (Damnát még utalni sem mert rá, sőt a nő jelenlétében még gondolni sem), s az udvarias formák mögött bántó mélységgel nem tekintette férfinak. A fürdő- és a hálósoba közötti utat napi gyakorisággal egy szál hálóingben tette meg, egyszer-kétszer teljesen meztelenül, de ebben a pörségben nem volt semmi kihívás, csak mintha egyedül lett volna a lakásban. A férfi pedig nem tehetett mást, csak az ajkába harapott, hogy vérezzen, s sikertelenül megpróbált valami másra gondolni. A tetteinek tudott parancsolni, nem bámulta meg, nem tett semmilyen célzást, de a vágyain nem volt képest uralkodni. Újult erővel dolgozni kezdett, nem a pénzt miatt, abból volt, ha nem is elég, csak azért, hogy más vágányon járassa az agyát. De bármit is tett reggeltől estig, hiába fárasztotta magát, éjjel nem tudott aludni. Csak feküdt álmatlanul és beszélgetett az asszonnyal, miközben az a szomszéd szobában feküdt. Mégis beszélgetett, mintha csak újra és újra próbálta volna, újra meg újra csiszolta volna a szavakat, amiket egyszer majd el fog mondani. Formázta a szavakat, erősebben, mint a suttogás, de gyengébben, mintsem hogy bárki megérthette volna. Mert a legszörnyűbb nem is az volt, hogy a másik nem törődött vele, hanem a fojtogató magány, amiből csak a képzelt társalgás jelentett valamiféle kiutat.

Néha már szabadult volna, szeretett volna aludni, másra gondolni, de mint egy bilincs, szorította az agyát a Ferdynek formált szavak sora. Megpróbált verseket mondani magában, iskoláskori memoritereket, de akárhányadik versszak után csak már csak a Ferdy, Ferdy maradt belőle, mint a keleti imamalmok hangja, de nem megnyugvást, hanem csak újabb feszültséget szított benne. Sokszor hitte azt, hogy még a ritmust mondja, de valójában már csak a Ferdyt, Ferdyt sugdosta maga elé. S az éjszakai pokoljárások idején a nő a szomszéd szobában, mint a tej aludt.

– Annyira szeretném kimondani, hogy szeretlek, de képtelen vagyok rá... Három nőt szerettem életemben, három nőnek mondtam... Az első meghalt, a második szeretett, de kinevetett és hajnalban eltűnt. De örökre rabul ejtett. Azóta minden nőt csak hozzá mérek és egyik sem üti meg a mértéket. A harmadik nő, akinek azt mondtam, szeretlek, néhány hónapja elhagyott. Talán azért, mert nem volt igaz. Illetve igaz volt, mert valóban szerettem, óvni akartam és gondoskodni róla, mert úgy éreztem, hogy az egész világon csak neki van rám szüksége, s csak én vagyok az, akire szüksége van...

Nevetsz? Igazad van. Ez nem az a szerelem, nem az a szenvedély, amit Te szoktál érezni. Nem voltak forró szenvedélyes éjszakáink, ha csókoltuk egymást, nem tartott órákig, nem dobbant meg a szívünk, ha napok után találkoztunk, de hidd el, jó volt hideg téli éjszakákon a másik testéhez odabújni és melegedni, reggelenként mellette ébredni és jó volt néha csak csendben ülni mellette és nem gondolni semmire, csak a közelében lenni.

Azt hittem ez elég. De nem. És az egész csak egy apróságon bukott meg, hogy a múltamból előtűnt az a nő, akit valóban szenvedéllyel, vágygal szerettem. Csak egy éjszakát töltöttem vele, nem is egy éjszakát, csak néhány órát, mégis az emléke megkeserítette azóta az életemet. Nagy árat fizettem azért a pár boldog óráért.

Tudod, van egy ének, régen hallottam, azt hiszem Erdélyről szól és van egy sora: „ott, ahol szenvedni jó...”. Látlak magam előtt, ahogy lebiggyeszted a szájadat, kicsit gyűrögeted az ajkaidat, kamaszlányosan, úgy ahogy csak te tudod, a vállad fölött rám nézel és azt mondod: soha nem jó szenvedni. Pedig hidd el, annak az éjszakának az árát bőségesen megszenvedtem, ha az első feleségemet öleltem, mindig csak arra gondoltam, hogy miért nincs ebben az ölelésben is az, amit azon az éjszakán átéltem... A másodikat meg azért vesztettem el, mert rájött, hogy őt soha nem fogom úgy ölelni. Kétszer ment tönkre az életem emiatt az éjszaka miatt, de ha megkérdesz, azt mondom, megérte, mert azon az éjszakán először és utoljára éreztem, valaki így is tud szeretni engem. Éltem. Éltem, mert először és talán utoljára önmagam lehettem, az a valaki, akit egész életemben megtagadtam, nem létezőnek tekintettem, de valahol a mélyben mindig ott volt. Megint nevetnél, ha ezt nemcsak a fantáziámban mesélném el neked, s azt mondanád, sok tucát, vagy talán száz másik férfit is úgy ölelt, de engem ez nem érdekelt. Bármit tett is előtte vagy utána, akkor, abban a pillanatban, abban a két órában csak engem szeretett és ennek az emléke megéri azt a földi poklot, amit miatta, a hiánya miatt át kell élnem. Tudod, egyszer azt hallottam, hogy a holdon járt űrhajósok élete mind tönkrement, mert nem tudtak szabadulni attól az érzéstől, hogy soha nem juthatnak el még egyszer oda, ahol életük legnagyobb pillanatát átélték. Én is így vagyok ezzel az éjszakával. Eltemettem magamban, de a legváratlanabb pillanatban újra előjön, és kéjjel kínoz. És kajánul rám néz, mert tudom, hogy veled ezt sohasem élhetem át. Nem lesz több olyan pillanat, mint ott a parkban. Amikor egyszer megérintettük egymást lélekben, amikor mertél önmagad lenni előttem.

Látom magam előtt, hogy amikor ezt mesélem, unatkozva ülsz a fotelban és kinézel az ablakon. Igazad van, miért is érdekelne? Nem vagyok neked senki, legjobb esetben is csak egy kellemes társaság, az életedben annyi szerepet sem játszom, mint az a karosszék alattad. Talán élvezed, hogy érzed, hogy a hatalmadba kerítettél. De még ebben sem vagyok biztos.

Nem mondom azt, hogy szeretlek, és nemcsak azért, mert félek, hogy kinevetsz. Nem, a szeretet nem a legjobb szó arra, amit érzek. Mert igaz, hogy megőrülök azért, hogy veled lehessen, hogy mindenemet odaadnám azért, hogy egyszer megcsókoljál, hogy a hajad illatát, tested melegét, húsd keménységét egyszer igazán érezhessem, hogy alig várom, hogy beszélhessek veled... Ha néha véletlenül hozzád értem, a mennyben éreztem magamat. Hogy éjszakánként némán figyelem, hátha megreccsen a szobádban a parkett, hogy hátha nyikorog az ajtó...

Nem mintha botor módon hinnék abban, hogy hozzám akarsz átjönni, nem, csak azért, mert ezek a kis neszek is azt jelentik, hogy élsz, tőled származnak. Nem, a szeretet nem a legjobb szó erre. Mert egyszerre érzek valami mélyről jövő gyűlöletet is, talán nem is neked szól, hanem annak, hogy nélkülem vagy, voltál boldog. Gyűlöllek, mert most te testesíted meg azt a közömbösséget, amit a világ irántam érez. Tudom, ez nem igazságos, hiszen alapjában véve te szeretettel és érdeklődéssel fordultál felém.

Mégis, szeretlek. Ha végre elalszom, arról álmodok, hogy itt fekszel mellettem, hogy érzem a bőrödet, látom, ahogy elmosolyodsz álmodban, még akkor is, ha tudom: nem én vagyok abban. Tudom, hogy minden fantáziatervem ellenére soha nem fogsz szeretni. De a hangod mindig a legszebb dallam lesz nekem. Az együtt töltött

pillanatokra, bár olyan ártatlanok voltak, mint egy gyermekmese (mondd nyugodtan, hogy neked unalmasak), az egész életemben emlékezni fogok.

Ma éjjel is nyugtalanul fogok aludni, te pedig boldogan. Nem tudom miért, neked sincs rá több okod, mint nekem. Álmodj szépeket. És hadd kívánjak neked azzal a szóval, amit soha nem fogok kimondani: szeretlek.

Ha szeretnél... Látom, hogy azzal a bölcs, mindentudó nőies mosolyoddal nézel rám, mint aki mindent tud, vagy legalábbis tudni vél. Ha szeretnél... Bevallom, nem hagy hidegen a gondolat, hogy testileg is megismerjelek. Már az is gyönyörrel tölt el, ha elképzelem, hogy milyen ízű lehet a csókod, hogy milyen a bőröd simulása... Hogy milyen, amikor *nekem* nevetsz. De most nem ezt akartam mondani. Persze ez is fontos, de most igazából másra gondoltam. Ha szeretnél és én is szeretnék, tudom, hogy valami hihetetlen dolog történne. Mindkettőnk élete örökre megváltozna. Nem tudom, hogy jó vagy rossz irányba. Lehet, hogy a menny vagy a pokol, vagy közhelyesen, mind a kettő. Olyan lenne a szerelmünk, amelyet még egyikünk sem élt át. Elfelejténém az Álomlányt, a korábbi hétköznapi évtizedeket, és hidd el, hogy én is tudnálak szeretni, úgy, ahogy még nem szeretett senki. Nekem minden nap meg nem unható csoda lenne, amit veled élhetnék. Minden nap a legszebbnek látnálak a világon. Nem bántanálak és tisztelnél. Amim van, azt mind neked adnám. Mindent elmesélnék és átadnék neked, amit csak tudok. És nem kérnék, nem várnék cserébe semmit, mert elég lenne az, hogy vagy és hogy én is életed része vagyok.

De van valami szörnyű és rettenetes is abban, amit érzek... Ne nézz rám ilyen haragosan. Nem az, hogy ez a szerelem elmúlna. Nem, nem múlna el, mert abban a pillanatban, hogy először megcsókoljuk egymást, megszűnne az idő, s ha nincs idő, akkor a romlás sem tudna miből táplálkozni. Nem, nem erre gondoltam, hanem arra, hogy tudom és érzem is, hogy nem lesz ebből semmi. Nem fogod azt mondani nekem, hogy szeretsz, mert neked az csak egy elkoptatott szó, feleslegesnek tartanád kimondani, nem fogsz megölelni, nem ízelem a csókot, bármit is érzek, nem fogod viszonzni. Élünk egymás mellett néhány hónapig, majd visszatérsz a csaláodhoz, vagy a szeretődhöz, mert bölcsességgel senki sem tudja elrendezni a sorsát. Az ember genetikai kódja a hülyeség. Én meg maradok ennek a néhány hónapnak az emlékével, amikor tulajdonképpen semmi sem történt, de néhány hónapig legalább reménykedhettem. Naponta hallottam a lépteidet, a víz zubogását, amikor fürdesz, piperéd illatát... És tudom, hogy ha elmész, akkor újra keserű leszek, sokkal keserűbb, mint bármikor azelőtt. Feketén keserű lesz minden, de akkor is megérte, hogy egy rövid törtévig játszhattam a gondolattal, hogy még nekem is juthat valami az élettől...

Fekszem a szobámban az ágyamban, látom az ajtórésből szűrődő fényekből, most oltod el a lámpát, fekszel a szobádban az ágyadban és nem gondolsz rám, pedig érezned kell, tudnod kellene, hogy szeretlek, ahogy még nem szerettem senkit és ahogy még senki sem szeretett téged.

Szerelemíz

Teltek a napok és a hetek, és semmi sem változott. Napközben mindegyikük élte a saját életét, a nap végén együtt ittak egy kapucsínót, majd külön vacsoráztak, fűrödtek, nem volt szebb zene a víz csobogásánál, az asszony tévét nézett, általában valami olcsó szappanoperát, Damrát a szobájában olvasott, vagy dolgozott.

Kapucsínózás közben fájoan banális dolgokról beszéltek, a politikáról, a világ híreiről, az időjárásról, a férfi akadozó szavaival próbálta meg leplezni, hogy kamaszos módon a torkában dobog a szíve, ha a nővel beszélhet, az asszony csacsogva mesélt pletykákat olyan emberekről, akikről még sohasem hallott. Csacsogó száz szeretni való..., idézte magában ilyenkor, kicsit hátradőlt és valami olyasmit érzett, amit leginkább boldogságnak lehet nevezni. Közben pedig félt, hogy Ferdy a maga hányaveti módján, az egyik percben majd azt mondja, hogy kibékült a férjével/Zolival, vagy ki tudja kivel, és másnap elköltözik. Ő pedig majd örömet színlel és gratulálni fog jól nevelten. De a csacsogásnak soha nem lett vége, csak egyre követhetlenebb lett.

Talán minden így ment volna az idők végezetéig, de legalábbis hónapokig, ha a véletlenek különös összjátéka nem terem mást egy tél eleji éjszakán. A kevés családban, ahol még tartották a hitet, már égtek az adventi koszorún a gyertyák, de még Miklós napja előtt jártak. Leesett az első hó, Damnáton különös nyugtalanság vett erőt; eszébe jutottak a feleségével töltött téli esték, a gyermekkori karácsony-várás izgalma, gépiesen elnézegette a kirakatokat, pedig kinek is vehetett volna ajándékot? Ferdynek talán? De mit? Ha apróságot vesz, olyan, mintha nem lenne neki fontos, ha pedig drágát, akkor túl direkt megközelítés lenne, túl őszinte és lemeztelenítő gesztus. Nem az udvariatlanságtól félt, hanem a visszautasítástól. Már bezártak az üzletek, de még mindig nem akart hazamenni. Önismerete szerint neo-cinikus volt (a „neo” azt jelentette, hogy még a régi cinikusokat is idealistának tartotta), mégsem tudta magából kivetni a dickens-i karácsonyi gondolatot (mindenki szeressen mindenkit és minden baj elmúlik), s bár nem merte bevallani, félt, hogy a nő üres fecsegése szétrombolná az első hó varázsát. Az üresedő utcák reménytelensége és az átázott cipője azonban hazahajtotta.

Kívülről nem volt más a ház és, ellentétben a romantikus regényekkel, semmilyen előérzete nem volt. Csak lépkedett a lépcsőházban, bár, ahogy később visszagondolt, már hallott valamit, de azzal nyugtatgatta magát, hogy valaki túl hangosra állított a rádiót vagy a tévét. Az ajtó nem volt becsukva – a szeleburdi nő, gondolta magában, szólni fogok neki, mert még kirabolnak minket –, a hallból zihálás és zokogás hallatszott, mintegy álomban vágott át az előszobában, mintha nem vele, hanem valaki mással történt volna meg, aki túl élethűen meséli, s ő meg behunytt szemmel élné át...

A szőnyegen Ferdy magzatpózban feküdt, meztelenségét csak fürdőköpenye maradékai takarták, fölötte meg egy férfi állt, lihegett és zihált, és a lábát rúgásra lendítette.

Nem gondolt arra, hogy öregebb, hogy gyengébb, minden erejével nekitámadt az idegennek: egyetlen ütéssel feldöntötte, „az” a váratlan csapástól a szoba sarkába repült, hatalmasat roppant a feje a falon. Talán egyetlen perc alatt magához térhetett volna, s ellentámadásba lendül, de Damnát nem adta meg ezt neki. A még támolgyó testet (emberként nem tudott gondolni rá), a vállánál megfogta és kilendítette az előszobába, majd a négykézlábon álló alakot néhány rúgással kirepítette a lakásajtón. Tétova mozdulattal megpróbált megkapaszkodni a lépcsőkorlátban. Damnát készült arra, hogy legurítsa a lépcsőn, nem számított már, hogy túléli-e, de a lakásból egy rekedt és alig érthető „ne” megállította. A hangtól hirtelen magához tért. Nem bánta meg, amit tett, sőt büszke volt rá. Egy pillanatra előbújt belőle a teremtés előtti állat, az evés, szaporodás, erőszak profán háromsága, ha már az emberi érzésekre a jelek

szerint képtelen. Legalább létezik, ha élni nem is tud. Catullus talán teljes életet élt, mert egyszerre tudott szeretni és gyűlölni (ha nem csak a szerelmi játszadozásokat illette ezekkel a nevekkal – de a gondolat még akkor is szép), azonban ő már évtizedek óta nem érzett sem igazi szeretetet, sem igazi gyűlöletet. Azonban ebben a pillanatban legalább a másodikat megízlelte, és finom volt az íze. Ha az asszony csak egy pillanattal később szól, könnyen lehet, hogy gyilkossá válik. Talán egy jó ügyvéd jogos védelem címén el tudta volna intézni a felmentést vagy a feltételest, de ez nem számít, az egyetlen lényeges tény, hogy képes lett volna rá, csak egy pillanat választotta el.

Visszalépett a lakásba és kulcsra zárta az ajtót. A nő már nem volt magánál, mozdulatlanul feküdt. Damnát a karjaiba vette és ágyba fektette. Legszívesebben egy vizes törülközővel lemosta volna a testét, de úgy érezte, hogy minden jó szándéka mellett ezzel is csak megalázná, abból pedig ezen az éjszakán szerencsétlennek bőven kijutott. Betakarta, odahúzta az ágya mellé a fotelt és úgy vigyázta álmát.

Éjfél felé járhatott az idő, amikor mozgolódni kezdett. Néhány pillanatig üresen nézett, majd a szemével megtalálta a férfit: – Adj, kérlek, egy kis vizet.

Damnát óvatosan, mint egy kisgyereknek, a szájához emelte a poharat, ő pedig apró kortyokban ízlelte. – Köszönöm... Tényleg megtörtént? Olyan, mintha egy rossz álom lett volna. De fáj minden. Ezek szerint megtörtént. Nagy voltál.

– Ne fáraszd magadat a beszéddel. Aludjál, és ha holnap is akarod, akkor majd elmondod. De ha nem, akkor nem. Aludjál és álmodj szépeket. Gyűjts erőt az élethez.

– Nem, el kell mondanom. Most már te is része lettél ennek az örülségnek, jogod van, tudnod kell mindent. Ma éjjel kell elmondanom.

Szerettem őt, de csúnyán becsapott és kihasznált. Tudod, miatta dobtam a férjemet és a családomat, de neki nem kellettem. Kidobott, mint egy használt papírzssekendőt... Amitől undorodik az ember. Még soha nem voltam annyira kiüresedett és megalázott, mint azon az éjszakán, amikor hozzád költöztem. Azóta meg semmi, ma estig. A dög. Megőrizte a kulcsot, pedig azt hazudta, hogy kidobta. Mondd, hol voltál? Ha ma is időben hazaérteztél volna, akkor nem történik semmi. De ne hidd, hogy vádolni akarlak, elég csúnyán belemásztál már így is. Köszönöm, hogy megmentettél. Szóval este volt már, fáradt voltam, biztos a havazástól, zuhanyozni mentem. Nem tudom miért, de most úgy éreztem, hogy mindent le kell mosnom magamról. Lehet, hogy sokáig zuhanyoztam. Hallottam, hogy nyílik az ajtó, de nem törődtem vele, azt hittem, hogy te jöttél meg. Kicsit mások voltak a lépések, de azt hittem, hogy csak a havat vered le a cipődről.

Aztán csak annyit éreztem, hogy valaki áll a fürdőszobaajtóban. Ő volt és undorítóan vigyorgott. Megfogta a ruháimat és kidobta az előszobába. Vigyorgott és még soha nem éreztem magamat ennyire meztelennek. Tudod, furcsa volt. Nem vagyok egy szüzike, sokszor vetkőztem le már mások előtt, de akkor mindig én akartam meztelen lenni mások előtt, akkor mindig én akartam adni másoknak a testemből, vagy rosszabb esetben annak a látványából. De most, hogy rám tört, olyan volt, mintha megrabolt volna. Meg akart ölelni, de ellöktem magamtól. Régen majd megőrültem az érintésétől, most csak undorodtam. Már nem volt rám hatása. Tudod, ez olyan volt, mint amit egyszer meséltél arról a lovagról vagy miről, aki egy barlangban élt,

valami istennő elbájolta, de egy pillanat alatt kijózanodott és eltűnt körüle a barlang. Szóval ilyen volt ez is. Már nem éreztem semmit.

Meztelen voltam, durván belemarkolt a mellembe, még most is fáj, fogdosott mindenhol, de csak utálkozni tudtam. És fájt, amit csinált, szégyelltem a meztelenségemet, de valahol boldog voltam, mert éreztem, hogy én vagyok az erősebb, mert ő megverhet, talán meg is ölhet, de többet már nem tud uralkodni rajtam. Meg akart ízélni is, de olyan ideges volt, hogy még az ingét sem tudta kigombolni. Azt hiszem, itt rontottam el mindent. Ha csak azt mondom neki, hogy menjen a fenébe, elmegy. De nem mondtam semmit, csak nevetni kezdtem és ellöktem magamtól. Kétszer akkora, mint én, de ez a kis lökés elég volt, hogy megtántorodjon és a WC-re roskadjon. Én meg csak nevettem, felvettem a fürdőköpenyt és elindultam kifelé. Aztán a vállam felett visszaszóltam neki, hogy most aztán már tényleg tűnjön el, s menjen ahhoz a nőhöz, akit még képes kielégíteni és elég ostoba, hogy higgyen neki. Ettől megvadult, hátulról rám ugrott, a földre tepert, ököllel vert és rugdosott. Én itt kezdtem el félni. Éreztem, hogy addig nem hagyja abba, amíg csak egy véres húscafat nem lesz belőlem. Nem, ne hidd, hogy a haláltól félttem. Nem, eleget éltem, elég gyönyört szereztem magamnak és eléggé összerontottam mindent, ahhoz, hogy ne essek kétségbe, hogy nem kell rendbe hoznom. Nem, nem a haláltól félttem, hanem attól, hogy rondán vagy bénán kell tovább élnem. Úgy, hogy nem kellek senkinek. Túl sokan csodáltak és vágytak rám ahhoz, hogy el tudjam fogadni, hogy már csak sajnálattal nézzenek rám.

Damnát érezte az asszony hangján, hogy lassan átkerül az álom és az ébrenlét határvidékét jelző furcsa lebegésbe, amikor az ember már nem ura szavainak, túl őszintén törnek elő gondolatai. Majd kiszakadt belőle, hogy nekem mindenhogyan kellesz, lehetsz bármilyen, szükségem van arra, hogy szeressél, nem kell, hogy szép legyél, vagy szeretkezzél, csak adj nekem részt az életemből. Ezt akarta volna mondani és mindent, amit a magányos alvatlan éjszakákon már milliószor megfogalmazott magában – miközben másik, cinikus énje azt mondta, hogy ebből semmi sem igaz, csak a nő teste és fiatalsága kell neki.

– Vigyázz magadra, Damnát. Ez a vadállat vadászni fog rád és bosszút áll. Talán jobb lett volna, ha elintézed, miért is nem tetted meg? Azt hiszi, hogy azért dobtam, mert a tied lettem. Nem tudja sohasem megbocsátani, hogy nem őt akarom. Lehet, hogy hetekig, hónapokig vagy talán évekig nem hallasz felőle, de biztos lehetsz benne, hogy valahol lesben áll és akkor csap le rád, amikor nem várod, amikor a legebezhetőbb vagy. Ismerem, a szexen kívül legjobban a bosszú érdekli – a beszéde egyre lassúbb és akadozóbb lett.

És a legviccesebb, hogy valahol igaza van. Téged szeretlek, amióta csak megláttam azt a bús képedet ott a főtéren, csak nem tudtam róla. Egy ideig azt hittem, hogy csak az anyai ösztöneimet élesztetted fel a szerencsétlenkedéseddel, de most már tudom, a park óta, hogy szeretlek, úgy, ahogy senkit sem szerettem még... de azt hittem, hogy az csak egy egyszeri és megismételhetetlen alkalom volt... gyere és csókolj meg... érezni akarom a nyelvedet... a többit majd később, de ma a szájadat akarom... előlegnek... – ezek voltak az utolsó szavak, mielőtt még érthetetlen dűnnyögéssé kásásodott volna. Betakarta, megvárta, amíg a feje oldalra bicsaklik és egy takarót magára terítve a fotelban elfészkelődött és végül álomba merült.

Egy pillanatra megkísértette a gondolat, hogy ajkait a nő ajkaihoz érintse, csak hogy egy pillanatra érezze azok ízét – de ez lopott, elvett csók lett volna, nem pedig adott. És csak az számít igazán.

Hosszú volt az éjszaka, minden kis neszre felriadt, elég volt, ha csak nyikkant egyet az ágy, ha csak reccsent egyet a padló. Talán már nem volt hátra sok a szürkülésig, amikor álom nélküli kábulatba zuhant.

Kint az utcán már mindent elcsendesített a hó, a dunyhás fehér párnákon a kotrók zaja sem volt képes áthatolni, s a lakásban meleg volt, olyan meleg, amit csak a külső faggal ellentétpárba állítva érezhet az ember. Olyan téli reggel volt, amikor a világ csak idegen és hideg, a lakás viszont otthonos és meleg. Amikor a legelvágódóbb lélek is hazavágyik, akár van, akár nincs igazi otthona.

Mondhatnak a lélektanászok akármit, van álom nélküli alvás, s ahogy Szókratész mondta idealista tanítványa szerint, ezek a legpihentetőbbek, mert ebből nem a valóságba, hanem egy új életbe tér vissza az ember. Lefekszik, mintha olyan éjszaka lenne, mint a többi, de a reggel már egy másik világba ébred. Ilyen volt Damnát álomtalan alvása is.

Ébredése már más emberként érte, s más ember volt már Ferdy is. Az asszony az ölében ülve cirógatva ébresztgette. Játszotta még az alvást, olyan kellemes volt a női ujjak tánca az arcán, évek óta kóstolatlan öröm. Megpróbálta felidézni magában, mikor cirógatták utoljára, de mivel túl messzire kellett volna visszamennie az időben, inkább gondolattalanul átadta magát a pillanatnak. Nem tudta, hogy pár perc vagy pár óra telt el, kinn még mindig csak derengett a reggel, amikor az asszony fölkel. Még mindig csukva volt a szeme, ezért csak fülével észlelte a lehulló ruhák suhogását, de a következő pillanatban női mellek simítását érezte az arcán. Utolsó józan pillanatában arra gondolt, hogy nem más ez, mint hideg hús, még az sem volt izgató, mikor a kemény mellbimbók a szájához értek, de amikor kinyitotta a szemét és a másik arcába nézett, menthetetlenül elveszett. Nem volt több racionális mérlegelés, csak a meztelen állati ösztönök. Csak hím volt, és nőstény a másik. Csak az állati létből fennmaradt vágy és szenvedély volt, semmi megfontolás. Eltűnt az idő, elmerült az egész világmindenség, csak ketten voltak a semmiben lebegve.

A varázslatnak addig nem volt vége, amíg Ferdy a fájdalomtól fel nem szisszent. Nem kellett szólniuk, szelíden és finoman, óvatosan a másakra figyelve folytatták egészen a végkifejletig.

Összeölelkezve aludtak el a paplan alatt.

Dél körül járhatott, amikor felébredt. Boldog volt, mint évek óta még sohasem. Válltól bokáig összesimult bőrük. El is felejtette, hogy milyen a szenvedély és milyen egy asszony bőrének íze. Milyen az a csók, amikor nemcsak összeérnek az ajkak, hanem egymás szájába fulladnak. Hogy hatol lélekig egy asszony kéjes sikolya. Hogy milyen jó érezni a másikat. Hogy milyen érzés szeretve lenni. Talán szeretni.

Talán kap egy újabb esélyt az élettől, hogy mindent újrakezdjen. Talán minden csak álom volt, az eddigi próbálkozások, s talán Ferdy életében is minden csak próbálkozás, előjáték volt, ami csak arra szolgált, hogy felkészüljön erre az egyetlen, nagy, mindent elsöprő és újrateremtő szerelemre. Ezen a színpadon csak ők a főszereplők, a többiek, Márta és Ferdy családja is csak epizodisták, akiknek már nincs jelenésük.

Az elvarratlan mellékszálak, akiknek sorsa senkit sem érdekel. Legkevésbé őket, az egyedüli létezőket.

Csak egy pillanatra rontotta el a kedvét, hogy Márta magányos és egyedül van. De nem ő volt-e, aki elhagyta, aki nem tudta és nem is akarta megtartani? Tévedés volt, hogy együtt éltek, tévedés volt, hogy azt hitte, szenvedély nélkül is lehet valakinek az életévé válni. Tévedés, amit most helyre lehet hozni. Végképp is azzal, hogy most véglegesíti az elválás tényét, őt is felszabadítja a múlt kötelezettségei alól, és lehetővé teszi, hogy új életet kezdjen, hogy megismerje valaki mellett a szenvedély boldogságát. Ferdy családja... Róluk még sohasem mesélt. Vajon a táskájában van családi fotó? Most döbbszent rá, hogy semmit sem tud róluk. Férje az van, gyereke, egy vagy több? Ennyire nem figyelt rá, vagy ő nem mondott még semmit sem. Itt fekszik vele összesimulva, a teste teljesen eggyé vált az övével, mégis ismeretlen.

De minden másképpen lesz. Megismeri és olyan boldoggá teszi, amilyen még sohasem volt. Csodálatos lesz az életük, olyan, amilyenre mindig is vágyott, olyan, amilyenre neki is vágyakoznia kellett.

Az asszony félálomban átölelte és szorítása egyre szorosabb lett, s Damnát fejéből újra kiszállt minden gondolat, s félálomban, fél-ébrenlétben újra eggyé lettek.

Aznap alig beszéltek, talán csak egy-egy félszót, másképpen mondták el a másiknak, hogy mennyire és hogyan szeretik egymást. Nem kellett hosszas mondatokban kifejteniük, hogy hogyan képzelik a jövőt. Nem kellett megkérnie a kezét, nem kellett igent mondania, tudták, hogy most már sohasem fognak elválni, örökké együtt maradnak.

Annyi más nővel volt együtt, s mindig nehezen jöttek szájára a szavak, mindaddig úgy érezte, vigyáznia kell, mert egyetlen rossz mondat és eliszonyítja magától a másikat, mindig csak az önuralom, mindig csak az önfegyelem – de most, ha nevetett, vagy ha csak lélegzetet vett, tudta, hogy a másik nem érti félre és mindent megért belőle. Végre nem kellett alakoskodnia, volt valaki, aki minden hiányosságával és tökéletlenségével együtt is elfogadta és szerette. Még csodálatosabb is volt, mint az Álomlány, hiszen az csak ismeretlenül adta magát oda neki, s két boldog óra után már nem érdekelte. Ferdy azonban már mindent tudott róla és így mondott igent rá.

– Szeretlek – súgta a fülébe, s nem értette, hogy hogyan is várhatott ennyi ideig ennek a magától értetődő igazságnak a kimondásával. – Szeretlek – mondta újra, pedig tudta, hogy Ferdy még nem érti meg, hogy az ő szájából milyen súlya van ennek a szónak. De valahol a szíve mélyén értenie kell, s egyszer a tudatába is eljut ennek a szónak, az örök időkre szóló szónak az értelme. Hogy ellentétben a szerelmet játszó könnyű szavával, most úgy mondta ki, hogy mindörökkön örökké élni fog. Hogy lehet, hogy egyszer ebből a szeretetből gyűlölet lesz, a féltékenység pokla, de csak az iránya változhat meg, de az ereje nem. Most már akár így, akár úgy, de összetartoznak.

– Köszönöm – válaszolta Ferdy, s bújásán érződött, hogy érzi, hogy ez a „szeretlek” más, mint az a több száz vagy több ezer, amit eddig hallhatott.

Este tértek csak magukhoz a kábulatból és az álomból. Nehéz volt újra megszólalnia, de tudta, hogy meg kell kérdeznie:

– Mindenre emlékszel, ami történt?

Kis csend után válaszolt a nő:

- Mindenre, de van, amit el akarok felejtetni.
- Engem is?
- Nem, azt meg akarom őrizni.
- Megbántad?
- Nem.
- És most?
- Hogy érted?
- Kettőnkkel. Mi van közöttünk?
- Mittudomén.
- Miért vagyunk ebben, hogy jutottunk ide?
- Mittudomén – nevetett fel a nő.
- Ha ilyen bölcs vagy, azt áruld el legalább, hogy mi lesz velünk, hová tartunk?
- Valahová – de erre a válaszra újra csókokba fulladt a világ. – Hagyd már abba a filozofálást, élvezd végre, ami van, hogy itt vagyunk egymásnak, és ne aggodal-maskodjál!
- Mert minden jó lesz?
- Nem, mert nincs jövő. Kedvesem, ez egy halálraítélt kapcsolat, pár hét alatt rám fogsz unni, el fogsz hagyni egy fiatalabbért vagy szebbért, de nem akarok erre gondolni, csak élvezni akarom, amíg tart. Tedd te is ezt! Halálraítéltek vagyunk, csak még nem tudjuk a kivégzésünk napját.
- Azt akarom, hogy örökké tartson.
- Nem fog sikerülni. Hosszabb távon még egyetlen férfi sem tudott engem megtartani. Kedvesem, én egy drága nő vagyok, sokba kerülök.
- Pénzben?
- Nem, annyival én nem érem be. Csak olyan férfit tudnék szeretni igazán, hosszabb távon, aki teljesen az enyém. Nem osztozkodom senkivel sem. Az én pasimnak még az eszét se használhassa más nő! Túl sokat követelek mindenkitől.
- Rendben, halljuk a feltételeket.
- Az első: hagyd abba a cigizést.
- Rendben.
- Soha ne kérj tőlem semmit. Se ölelést, se csókot, se szexet. Ha olyan kedvem lesz, megadom, ha nem, akkor várjál. Ne akarjál birtokolni, mert azt nem viselem el. De álljál mindig készenlétben, mert ha én kérek valamit, mindig meg kell adnod. Ne legyenek más nők az életedben, ne ölelj, ne csókolj más nőt sohasem. Még pillantást se váltsál más nővel. Ha meglátom, hogy szemezgetsz egy nővel, kitépem a haját, kikaparom a szemét. Rendben?
- Miért nem az enyémet?

– Hogyisne! Arra nekem is szükségem van! – nevetett fel.

Damnát furcsa, eddig ismeretlen örömet érzett. A féltékenységgel eddig is találkozott, de ebben volt valami új: érezte, hogy ez a nő birtokolni akarja, nem azért, hogy ne legyen másé, hanem azért, hogy az övé legyen. Hogy ügyetlenül, de azt fejezi ki ezzel, hogy fél, hogy elveszítheti.

– Minden feltételt elfogadok.

– Kedvesem, lehet, te igazán szeretsz...? – kérdezte, kis meglepetéssel a hangjában.

– Akkor te vagy ez első férfi az életemben, aki ezt megteszi.

– És kérdezhetek valamit én is?

– Ha akarsz.

– Én mindent odaadok neked. És mit kapok cserébe?

– Nem ígérek semmit. Ha valami ígéretféle mégiscsak kicsúszna a számon, ne vedd komolyan, az csak addig van érvényben, amíg be nem fejezem a mondatot. Utána már nem ér számonkérned.

– Semmiért egészen?

– Igen, semmiért egészen. De olyat fogsz kapni tőlem, amit soha senki sem adott meg neked, és ha ügyesen viselkedsz, olyat, amit még senkinek sem adtam meg: a szerelmet. Ha öllelek, már nem leszel te meg én, csak mi leszünk, a húsunk is egybe fog olvadni. Ha csókollak, olyan tűz lesz benne, mint még sohasem. Ha csak rád nézek, úgy fogok rád nézni, hogy abban több lesz, mint az összes eddigi nő szerelmében, akivel csak találkoztál. Így is elfogadod?

– Ha szeretsz, elfogadom.

– Kedvesem, azt hiszem, elkövettem azt a hibát, hogy beléd szerettem.

– Elfogadom.

– Van most valaki az életedben, akivel szakítanod kell?

– Feleség, de már hónapok óta nem láttam.

– Akkor nem számít. A férjek sohasem szeretik úgy a feleségüket, ahogy a szeretőiket. Az előbb-utóbb úgyis csak megszokássá válik. Én csak tudom – mintha egy pillanatra megremegett volna a hangja –, csak a barátnők számítanak, csak azokat szeretik igazán a férfiak. A feleséged nem érdekel, akár együtt élsz vele, akár nem – de van-e, akit igazán szeretsz?

Damnát egy pillanatig elgondolkozott, hogy van-e még nő az életében... Az Álomlány volt, de annak már ezer éve vége van, viszont... egy ilyen nap után képtelen lett volna hazudni a szerelmének, pedig érezte, hogyha most meg is bocsátja, később még súlyos vádpont lesz ellene.

– Van egy barátom.

– Csak ne nő legyen.

– De az. Glinda. Évek óta ismerem, jó barátok vagyunk, de soha semmi olyasmi sem történt közöttünk. Már őt sem láttam talán évek óta.

– Viszont fontos neked?

– Igen.

– Akkor majd meglátom. Hozz össze vele, és akkor majd megmondom, hogy szabad-e. Most viszont főzzél egy kapucsínót!

– Ilyen későn?

– Igen, de sok hab legyen rajta! – s a pillantásában annyi huncutság volt, hogy Damnát nem kérdezett semmit, inkább elment, csinált egy kapucsínót nagyon sok habbal.

És aznap éjszaka a tejhabnak egy teljesen új felhasználási területét ismerte meg, amire korábban még gondolni sem nagyon mert...

Konjunktura

Gyorsan teltek a napok és örömmel itatódtak át a percek, mikor együtt voltak. Mintha fiatal szerelmesek lettek volna: Damnát már az iroda ajtajában várta Ferdyt, órákig sétálgattak, soha nem engedték el egymás kezét, moziba mentek, bárhol képesek voltak megállni csókolózni, állandóan cserepes volt az ajkuk, de csak nevettek, s otthon is mindig rövidek voltak az éjszakák. Nem törődtek senkivel sem, csak egymással. A szerelemnek olyan csodáját élték át, amit talán még egyszer sem életükben.

Alig néhány nap alatt kialakultak öröknek tűnő szertartásaik. A koktél, amivel indították az estét, az egymásba fonódó ujjak és kezek, az egyre hosszabb ölelések az utcán, a pad, ahol mindig megpihentek, mielőtt hazaértek volna, hogy a téli éjben fázó csillagok alatt még jobban megnyíljon a lelkük egymásnak, de már az is soha nem ízelet öröme tűnt, hogy kézen fogva, gyermek módjára lóbálva, vagy éppen egymást átkarolva jártak – s nem volt bennük szégyenérzet semmi.

Nem törődtek a napok múlásával sem, a Karácsonyból és az Újévből sem éreztek többet, csak annyit, hogy napokig nem kellett elválniuk egymástól.

Végre eljött az alkalom arra is, hogy Damnát elmondja mindazt, amit már hónapok óta formálgatott magában. Ferdy hallgatta a szavakat, megpróbálta követni és az egymással kergetőző, visszatérő és ellentmondó gondolatokat, s ha nem is mindig értette meg, de a kacifántok mögötti érzést, a szerelmet mindennél jobban befogadta. Nem szólt semmit, a férfinak néha kétségesnek tűnt, hogy mit érthet meg a másik a végtelen monológokból, néha dühös volt, hogy a szerelmeskedéssel tölthető percek miatt fordítja beszédre, de érezte, beszélnie kell, mert mindennél fontosabb, hogy a másik ne csak szeresse, hanem meg is értse. S Ferdy megértette.

– Szeretlek, s nem kérdezem meg magamat, hogy miért, hiszen tudom, hogy csak annyit válaszolhatnék rá, hogy örülség. Örülség, hiszen más vagy, mint én, nincs bennünk semmi közös sem.

Fiatal vagy, én öreg. Nem hiszel semmiben, ami túl van az életen, bennem még élnek a régi hittanórák emlékei. A zenétől, amit hallgatsz, libabőrös leszek, te pedig életedben nem voltál még operában. Nem, ne hidd azt, hogy le akarlak becsülni, már régen túl vagyok azon, hogy azt higgyem, hogy a kultúra minőségi különbséget is jelenthet az emberek között. Nem, különbség nem lehet, csak gát, mert amit én

szépnek tartok, azt te unalmasnak véled, ha elmúlnak majd az első szerelmes hónapok, nem tudom, hogy miről fogunk beszélgetni esténként.

Neked családod és szeretőd volt, azt hiszem, mindenkit őszintén szeretted. Nekem is volt feleségem, nem is egy, volt egy szerelmem, de azt hiszem, egész életemben légüres térben mozogtam, soha nem kötődtem igazán senkihez sem, legfeljebb, mint egy biliárdgolyó, véletlenül csapódtam másokhoz.

– Én nem csak egy ilyen véletlen csapódás vagyok?

– Nem, te nekem minden vagy, amiben eddig nem volt részem. Néha még azt hiszem, hogy fiatal sem voltam. Mindig siettettem az időt, próbáltam valamilyen olyan élethelyzetbe kerülni, amit valami miatt ideálisnak, ha nem kötelezőnek véltem. Ha veled vagyok, nem törődöm a múlttal vagy a jövővel, csak az örök jelen idővel. Nekem te vagy a fiatalság, a szenvedély, a paráznság...

– Kedves, hogy azt mondod, hogy a fiatalság vagyok, szeretnék az maradni, de neked talán igen, de a tükörnek és magamnak már nem tudok hazudni. Reggelenként mindig egy húszassal érzem magam többnek, talán még nálad is idősebbnek... De ez csak gonoszkodás volt. De miért mondod, hogy én vagyok a paráznság? Csak arra vagyok jó?

– Régen, amikor még erkölcsstanra tanítottak, megtanultam, hogy mik a bűnök: ne öl, ne hazudj, ne lopj és a hasonlók. De ma, amikor már úgy érzem, mindent átéltem és megszenvedtem, rájöttem, hogy egyetlen bűn van, amire nincs feloldozás: a szürkeség.

– Őszülés?

– Nem, hogyan is mondjam el neked. Látod, erről beszéltem: mondom a szavakat, nincs sok értelmük, te mégis egészen mást veszel ki belőlük.

Nem, a szürkeség az valami más. Idézhetném neked azt a verset, hogy ments meg, Uram, a szürkeségtől, de már el is felejtettem, s azt hiszem, nagyon idegen lenne neked. Ezért inkább példát mondanék: szürkeség az, ha mindennap ugyanazt teszem, ha az életem egyetlen célja, hogy mindig ugyanolyan maradjak, legfeljebb mindig gazdagabb, sikeresebb legyek... Ha azt gondolom magamról, hogy az vagyok, aminek mások tartanak engem. Ha nincsen olyan célom az életben, amit pénzzel ne lehetne megvenni. Ha azt hiszem, hogy alattam és fölöttem nincsen semmi, csak én. Ha minden napom ugyanúgy telik el, ha nincs ünnepnap, csak annyi, hogy vasárnap nem dolgozni megyek, hanem plázába. Ha mindennek csak a hasznát nézem, nem a szépségét. Ha a gazdagság csak pénz, ha a szerelem csak közösülés, ha a becsület csak hírnév.

– Azt hiszem, értem, mire gondolsz. Nem vagyok olyan okos vagy intelligens, mint te, de azért értem, azt hiszem, én is valami hasonlót éreztem. Gyűlöltem az életemet, hogy reggel mindig ugyanakkor kelek fel, hogy ugyanazt dolgozom, hogy este mindig ugyanakkor van a vacsora, hogy minden éjjel ugyanazokat a kihűlt hitvesi csókokat kapom, hogy minden harmadik nap szeretkezünk... Ezért akartam kitörni a házasságtöréssel. Tudom, hogy erkölcstelen volt, de legalább valami más. Volt végre valami izgalom, valami nem hétköznapi az életemben. Újra fiatalnak éreztem magam, izgalmas volt, hogy volt egy titkom, jó volt izgulni a lebukás miatt. Jó volt a kávéházak rejtekében ülni, bódítóbb volt az alkohol, ha az exszel ittam titokban egy pincében. Közben mindig féltem, hogy egyszer lebukom és akkor vége lesz a családi életnek,

mert szerettem a férjemet és a gyerekeimet is, de nem volt elég. Kellett még valami. Most ráfáztam, mert se szerető, se család... csak te, bocs, ez tudom, hogy úgy hangzott, mintha csak valami megveszekedett vigaszdíj lennél, de...

– Nem kell bocsánatot kérned, tudom, hogy mire gondolsz. Én sem akarok álszen-teskedni, még most is szeretettel gondolok azokra a nőkre, akik boldoggá tettek, még akkor is, ha csak olyan kapcsolatban voltunk, amiben csak keresztnéven szokás bemutatkozni a másiknak, de közben érzem, hogy veled valami új, valami minden eddigtől különböző kezdődött az életemben. De visszatérve az előző gondolathoz: ma szürkévé vált világ, akármilyen tarka is látszólag. Ebből a szürkéségből csak két módon tud kitörni az ember: a szenttel, vagy a mocsokkal. A szent, a magasztos lenne az igazi, de erre már képtelenek vagyunk. Elvették tőlünk azt a lehetőséget, hogy valami szebb, emelkedettebb lehetne, mint a mi kis nyomorult életünk. Igen, régen még létezett nagyság. A középkori ember földszintes házakban élt, de a templomtornyok az égig értek, ha a földről nézték, olyan volt, mintha a mennyet tartanák a föld felett. Ma felhőkarcolókat építünk, de azok csak elveszik előlünk a napot. Megkarcolják a felhőket, de az eget nem érik el. Régen tündérmeséket és szentek legendáit regélték, ma csak a valóság és a kibeszélő show-k jelentik a kulturális táplálékot. Rettentően unalmassá és egyszínűvé vált a világ, már reményünk sincs arra, hogy valami kiemeljen belőle.

De van egy másik út, a mélységé, a bűné. Mert ha képesek vagyunk valami mocskos bűnt elkövetni, akkor azzal azt is elismerjük, hogy van valami erkölcsi mérce, amit tudatosan megszegünk. Kisebb bűn embert ölni, és ezzel megfosztani valakit az életétől, mintsem hagyni, hogy több millió ember csak létezzen és sohase érezze meg, hogy mit jelent élni.

Ezért mondom, hogy a legnagyobb és egyetlen bűn, ha valaki megelégszik a létezés pusztá folyamatával, s nem tör se fel, se le.

– Nem értelek. Szeretsz és közben a gyilkolásról beszélsz? Félni fogok veled aludni éjszakánként – mondta, s megpróbált erőltetetten nevetni.

– Tudod, azon az éjszakán, amikor megvert az az állat és én kirúgtam a házból, valami félelmeteset éreztem. Éreztem, amit az öklöm és a rúgásom alatt behorpad a húsa, úgy éreztem a fájdalmát, mintha velem történe és amikor ott álltam a lépcső tetején, már láttam lelki szemeimmel, hogy lefele gurul, pattannak szét a csontjai és kitöri a nyakát. Láttam, amint a lépcső alján hörög és üvegesednek a szemei és kínjában a földet kaparja. Láttam a végső rángást és amint maga alá vizes.

– Nem ítélt volna el senki sem, tanúsítottam volna, hogy engem védtél. És abban a pillanatban úgy szerettelek, mint még soha senkit, mert láttam, hogy megvédsz. Hogy te vagy az első férfi az életemben, akire számíthatok, aki kiáll mellettem.

– Fájni fog, amit mondok, de abban a percben már nem gondoltam, csak arra, hogy erős vagyok és ölni tudok. Amikor láttalak a földön feküdni, amikor hallottam a sírásodat, akkor még csak arra gondoltam, hogy megmentselek, de amikor már a hátam mögött voltál, csak az ölésre és a harcra bírtam gondolni. Akkor egy új világ nyílt meg előttem, megéreztem, hogy a féktelen, szabadjára eresztett gyűlölet milyen erőt képvisel. Azt hiszem, ma már tétovázás nélkül végezni tudnék vele. De egyben biztos lehetsz: téged csak szeretni tudlak. Úgy, ahogyan még senkit sem. És ha el-

fogadsz – öregem, csúnyán, s tudom, hogy volt jobb szeretőd is –, akkor, hidd el, minden erőmmel azon leszek, hogy boldoggá tegyelek.

Még most sem tudom elhinni, hogy szeretsz. Hogy így is elfogadsz és kellek neked.

– Köszönöm, hogy nem azt látod bennem, ami vagyok, hanem valami szebbet és jobbat. Talán ez a szerelem, amit nem mersz bevallani magadnak, amit félsz kimondani, pedig láttam, hogy még a haláltól sem riadsz meg? Ha mindezt más mondaná nekem, ha dicsérné a fiatalságomat és a szépségemet, először arra gondolnék, hogy csak meg akar kapni, s azután elhagy, de neked elhiszem, hogy örökké ezt fogod érezni, hogy nem hagysz el, vagy használsz ki. Én – nem akarok hazudni neked – nem látlak a világon a legszebbnek, igaz, nem is szeretem a szép férfiakat, de azt tudom, hogy rád számíthatok, hogy mindig mellettem leszel, akármilyen történik velem. Én ezt a bizalmat érzem, és azt hiszem, ez a szerelem. És most nem akarok másra gondolni, se a férjemre, se a szeretőmre, se a gyerekeimre, csak arra, hogy itt vagy nekem, hogy egész életemben rád vártam és hogy ezen a pillanaton kívül semmi sincs.

Furcsa nap volt, amikor megláttalak ott a téren. Nemcsak az anyai ösztönömet keltetted fel azzal a búskomorsággal, amivel ott ültél, hanem valami mást is éreztem. Más voltál. Éreztem, hogy más a te világod. Más férfinál tudom, hogy mire hogyan reagál, benned volt valami idegesítő, de egyszerre izgatóan idegen. Tudtam, hogy vagy megutálak, vagy megszeretlek. Más voltál. Elkezdtem rád figyelni, érdekes voltál. Persze közben éltem az életemet. A többit már tudod. Egyszerűen élveztem, amikor itt ültem és beszélgettem veled, láttam rajtad, hogy napról napra jobban érdeklődsz utánam. Belém szerelmesedsz, megkívánsz, sötöbö. Jól esett látnom, jó volt a hiúságomnak. Büszke voltam magamra, hogy nemcsak a szokásos férfiakat tudom elcsábítani, hanem egy különösebb fajtát is. Vadászösztönnek mondjátok? De közben nem vettem észre, és vadászból lassan én is vad lettem. Nem vetted észre, de lassan a hatalmadba kerültem. A legrokonszenvesebb tulajdonságod, hogy ezt nem vetted észre, úgy viselkedtél, mint aki teljesen reménytelenül szerelmes valamilyen felsőbbrendű lénybe. Aki én voltam.

Aztán volt egy álmom is. Mögöttem álltál és átöleltél. A jobboddal a melleimet fogtad át, a bal kezedet az ágyékomra tetted... Tegnap éjjel így öleltél át. És akkor nagyon boldog voltam. Még kérdeztél is, hogy miért könnyezem? Most már válaszolok, akkor nem tudtam: boldog voltam. Még soha nem sírtam a boldogságtól, csak a fájdalomtól. Egy új világot nyitottál meg előttem. Bár megfogadtam, hogy soha nem mondom ki, mert nem akarok se gyengének, se kiszolgáltatottnak tűnni, mégis: köszönöm.

Nem tudom, hogy meg tudok-e felelni azoknak, amit rólam képzelsz. Nem vagyok szép, okos, vagy hasonló. De amíg elfogadsz, addig boldoggá akarlak tenni. És nem akarok belegondolni abba, hogy mi jön utána.

És te?

– És én? Mire gondolsz?

– Én így láttam az egymásra találásunkat. Te hogyan élted át?

– Amikor megláttalak, akkor rögtön megtetszettél. És arra gondoltam, hogy elképzelhetetlen, hogy te ne legyél boldog, és mindenki csak boldog lehet, aki a közeledben lehet. De ez még nem volt szerelem, csak egyszerű ténymegállapítás, olyan, mintha csak azt mondanám, hogy ez a hegy magasabb, mint a többi, vagy hogy a nap

meleg és melegít. De talán egyértelműbb, ha azt mondom, hogy olyan voltál, mint egy csodálatos festmény egy múzeumban, amit megcsodál az ember, de soha nem gondol arra, hogy az ebédlőjébe kirakja. Azután boldog voltam, hogy néha a közlemben vagy, banális közhely, de olyan voltál, mint egy hideg téli napon a felhőkön áttörő napfény, ami egy pillanatra melegít, pedig tudod, hogy feltartóztatlanul közelít a csontig hatolóan hideg éjszaka.

– Lehet, hogy banális, de nagyon szép. Köszönöm.

– A legtöbb, amit mondani tudok, hogy szeretlek, hogy szeretnék boldoggá tenni és szükségem van rád. A többi csak giccselés, csak közhely... – nem tudta befejezni a gondolatot, mert a nő az ölébe ült, combjaival átkarolta derekát és csókolni kezdte. Talán fél óra is eltelt, amikor a helyzet lehetővé tette, s össze tudta szedni magát annyira, hogy folytassa.

– Köszönöm hogy vagy. Én nem tudok határnapot kijelölni, ameddig csak kedveltelek, s amikortól kezdve szerettelek. De talán... Emlékszel, amikor az első nap itt ültél és a válladról felemeltél egy hajszálát és leejtetted a földre. Volt abban a mozdulatodban valami kecses, valami istennői, valami az antik görög vázák harmóniájából. Olyan volt, mintha a keziddel magadra mutattál volna, mint az egyetlen értékesre és nemesre a világban. Az ujjaid megérintették a válladat, a törzsed és a karod körre záródott, mint a végtelenség és a tökéletesség örök, húsból és csontból formált jelképe. Aztán félig kinyújtva eltartottad magadtól a hajszálát és elengedted. Nem eldobtad; elengedted. Mintha egy kis madárfiókat nevelgettél volna otthon és először bocsátottad volna szárnyára.

Vagy olyan volt, mint ősi mitológia hőse, aki hajszálát nem eldobja, hanem elveti, hogy abból, mint magból, önmaga csírázzék ki. Csak egy hajszál, amiben minden benne volt. Benne volt teljes emberi voltod, s minden, amit csak belédképzelné lehet.

Ne vessél ki, de megőriztem azóta azt az aranyhajszálát. Elraktam a pohárszékre, s ha egyedül voltam, nézegettem, s megpróbáltam elképzelni, hogy milyen lehet a hajad simogatása. Visszagondoltam a mozdulatodra és igen, azt hiszem, azon a napon szerelmesedtem beléd.

Ennyi, nem több. De ha szeretsz, akkor ennyiből is megérted.

Egy óra múlva, amikor az asszony már elszenderedett a karjai között, még mindig úgy érezte, hogy sohasem volt ennyire boldog. – No moral, no problem, suttogta maga elé, s ő is elaludt.

Hetek és hónapok múltak el, mint egyetlen pillanat, a szerelem furcsa időtlenségében. Nem unták el egymással a beszélgetést, szemük csillanása nem tompult, amikor meglátták egymást, s éjszakánként ölelésük nem gyöngült.

Furcsa dolog a nyelv. Ha egyszer átéljük a boldogságot, utána egy életen keresztül próbálgatjuk meg csiszolni a szavakat, hogy legalább az árnyát visszaadja annak, amiben részünk volt, ellenkező és hasonló szavakat illesztünk egymás mellé, végtelen változatot próbálunk ki, míg végül rájövünk arra, hogy a boldogság maga olyan egyszerű, hogy még a betűk is túl hosszúak a leírásához, csak hallgatás lehet méltó hozzá. Ezért csak hallgatni lehet erről az időről, vagy csak dadogó és oda nem illő fogalmakkal próbálhatjuk meg leírni.

Egy másik világban, egy ismeretlen dimenzióban éltek. Olyan erő rabszolgái lettek, aminek létéről korábban még sejtelmük sem volt. Lelkük minden porcikája átítatódott a boldogsággal, s szükségük is volt rá, mert nem tudták, hogy hamarosan lejár az idejük, s minden szép reményüknek vége szakad.

Repedések

Boldogok voltak, Damnát olyan boldog volt, mint még soha, a boldogságnak egy olyan eszeveszett formáját ismerte meg, ami azelőtt még ismeretlen föld volt előtte. Gyakran kérdezgette magától és Ferdytől is, hogy ez igaz lehet-e, hogy megérdekelte-e.

Ferdy hangulatától függően adott erre a kérdése negatív vagy pozitív választ. Ahogy telt az idő, egyre gyakrabban változott a hangulata. Egyik nap valami rózsaszín köd takarta előle a napi gondokat, az elhagyott családot, a megcsalt férjet, szerelmük halálraítéltségét – másik nap viszont teljesen maga alá temették a gondok, s ilyenkor dühét a férfira zúdította. Az meg csendben várta, mert tudta, hogy ha egyre többet is kellett, hogy csak eljön az a bizonyos, mindent elsöprő szenvedélyes ölelés, ami minden alkalommal új mélységet és magasságot nyit meg előttük.

A mindent felejtő szeretkezések új világba vezették be, egy olyanba, amiért érdemes volt eldobni az előzőt. Ezért a világért érdemes volt elviselni a rossz napokat, még akkor is, ha ezek egyre inkább túlsúlyba kerültek. Még akkor is, ha lelke mélyén a gyermekkori katekézések halkuló visszhangja azt súgta neki, hogy egyszer kamatos-tul kell mindenért megfizetnie. De a nagy visszafizetés előtt, időnként a sors benyújtotta a törlesztő részlet iránti igényét.

– Hazudtál nekem – fordult hozzá a nő az egyik este –, nem teljesítetted az ígéretedet.

– Melyiket? – kérdezte meglepetten a férfi.

– Még nem mutattad be Glindát.

– De már évek óta nem is találkoztam vele.

– Nem számít. Akkor hívd fel és beszélj meg vele egy találkozót péntek délutánra. A helyet és a pontos időpontot rád bízom.

– Hívjam fel és mondjam meg neki, hogy a szeretőm meg akarja ismerni? Nem lenne ez kicsit groteszk?

– A te barátnőd, majd csak kitalálsz valamit. Ha olyan jó barátod, majd eljön, mert kíváncsi arra, hogy mi van veled. Velünk – tette hozzá kicsit megnyomva a szót.

– Minek? Nem értelek. Már évek óta nem találkoztam vele. Minek feléleszteni a múltat?

– Mert tudom, hogy sokat számít neked, csak nem tudom, mennyit.

– És ha látod, akkor az mit számít?

– Nem tudom.

– Tudod, hogy csak téged szeretlek, még soha senki sem jelentett nekem ennyit. Ami Glinda és köztem van, volt, össze sem hasonlítható ezzel.

– Akkor is találkozni akarok vele.

Damnát olyan szerelmes volt, mint egy kiskamasz, bármire képes lett volna, tekintet nélkül a következményekre, felhívta hát Glindát, a főtéri kávézóban megbeszélték a randevút – az a hely neki Glindát jelentette, s a kellemetlen találkozás ténye ellenére szerette volna megadni neki a hazai pálya előnyét.

A beszélgetés feszengve indult, s kínos mederben folyt. Ferdy és Glinda az asztal ellenétes oldalán ültek, s bár Glinda megpróbált barátságosan viselkedni, Ferdy mereven elzárkózott minden emberi gesztustól. Csak ült, néha egy bólintással vagy néhány elharapott egytagú szóval válaszolt és mereven figyelte a férfi arcát. Damnát később nem tudta felidézni a beszélgetés egyetlen mondatát sem, csak azt, hogy mindannyian nagyon várták már a végét. A helyzetet Glinda oldotta meg, a végén ránézett az órájára, elhörpintette a maradék kávéját, s közölte, hogy bár igazán jól érezte magát, de most már mennie kell haza.

Amint Glinda eltűnt a láthatáron, Ferdyből kirobbant az indulat.

– Gyűlöllek és legszívesebben most azonnal elhagynálak. De adok még egy lehetőséget: szakíts meg vele minden kapcsolatot. És akkor talán együtt maradhatunk.

– Eddig se volt vele semmilyen olyan kapcsolatom, jól tudod. Csak barátok voltunk.

– Ne hazudj. Láttam, hogy amikor találkozotok, hogyan néztetek egymásra, abban minden benne volt. Rám miért nem tudtál sohasem így nézni?

Damnátot váratlanul érte a támadás, megpróbált visszaemlékezni Glinda pillantására. Öröm volt benne, bár látszódtott rajta, hogy az egész helyzet kínosan érinti és legszívesebben azonnal elmenekülne. Öröm volt benne, hogy újra látja, s örömet olvasott ki belőle, hogy a férfit végre boldognak látja.

– De hát rád teljesen másképpen nézek, az teljesen más dimenzió.

– Persze, abban benne van a szerelem, a vágy és még ki tudja mi minden. De nincs meg benne az, amivel Glindára néztél.

– Miért, abban mi volt? Már nem tudom, hogyan néztem.

– A szeretet. Ne hazudj, nem lehetsz olyan ostoba, hogy ne tudd, hogy szerelmesek vagytok egymásba. Legalább magadnak ne hazudj. Így csak a régi szerelmesek tudnak egymás szemébe nézni. Velem szexelsz, de abban nincsen annyi intimitás, mint ebben a pillantásban volt.

– Bolond vagy, még soha nőt nem szerettem annyira, mint téged. Még soha senki sem jelentett nekem annyit, mint te. Azelőtt csak látszatéletem volt.

– Lehet, hogy bolond vagyok, de nem teljesen hülye. Csak tudnám, hogy mit eszel ezen a vén luvnyán. Miben több, mint én? Mi van benne, ami bennem nincs meg?

A férfi nem volt teljesen biztos a „luvnya” szó jelentésében, de a szövegösszefüggésből sejteni vélte. A kérdésre talán még tudott volna válaszolni, fel tudta volna sorolni, hogy mi az, ami Glindában megvan, de Ferdyben nincs: a jóság, a hűség, hogy annyi éven keresztül mindig mellette állt, ha másképpen nem is, de lélekben, hogy rá mindig lehetett számítani, mindig meghallgatta, de sohasem akart uralkodni

rajta. Elmondhatta volna, de nem lett volna semmi értelme, mert Ferdy képtelen lett volna megérteni a másik oldalt: hogy Glindában nincs meg az a szenvedély, az a tűz, az a lobogás, ami nélkül már nem lenne teljes az élete.

– Én csak azt tudom, hogy nélküled semmit sem érne az életem. Hogy őt sohasem tudnám úgy szeretni, ahogyan téged. Hogyha elhagynál, tudom, hogy senki sem ölelne, senki sem csókolna úgy, mint te. Ő sem. Ha elhagynál, véget érne az életem. Lehet, hogy még pár évig tartana a létezés, de az már nem lenne élet. Szeretlek és ha akarod, mindent megteszek érted.

Lehet, hogy el fogsz hagyni, sőt biztos, hogy találsz magadnak valakit, aki jobban beteljesíti a vágyaidat, de az utolsó percre harcolni akarok, utána pedig reménykedni, hogy vissza fogsz térni egyszer. Nem tehetek mást, szeretlek, szerelmes vagyok beléd.

– Akkor válassz. Ő vagy én. És könyörgöm, legalább előttem ne álmodozz arról, milyen lenne azt a ráncos száját csókolgatnod.

A férfi nehezen formálgatta a szót, hiszen tudta, hogy ezzel a legigazabb barátját fogja elárulni és vele együtt azt az erkölcsi rendet is, amiben eddig hitt, amin alapult ez a barátság is, de azt is tudta, hogy nem tehet mást: – Te. Téged választalak.

És közben az asszonyra nézett, aki talán sohasem fogja megtudni, mit jelentenek ezek a szavak: önzetlenség, barátság, hűség, becsület – mindaz, amit most a kedvéért elárult.

– Nekem ez nem elég. Biztosítékot akarok.

– Nem elég a szavam? Pedig az többet ér, mint nálad az eskü.

– Még hazugnak is nevezel?

– Te mondtad, hogy ígéreteid hatálya a mondat vége.

– Mondtam, de nem számít. Látod, e miatt a kurva miatt még erre is képes vagy, hogy bemocskoljál. Drágám, nincs választásod: vagy azt teszed, amit mondok, vagy azonnal vége mindennek köztünk. Vedd tudomásul, hogy más férfinak még ennyi lehetőséget se adtam eddig, nem is tudom, hogy veled miért teszek kivételt.

– Talán azért, mert a szíved mélyén tudod, hogy még sohasem szeretett senki sem annyira, mint én.

– Link duma. Én bizonyítékot akarok. Esküdj meg!

– Mire?

– A hitedre, az Istenedre. Tudom, hogy rajtam és Glindán kívül csak az számít neked. Esküdj meg, hogy nem találkozol vele többet, nem beszélsz vele telefonon és nem is gondolsz rá.

– Ha szeretsz, megteszem. Szeretsz?

– Ha engem választasz, azt fogom mondani, hogy szeretlek. Ha nem, akkor nem szeretlek.

Damnát ebben a pillanatban tudta, hogy a nő már nem szereti, mert az igazi szeretet soha nem szab feltételeket – de azt is tudta, hogy azért a milliomod-résznyi reményért, hogy hátha csak egy pillanatnyi hangulat ez a megkeseredettség, még erre is képes volt.

– Esküszöm a hitemre és az Istenemre.

– Túl könnyen mondtad ki. Nem gondoltad komolyan.

– De kimondtam. Csak ez számít. Most mondd ki te is azt a szót, amit ígértél.

– Elfelejtetted, hogy engem soha nem köteleznek semmire sem az ígéreteim? De majd meglátjuk. Ha két dolgot megteszel, akkor talán.

– Mit akarsz még?

– Egy: írsz neki egy e-mailt, hogy vége. Mert engem szeretsz és nem őt.

– Nem fogja érteni, hiszen közöttünk soha nem volt semmi olyan, amire féltékenynek kellene lenned.

– Nem érdekel. Vagy ő, vagy én, megmondtam.

– És a másik?

– Gyere, majd meglátod. – Felálltak, az asszony a téren keresztül egy látvány-pékséghez vezette. – Egy májas bourekast kérek.

Majd odatartotta Damnát szája elé: – Harapj bele. Ha megteszed, tudom, hogy valóban szeretsz.

– De kis mocsok vagy – suttogta maga elé és már nem érdekelte, hogy a másik meghallja-e.

A férfi hirtelen olyan gyűlöletet érzett a nő iránt, mint még sohasem. Régi szokása volt, hogy péntekenként nem evett húst. Minden más lekopott róla korábbi vallásos énjéből, nem járt templomba, nem olvasta a Bibliát, nem imádkozott... de ezt az egyet, ami nem is kötelező előírás, betartotta. Nincs öt perce, hogy megtagadta a legigazabb barátját, most azt várja el, hogy még a hitének utolsó kis morzsáját is megtagadja – azt, amire az előbb esküdnie kellett.

De végtére is csak egy falat étel és ezzel talán vissza tudja szerezni a szerelmét. Talán ebből megéri, hogy milyen sokat jelent neki.

Beleharapott. Mintha kőből lett volna az étel, alig bírta megrágni, erőlködni kellett, hogy ne öklendezze ki azonnal. Behunyta közben a szemét, nem akarta, hogy lássa az asszony talán diadalittas képét. És ne lássa senki a könnycseppet a szemében. A kiüresítettségén kívül csak gyűlöletet érzett. Már nem az asszonyt gyűlölte, csak saját magát.

– Egyek még?

– Nem, ennyi elég. Azt hiszem, te tényleg szeretsz engem, ha még ezt is megtetted. Fogadjunk, hogy most egy kis mocskos, hazug dögnek tartasz engem.

– Igen.

– Te viszont értsd meg, hogy nekem meg tudnom kellett, hogy valóban többet jelentek-e neked mindennél.

– És most már tudod, most, hogy mindent elvettél tőlem.

– Talán. Majd meglátjuk.

Aznap éjjel a nő már nem hozta többet szóba Glindát. Nem kért újabb esküt és nem kérdezte meg, hogy vajon elküldte-e a férfi az e-mailt. Olyan szeretkezéssel jutalmazta meg, amiben több tűz volt, mint az összes eddigiben: de ebben a tűzben már nem a szerelem vagy a szenvedély égett, hanem a gyűlölet és a féltékenység, a sértett hiúság. És Ferdy, Damnát bármennyire is szeretete volna, nem mondta ki azt a szót, hogy „szeretlek”.

Egyikük sem mondta ki, de aznap valami végleg megrepedt.

E-mailek

Feladó: Damnát
Címzett: Glinda
Küldés időpontja: 09:13
Tárgy: búcsú

Szia!

Köszönöm a barátságodat és a hűségedet. Ferdyt szeretem. Nem tudok nélküle élni és nem akarom elveszíteni. Nem találkozhatunk többet, nem válthatunk e-mailt és telefonon sem beszélhetünk.

Légy boldog!

Damnát

Feladó: Glinda
Címzett: Damnát
Küldés időpontja: 09:15
Tárgy: Elolvasva: búcsú

Feladó: Glinda
Címzett: Damnát
Küldés időpontja: 13:01
Tárgy: Re: búcsú

Rád parancsolt vagy adott választási lehetőséget?

Feladó: Glinda
Címzett: Damnát
Küldés időpontja: 15:26
Tárgy: Re: búcsú

Láttam, hogy mennyire szereted. Tudom, hogy sokat számít neked, ezért most félreállok. Nem mondom azt, hogy ha túl lesztek ezen, akkor majd újra barátok leszünk, nem akarom a barátságunkat azon az áron, hogy boldogtalan legyél.

De ha kell, várok. És ha valóban nem találkozunk többet, akkor is jó szívvel fogok visszagondolni rád.

Legyetek nagyon boldogok!

Feladó: Damnát
Címzett: Glinda
Küldés időpontja: 15:41
Tárgy: Re: Re: búcsú

Köszönöm, hogy megérted.

Azt hiszem te szerettél egész életemben a legtisztább és legönzетlenebb szeretettel. Nem érdemeltem meg, elárultalak. Túl jó vagy.

Feladó: Glinda
Címzett: Damnát
Küldés időpontja: 15:49
Tárgy: Re: Re: Re: búcsú

Megértem a helyzetedet, még ha azt a szerelmet, ami köztetek van, soha nem is fogom megérteni. Az egyik felem azt mondja, hogy menekülj ebből a kapcsolatból, mert az sohasem vezet jóra, ha a másik azt követeli, hogy add fel magadat. Azt is mondhatnám, hogy előbb-utóbb azt fogja kérni tőled, hogy még jobban add fel magadat, nem tudom, talán azt, hogy tagadd meg a hitedet, vagy azt, hogy jelentsd ki, hogy jobban szereted, mint ahogy Verát szeretted. És lehet, hogy egy nap majd már nem fogsz tovább hátrálni és nemet mondasz neki. De nem akarom, hogy miattam veszítsd el életed nagy szerelmét.

A másik felem viszont azt mondja, hogy bár láttam rajtad, hogy feszült vagy, de még így is olyan boldogságot láttam rajtad, mint még soha. Kicsit irigyellek is ezért. Lehet, hogy jár nektek ennyi az élettől. Valószínűleg ez az utolsó alkalom, lehet, hogy valóban ki kell használnotok.

Feladó: Damnát
Címzett: Glinda
Küldés időpontja: 15:59
Tárgy: Re: Re: Re: Re: búcsú

Köszönöm és bocsáss meg..

Feladó: Glinda
Címzett: Damnát
Küldés időpontja: 04:49
Tárgy: álom

Veled álmodtam. Szürkületkor biciklivel érkeztem földúton a tanyára, ahol nem volt senki. Olyan helyen hagytam a biciklimet, hogy jól látható legyen, hogy itt vagyok. Bementem és vizet ittam. Közben autóval megérkezettél egy nővel. Ő vezetett. Nagyon jó hangulatban voltatok, közös szívtartókat, sokáig ki se szálltatok az autóból. Én zavaromban, hogy nem egyedül vagy és én bent vagyok a házadban, elbújtam az ablakban lévő virágok mögé és onnan szemléltetek benneteket. A hölgy szőkesbarna, világos barna, enyhén hullámos, vállig érő hajú volt, azt hiszem, Ferdy. Bejöttetek, de nem nagyon szóltunk egymáshoz. A nő nagyon csúnyán nézett rám, hogy mit keresek én itt. Meg tudott volna ölni a szemével. Ekkora már szinte sötét volt és jött egy nagy villanás, a körülöttünk lévő pusztaság égett és elszaladt előttünk egy szarvas lángoló agancssal. Keletre, a nap felé.

Amikor felébredtem, furcsamód boldog és felszabadult voltam.

Tegnap este elhatároztam, hogy többet nem írok, de úgy éreztem, hogy ezt az álmomat el kell mondanom neked. Te egyike vagy a három férfinak, az apám és a férjem mellett, akiket legjobban szeretek. Másképp, de te ezt érted. Szeretlek, így el tudlak engedni.

Végzet

Az a nap is úgy indult, mint bármelyik más. Reggel együtt ébredtek, elváltak, hogy délután újra találkozzanak, s Ferdy, mint egy lényegtelen apróságot, mondta: – Gyerekünk lesz.

Nem volt benne semmi dráma, semmi patetikusság. Nem olyan volt, mint amikor Éva újságolta: „anyának érzem, Ádám, oh magam”, nem, ettől a hangsúlytól az sem lett volna idegen, hogy „kint ködös és hideg az idő, de nyáron perzselni fogja bőrünket a nap”.

Közömbös hang, mintha azt akarta volna, hogy a férfi ne a hangnemtől és a körítéstől döbbenjen meg, hanem meztelenül lássa maga előtt a szavak jelentését. Látszólag semmi, hiszen sok-sok milliárdszor megtörtént már a földön, hogy útnak indult egy-egy új élet, mégis, akiből származik, mégis, aki hordozza, annak felér az egész világmindenséggel. Damnát új formában élte át az első szerelmeket. Valami banális, amit mégis csodálatosnak lehet csak látni. Vannak dolgok, amiket egyszerre lehet közönségesnek és rendkívülinek látni. A szerelem egyszerre lehet egyszerű biológiai kérdés, szexuális vágy, de lehet egyben valami olyan hatalmas erő is, ami az egyik pillanatról a másikra elrepít egy másik világmindenségbe. Ami egy teljesen közönséges, inkább csúnya nőt képes Afroditévá tenni. Szülővé válás: fogantatás, egyformán lehet végtelen teher és végtelen öröm, Damnátnak az utóbbi. Általában cinikusnak tartotta magát, de most mégsem tudta magát kivonni annak misztériumból, hogy részese lett annak a folyamatnak, ami az emberiség születése óta szakadatlanul tart. Már nem törődött Istennel és a vallással, de most mégis végigszaladt az agyán a gondolat, hogy milyen furcsa, hogy amíg megpróbált jól és helyesen élni, addig hiába vágytak a gyerekekre, most hogy függetlenítette magát a helyes és helytelen ellentétpárjától (néha fennhéjázón úgy gondolta, meghaladta), hirtelen mindent megnyert, amire korábban csak vágyott: szerelmet, szenvedélyt, gyermeket...

– Értetted? Gyermekünk lesz.

– Köszönöm, csodálatos vagy.

– Meg akarom tartani, tudod? Nem tudom, hogyan, de meg akarom tartani.

– Megtartjuk, a világ legcsodálatosabb gyereke lesz.

– Belegondoltál, hogy ez mit jelent? Eddig csak úgy éltünk egymással, szeretkeztünk, sétálgattunk, boldogok voltunk, mintha kamaszok lennénk, megpróbáltuk elfelejteni a világot, az eddigi életünket. De most már nem tudjuk többet kizárni. Most már nemcsak ketten vagyunk. Tisztáznom kell a férjemmel a helyzetet, azt akarom, hogy ennek a gyereknek ne csak ténylegesen, hanem jogilag is legyél az apja, irtózom attól, hogy annak a papucsnak a nevét viselje... Pár hétig, hónapig nem voltam más, csak egy szerelmes nő, úgy viselkedtem, mint egy csitri, jó, néha fúria is

voltam, de most, hogy jön ez a baba, újra gondolnom kell arra, hogy vannak már gyerekeim. Újra látni akarom őket és nem tudom, hogy hogyan feledkezhettem meg róluk... Nem csak napi félórákra. Olyan összevisszává vált minden, pedig azt hittem, hogy mindig minden így maradhat.

– Szeretlek.

– Szavak.

– Ha nem is hiszed el, de ki kell mondanom: te vagy a legjobb dolog, ami történt velem életemben. Ne gondold azt, hogy ez csak szó, szavak. Nem volt sok nő az életemben, nem szerettem sohasem a nők. Persze volt néhány, pont ezt akarom mondani. Szerettem őket, sokat jelentettek nekem, néha úgy éreztem, hogy mindent jelentenek nekem, de közben egyfolytában arra gondoltam, hogy ez túl szép ahhoz, hogy igaz legyen, azt vártam, mikor fogom elveszíteni őket. Aztán, amikor istenhozzádot mondtak, akkor persze le voltam törve, de éreztem, hogy ez a világ rendje. Egyik sem szeretett, ezért voltak jók. Te szeretsz és ez a legrosszabb, mert a szeretetteddel a hatalmadban tartasz és megszűntem létezni. Néha úgy érzem, hogy a szerelmünk olyan, mint egy kioperálhatatlan rákos daganat: lehet, hogy elpusztít, de nélküle már nem tudnék élni. De most, hogy gyerekünk lesz, már nem is lenne érdemes. Te elhoztad a teljességet az életembe.

Ferdy elkomorult: – Nők? Rák? Ez most azt jelenti, hogy te is ki akarsz dobni? – s miközben mondta, lassacskán halotti maszkká sápadt az arca.

– Nem, nem, dehogy! – nevetnie kellett a feltételezésen. – Pont azt akartam mondani, hogy idáig bárkit is szerettem, tudtam, hogy el fogom veszíteni. De te más vagy: amióta megláttalak, nemcsak azt éreztem, hogy meg akarlak szerezni, hanem azt is, hogy ha egyszer az enyém leszel, akkor nincs se isteni, se pokoli erő, ami el tudna venni tőlem. Szerelmem, Ferdy, meg foglak tartani, semmi sem szakíthat el tőled. Megoldjuk a jogi dolgokat, összeházasodunk, magunkhoz vesszük a gyerekeket. Mi ebben a probléma?

– Olyan egyszerű minden, ha téged hallgatlak. Olyan, mintha tényleg szeretnél. Mintha egyszer végre lenne valaki, aki valóban szeret. De nem fogod úgy érezni egy nap, hogy a gyerekkel csak meg akartalak fogni, mint egy megesett cseléd lány? Valóban olyan egyszerű lenne, hogy a gyerek a szerelmünk beteljesedése?

– Mert egyszerű is. Minek bonyolítani? Szeretlek és kész. Boldog család leszünk, olyanok, mint egy német családmagazinban. Kispolgáriak, esténként, ha hazajövök, gőzölgögni fog a fazék és körbezsonganak a gyerekek. Boldogok leszünk, mint még soha. Hidd el. És ez a kölyök lesz a világtörténelem legfantasztikusabb babája, mert a mi szerelmünkből származik. Ha majd nagy lesz, én meg öregember, kiülünk a ház elé és esténként arról fogok mesélni neki, hogy milyen csodát éltem meg az anyjával és azt fogja hinni, hogy ilyen szerelem csak a tündérmesékben létezhet.

Óvatosan, mintha félne minden mozdulattól, átölelte a férfit. – Ne neved ki, úgy látszik, minden várandós nő bolond egy kicsit, de mégis félek. Biztos a hormonok. Biztos, hogy ez mind igaz? Biztos, hogy nem leselkedik ránk valami szörnyű és félelmetes árnyék? Nem fogsz elhagyni?

Aznap este nem már nem andalogtak, nem beszélgettek édes semmiségekről, nem játszottak ujjak egymás arcán, Damnat nem melengette a hideg téli hidegtől óva, mint egy kiscicát, s ezután már minden estéből eltűntek ezek a szerelemmesék.

Megváltozott a dolgok súlya. Utónévkönyveket bújtak, próbálgatták a becézgetést, tervezgették, hogy hova rakják a gyermekágyat, de legfőképpen találgatták, hogy fiú lesz-e vagy lány. Ferdy fiút akart, hogy a másikat láthassa benne, Damnát lányt, ugyanezért.

Damnát még soha nem volt ennyire boldog és még sohasem mondta ennyiszor, hogy „szeretlek”. Ha Ferdy elaludt, néha lehúzta róla takarót és nézte, napról napra hogyan változik a teste, kereste benne az új élet jeleit. Dühös volt magára, már unta saját magát, hogy mindig csak azt mondogatja magában, hogy még soha nem volt ennyire teljes a boldogsága. Csodálta, hogy Ferdy még nem unt rá erre a közhelyes igazságra. És közben arra is gondolt, hogy ezért érdemes volt azon a szörnyű pénteki napon mindent feláldoznia, ami addig volt. Szerelem és gyerek – van ennél több a világon? Nem ér többet, mint azok a soha nem látott fantom-fogalmak, mint hit, hűség, barátság?

Lusta önelégültséggel gördültek a nappalok. Dolgoztak, aludtak, éltek, de egész életüket átjárta valami elmondhatatlan várakozás, valami advent, valami profán újrövet. Ferdy elkezdte rendbe tenni ügyeit a férjével, akinek említésekor mindig a „volt” jelzőt használta. Majdnem minden nap a régi otthonában töltött néhány órát, Damnát nem kérdezte, mivel. A legtöbbször feszült és ideges volt, amikor hazaérkezett, de néhány simogatás és kedves szó után újra felcsillant régi énje. Csak felcsillant: már nem az a boldog pillangó volt, aki megismerkedésük kezdetén repkedett összevissza. Ha erre gondolt, bántotta az, amit valaha lelkiismeretnek nevezett. Talán *post hoc* típusú okoskodás volt, de nem bírt szabadulni a gondolattól, hogy a boldog pillangó és az aggodalmas kismama állapot között az egyetlen külső hatás az ő megjelenése volt.

Ifjúkorában úgy hitte, minden nő maga a csoda, földöntúli varázs, az egyetlen, amiért egy férfinak érdemes élnie és hálnia. Hitt a régi lovagregényekben, a női nem misztikájában, Vogelweide volt és nem Tannhäuser. Azután, túljutott a kamaszkoron és rádöbrent, hogy a világ nem fehér és fekete, legfeljebb a szürke különböző árnyalataiban játszik. Nem jutott el odáig, mint a középkorú férfiak többsége, hogy a másik nem tagjait csak egyszerű használati tárgyaknak tekintse, ez ellen a gondolat ellen Goethe védte meg: az asszonyok ezüsttálcák, melyekre mi aranyalmákat helyezünk. S a szerelem még az ólomtálat is ezüstnek látja. De ha ez igaz, márpedig eddig olyan munkahipotézisnek bizonyult, ami megkönnyítette az életét, tehát ha igaz, akkor neki kell felelnie azért, hogy Ferdy vidámsága eltűnt s a nevetés helyett már csak sírdogált. Persze lehet, hogy csak a hormonok.

Igaz, máskor, ha elkoptak róla a napi gondok, s újra boldog volt a nő, elfelejtettek minden árnyat és baljós félelmet. S az is igaz, hogy ez a boldogság már nem a régi volt: nem csapongó, tündöklő volt, hanem befelé forduló, mélyről jövő.

– Tudod, ki vagy, te kis boszorkány? Delila vagy, nem más...

– Boszorkány, ez valami sértés akar lenni? – könyökölt fel az ágyon. – Tudom, hogy régen voltam fodrásznál, de ez azért...

– Nem, ha boszorkány vagy, akkor is csak a jó boszorkányok házából. – Magában hozzágondolta: „*Gyönyörű boszorkány becsaptál, szemed bűbájával volt tele. Míg néztelek és arcod ittam, gyönyörűnek látatlak, és jó volt hinni a szavaidban*”, s megpróbálta jelen időbe átformálni a szavakat, de ahelyett, hogy kimondta volna, inkább

folytatta: – De engem úgy bűvöltél el, mint még soha senki. Melyik boszorkányszombaton tanították neked ezt? Egyetlen hajszálat ejtettél el, legalábbis én azt hittem, hogy csak gondatlanul elejtet, valójában kötelet fontál belőle, hogy megkötözzél. Pont úgy, ahogy Delila próbálta megkötözni Sámson, csak neked sikerült. Amióta azt az aranyhajszálat itt hagytad, nem tudok nyugodni. Amíg egyedül voltam nap-hosszat csak bámultam és gondolatok nélkül álmodoztam rólad. Szeretlek, és soha nem akarok megszabadulni ettől a varázslattól.

– Akkor – ült fel az ágyon – én – szólt, s kibontott aranylő haját megrázta, hogy fejét glóriába vonja –, ha megszülem, levágatom kopaszra a fejemet, és a hajammal körbefonlak, hogy soha többet nem tudj még más nőre gondolni sem. Jó lesz?

– Nem engedem! Ha még egy hajszállal megkötözől, már lélegezni sem fogok tudni... Szeretlek és nélküled már létezni sem tudok.

– Ha egyszer ez eltűnik – simogatta meg szeretettel a pocakját –, akkor varázslat ide, bűbáj oda, úgy kiszívom minden erődöt, hogy nemcsak pillantani, de gondolni sem fogsz tudni más nőre...

– Tudod, nem szoktam esküdni, de amikor még csak vágytam rád, amikor még nem voltál más, csak egy jelenés, ami időnkint ellibbent szemem előtt, akkor megfogadtam, hogy ha egyszer rám nevensz, nem lesz más célom az életben, csak az, hogy boldoggá tegyelek. Hidd el, már akkor álmodoztam rólad, amikor azt sem tudtam, hogy a világon vagy. Tudtam, hogy ki vagy, hogy hogyan nézel ki, pedig egyszer sem láttalak, csak a vágyaimban, csak az álmaimban.

– És a feleséged? Róla mit fogadtál meg?

– Kár volt megkérdezned. – Megpróbált valami kibúvót keresni, hogy elvágja a témát, eszébe ötlött, hogy mi lett az eredménye, amikor utoljára kérdeztek tőle hasonlót: – Úriember nem beszél nőnek más nőről, főleg ilyen összefüggésben.

– De te nem vagy úriember. Ahogyan ebben a pillanatban én sem vagyok úrinő, hanem még a legjobb esetben is csak egy ágyas. Szóval, mondd el, róla mi fogadtál meg?

– Nem tudom, hogy szerettem-e... Szeretni akartam és boldoggá akartam tenni, de ez nem ugyanaz. Hazudtam magamnak és ami még súlyosabb bűn, hazudtam neki is. Remélem, egyszer meg tudja bocsátani. Nem csak, hogy hazudtam, de rosszul is csináltam. Nem volt boldog. Akartam, hogy boldog legyen, de ez más. Abban a kötelességtudat volt a legsúlyosabb, mert akartam, hogy legyen valami értelme az életemnek, de ha veled vagyok, akkor nem a kötelességtudat vezérel, hanem az önzés is: tudom, ha te boldog leszel, akkor én is az leszek.

– És engem szeretsz?

– Már ezerszer mondtam. – Te meg, azóta egyszer sem, tette hozzá, de csak magában.

– Akkor mondd még egyszer!

– Szeretlek.

– És mit szeretsz bennem?

– A nevetésedet, ahogy gyűröd a szád, ha morcost játszol. A hangodat. A járásodat, olyan, mint egy zene. Ahogy átölelsz: mintha kettőnk testét az idők kezdete óta arra csiszolták volna, hogy az ölelésben tökéletesen összesimuljunk. A hajad illatát, a bőröd ízét, a pocakodat, a combodat, a...

– Elég! – nevetett fel a nő. – Elég! De ez mind csak külsőség. Mi az a belső, igazi tulajdonság, amiért szeretsz?

– Nincs olyan.

– Tessék?

– Félre ne érts: sok értékes tulajdonságod van, de ezek nem azok, amiket értéknek neveztem volna, mielőtt megismertelek volna. Okosság, pontosság – ezek mind fontos dolgok, de ezért nem szerettem volna beléd. Egy olyan tulajdonságod van, ami miatt szeretlek és amiért örökké szeretni is foglak.

– És mi az?

– Hogy szeretsz.

– Csúnya vagy, nem is szeretlek – mondta durcás hangon.

– Pedig szeretsz, még ha nem is mondod, még ha be sem vallod magadnak. És tudok várni, tudom, hogy egy nap ki fogod mondani...

– De a szeretet nem tulajdonság. Mondj egy tulajdonságot is.

– Önző vagy.

– Jót, te süse!

– Ez jó!

– Mikor lehet jó az önzés?

– Amikor ölelsz.

– Ezt megint nem értem.

– Tudod, eddig, ha egy nő ölelt, ha egy nő szerelmeskedett velem, sohasem tudtam, hogy valóban jó-e neki, vagy csak az én kedvemért csinálja, játssza meg magát. Talán mindent megtettek volna a kedvemért, de sohasem élvezték volna. Te viszont más vagy, pont az ellenkezője. Te semmit sem csinálnál meg a kedvemért, csak a sajátodért, de mindent, amit teszel, élvezel. És ettől olyan csodálatos dolog veled a szerelmeskedés és minden egyéb.

– Ez bonyolult nekem, de megnyugtat. Aludjunk. – S ezzel fejére húzta a takarót, s lezárta a beszélgetést.

Furcsa volt az a tél, olyan, amely nem tudja eldönteni, hogy tavasz beköszönte előtt megmutassa-e magát. Február végéig hezitált, aztán mégiscsak úgy döntött, hogy éjjenkint erősködik még, de nappal már a nap fénye mindig átfolyatta az út menti csökönyösködő hókupacokat. Sokan törtek csontot ezen a télutón, sokan kanyarították el magukat nap, mint nap, de tudható volt, hogy nem tart már sokáig. Mert a tél után mindenképpen el kell jönnie a tavasznak, a pusztulást az életnek kell követnie.

Ferdy gyakorlatilag minden estéjét régi otthonában töltötte, ahogy mondta, hogy elrendezze a dolgokat. Damnát többet dolgozott, mint korábban, meg akarta alapozni

családja életét. Még nem döntötték el, hogy visszaköltöznek-e a tanyára, vagy az öreg lakásban maradnak. Furcsamód inkább a nő volt, aki a vidéki életet pártolta, s a férfi maradt volna. Nem mintha bármit is érzett volna Márta iránt, de ízléstelennek tartotta volna, hogy ugyanabba az ágyba fektesse le az új asszonyt, amin évekig másvalakivel osztozott. Annak a háznak a falait másnak a jelenléte itatta át, s ezzel az érzéssel, bármilyen erős is volt a szenvedélye, félt megbirkózni.

Márciust írtak, Damnátot felhívták a fővárosba egy megbeszélésre. Este még boldogan bújtak össze, hideg volt az éjszaka, Ferdy magát fázós kiscicának nevezte, akit simogatni, cirógatni kell, s a férfi karjaiba bújt. Újra arról beszélgettek, hogy hogyan hívják a gyereket, Damnát több női nevet is felkínált, de Ferdy mindnél azt kérdezte, hogy az melyik kedveséről jutott eszébe, míg neki a férfinévnek csak a kedvese neve jutott eszébe, de ezt embere tartotta kispolgári szokásnak, azt mondta, fia önálló személyiség lesz, jár neki a saját név. Végül nem maradtak semmiben sem, édes volt az álmodozás.

Lényegtelen csevely volt csak, szószaporítás csupán, mint minden este, s biztos nem is emlékeztek volna rá, ha nem ez lett volna az utolsó közös estéjük. Amikor végül is elaludtak, a párkák nagyot sóhajtottak, és fonni kezdték újra a sorsot, ami elől nem lehet menekülni.

Nem volt idejük közösen reggelizni, csak egy futó csók, csak egy „vigyázz magadra” és egy „siess haza” volt a búcsúszó. Aztán Damnát elindult a fővárosba, Ferdy pedig dolgozni.

A megbeszélés hosszú volt és unalmas. Ezerszer átrágtak mindent újra és újra, az idő végtelenbe hajlott, reménytelennek tűnt, hogy éjfél előtt végeznek. Damnát rossz szokása szerint a titkárnőnél hagyta mobilját, meghagyva, hogy csak egy újabb világháború esetén vegye fel. Régi bútordarab volt, megbízható, ezért is csodálkozott, amikor sápadtan belépett a tárgyalóba és megérintette Damnát vállát.

– Bocsásson meg Damnát... A fele... bocsánat, a párja...

– Mit akart?

– Nem ő hívott. A kórház. Valami baleset történt... De még nem biztos, lehet, hogy tévednek...

– Mi nem biztos?

– Azt mondják... elvetél...

Végelszámolás

Nem emlékezett arra, hogyan indult el, tudta, hogy minden létező sebességkorlátozást áthágott, egészen addig, amíg egyszer meg nem pördült a kocsí, s csak pár arasznyival egy fa előtt állt meg a kasztni. Akkor egy pillanatra megmerevedett, s arra gondolt, hogy mennyivel egyszerűbb lett volna, ha kicsivel nagyobb lendületet vesz a kocsí, s itt véget ér az élete. Egyszerűbb lenne, de most nem szabad magára hagynia Ferdyt. Nem szabad abbahagyniuk, lesznek még boldog napjaik, ezt túl kell élni, lesz újabb gyermekük, győzködte magát. Ez logikus, ezt el kell fogadni, de ezt most lehetetlen elmondani Ferdynek. Mit lehet ilyenkor mondani?

Mindenét, testét, lelkét, életét odaadta volna egy szál cigarettáért. De csak a hideg, tüdőt fagyasztó levegő volt körülötte és a hangulatához egyáltalán nem illeszkedő napfény.

Már este volt, amikor a csillagvári kórházba érkezett. A tócsák újra jéggé fagytak. Az átkozott tél még mindig nem adta fel. Milyen egyszerű az időjárásjelentésben a gyakorta elhangzó mondatot hallgatni, szinte oda sem figyelve: talajmenti fagyok várhatók. Lehűlés közeleg. Ki az, aki belegondol, hogy azon az éjszakán mi lesz az úton lévőkkal, vagy a törékeny csontúakkal? A várandósokkal?

A kórteremben csend fogadta, nehéz volt megszólalnia. Nem tudta, mi a jobb, átölelni szorosan, vagy gyengéden, rózsaszín fellegekbe vont szavakkal vigasztalni, vagy együtt sírni vele? De egyiket sem tudta, csak ült vele szemben, még ahhoz sem volt ereje, hogy az ágy szélére üljön, inkább a széket választotta. Hallgattak.

– Köszönöm, hogy visszajöttél. A vetélésnél is rosszabb volt, hogy nem voltál melletttem.

– Biztos?

– Igen. Már mindenem túl vagyok. Akár haza is mehettem volna, de féltem egyedül lenni a lakásban.

– Hogyan történt?

– Nem akarok róla beszélni.

– Akkor ne beszélj. A lényegen úgysem változtat.

– Érted? Már nincs gyerekünk.

– Nem baj, majd lesz.

– Nem, érzem, már nem lesz több. Mindennek vége, legalábbis gyerek téren.

– Én hiszem, hogy lesz még gyerekünk és leszünk még boldogok, és el fogjuk ezt felejtetni. De ha nem, én akkor is veled akarok élni, semmi más nem számít.

– De igenis számít. Mégis el kell mondanom – nem bírt a férfi szemébe nézni. – Te hiszel abban, hogy minden tettünknek következménye van? A jóknak talán nem, de ha valamit rosszul teszünk, akkor az bosszút áll rajtunk. Lehet, hogy nem azonnal, lehet hónapokig, évekig lesben áll, csendben vigyorg magában, de egyszer lecsap ránk, akkor, amikor a legkevésbé számítunk rá, amikor a legkevésbé várjuk. Velem is ez történt. Évekig csaltam a férjemet, hazudtam mindenkinek, a szeretőimnek, neki, a gyerekeimnek és magamnak is. Zoli... Ő volt az utolsó kalandom. Te már más voltál. Rád, a veled való kapcsolatomra nem tudok úgy gondolni, mint bűnös dologra. De Zoli nemcsak gonosz, de ostoba dolog is volt tőlem. Tudtam, hogy erőszakos, mégis szerettem, nem óvakodtam tőle. Olyan volt, mint amikor az ember egy szakadék szélén áll, tudja, hogy ha közelebb lép, meghal, de mégis vonzza valami, valami, amit józan ésszel nem lehet megmagyarázni.

– Ha nem akarsz, ne beszélj róla. Nem tartozik ide. Szeretlek, akármilyen is volt ezelőtt.

– De én nem tudom szeretni magamat, el kell mondanom. Ma ebédidőben el akartam ugrani a belvárosba. Semmi célom nem volt. Csak úgy vásárolni akartam. Ismered a nőket, volt neked is elég. – Damnát nem tartotta célszerűnek, hogy reagáljon erre az oldalgázásra, inkább gonoszkodjon egy kicsit, legalább addig sem saját fájdalommal

törődik. – Szóval elmentem kicsit vásárolni. A női lét legfőbb értelme és célja. Gondoltam, megnyugtat. Rossz ötlet volt. Úgy éreztem, hogy valaki követ. Nem tudom, csak egy megérzés volt, hogy Zoli az. Nem láttam semmit, csak éreztem. Félttem, hiába tudtam, hogy nem történhet semmi, legfeljebb egy kellemetlen beszélgetés. Futottam, nem akartam senkivel sem találkozni a múltamból. Tudod, van ott egy lépcső, amivel a sétálóutcából le lehet jutni... Arra akartam menekülni. Nem volt senki sem mögöttem, de csak menekültem, rettegtem valamitől, nincs rá semmi logikus magyarázat. Elértem a lépcsőt, nem is néztem, hogy kik vannak ott. Aztán mintha meglökött volna valaki. Elestem. Gurultam a lépcsőn. Nagyon fáj és sírtam. El akartam ájulni, meg akartam szabadulni a fájdalomtól, de nem tudtam, ébren kellett maradnom, és át kellett élnem mindent. Mindent. Nem volt menekvés. Közben pedig tudtam, nem: éreztem, hogy az a valaki, aki meglökött, Zoli volt.

Gyűlöltnöm kellett volna, hiszen megölte a bennem lévő életet, nemcsak a gyermekét, hanem az enyémet is, amit veled élhettem volna. Mert már nincs tovább. Igaz, visszautam sincsen a régi életembe, olyan csodálatos volt ez a pár hónap, amit tőled kaptam. Gyűlöltnöm kellett volna, de nem tudtam, és most sem tudom, mert érzem, hogy nem ő tette ezt velem, hanem én magam hoztam a fejemre a bajt. Én követtem el a bűnt, nekem kellett bűnhődnöm miatta, nem számít, hogy végül ki tette meg ezt a mozdulatot.

Most ne mondj semmit. Menj haza, és kérlek, holnapig gondolkozz azon, amit mondtam. Ha holnap reggel még mindig azt mondod, hogy együtt akarsz élni egy ilyen csődtömeggel, akkor még talán beszélhetünk róla. Menj, ne szólalj meg...

– Megyek, de tudnod kell, hogy szeretlek, és életem egyetlen célja, hogy boldognak lássalak.

– És ne féltsél. Ha úgy döntesz, nincs tovább, nem fogok sírni. A legfurcsább az, hogy amióta arra eszméltem, hogy ott fekszem a lépcső alján és valami pokoli fájdalom árad a bensőmből, képtelenné váltam a könnyekre.

– Megyek, addig aludd ki magad.

Tudta, hogy holnap reggel is azt fogja mondani, hogy igen, akár így, akár úgy, de Ferdyvel akarja leélni az életét. Nem mondhat mást és nem is fog mást mondani, de itt és most, ebben a pillanatban képtelen volt megszólalni: fal emelkedett közé és a szavak közé.

Nagyon messze volt a kórterem ajtaja, nagyon hosszú volt a folyosó és követhetetlen a kifele vezető út. Már nem tudta, merre jár, csak azt, hogy ha nem jut ki azonnal, beleőrül. Folyosók, a folyosókon székek, kávéautomaták, a székeken emberek, akiknek megvan a maguk története, tragédiája... Emberek, akik most mind gyűlöletesek, mert ugyanolyan érzéketlenek iránta, mint amennyire őt sem érdekli a sorsuk. Ilyen világ ez: állandósult a függetlenség napja, mindenki függetleníteni akarja magát a másiktól, minden kapcsolat csak addig tart, amíg a felek kölcsönösen előnyöket remélnek belőle. És ezek az emberek csak itt állnak, néma díszletei, nem is: epizodistái az életének.

– Damnát, jó estét... – Glinda volt.

– Te... itt?

– Ne csodálkozz, ez egy kórház, ide mindenkit beengednek, akinek van érvényes társadalombiztosítása. No gyere, menjünk, hívj meg egy kávéra az automatából és keressünk egy nyugodt zugot.

– Most nem alkalmas. Ne haragudj, de most túl sok minden történt. Holnap...

– Holnap már késő lesz. Nem nekem... Nektek. No gyere, ne kérsd magadat, nem a kezedet akarom megkérni... – nem lehetett nemet mondania. Glinda nehézkesen állt fel, rossz volt látni, mennyire megöregedett. Mintha egy évszázada látta volna utoljára. Így múlik el az életünk.

Az aprópénzt halk csörrenéssel nyelte el a gép, a kávé olyan volt, mint amilyen, de legalább beszélgetni lehetett mellette. – Szerinted miből csinálják ezt a kávé?

– Nem tudom. Kávé nem mondanék, legalábbis eskü alatt nem. Bocsáss meg, hogy az előbb le akartalak rázni, de nagyon rossz napom volt. Most ment el a gyereünk.

– Nem is mondtad múltkor, hogy gyereket szeretnétek. – Damnat mély lélegzetet vett, hogy elsorolja, mi is történt azóta, de a nő szemében bujkáló mosoly elárulta, hogy csak a bolondját járatta vele. – Fogadjunk, hogy úgymint mindent tudsz.

– Majdnem... Tudom, hogy Márta elhagyott és azt is sejtem, hogy miért. Tudom, hogy megint feltámadt a vándor éned, és megint hátrahagytál mindent. Azt is tudom, hogy egy férjes asszonnyal élsz. Bár nem meséltél el semmit sem múltkor, de azért a jelekből én is tudok olvasni. Az utolsó részlet – hogy gyermeketek lett volna és elment – most került a helyére. Kicsi város ez a Csillagvár, egy pletykás vénasszony mindent megtudhat, ha akar. Röviden összefoglalva: már megint mindent tönkretettél magad körül, s ahelyett, hogy végre elkezdenéd rendbe tenni a dolgokat, csak rohansz, mint egy őrült, égő fáklyával a benzinkút felé. És most csak annyit akarok mondani, hogy elég. Elég. Hagyd abba, dobd a fenébe a férfibüszkeségedet és az önsajnálodat, és kezd el rendbe tenni a dolgokat.

– Akkor akármennyire is okosnak képzeled magad, mégsem tudsz mindent. Nem tettem tönkre semmit. Márta maga döntött úgy, hogy elhagy.

– De te nem tettél semmit se ez ellen. Megpróbáltad megtudni, hogy igazán miért hagyott el?

– Ferdyvel nem én kezdtem ki. Csak úgy alakult. Nem miattam hagyta el a férjét...

– ...és a gyerekeit. Mondd, nem látod, hogy ott volt az a ... pillangó. Repdesett ide-oda, férfitől férfiig, mindegyik nagy boldogság volt, ami az égis repítette, aztán következett a menetrendszerű tragédia és pofára esés... De közben ott volt a férjének és a gyerekeinek. És nyitva volt az út, hogy az egyik szakítás, az utolsó után visszatérjen a családjához. Egészen addig, amíg veled nem találkozott. Te többet jelentesz, jelentettél neki. Érted képes volt végleg szakítani mindennel. Te voltál a legrosszabb mind közül. Mert Te szeretted, nemcsak kihasználtad. És néha ez a legnagyobb kegyetlenség, amit az egyik ember a másikkal tehet.

Most válaszúthoz érkezett, nagy pofont kapott az élettől. Már érezte, hogy hiányzik a családja, de betöltötte a várakozás, az új kis élet reménye feledtette vele a régit. Most azonban vége. Ha te most átöleled, és azt mondod neki, hogy minden rendben van, hogy szereted, akkor ő is átölel, végleg szakít a családjával és összejöhetnek. Aztán boldogok lesztek... Nem tudom meddig. De egy nap rájön, hogy cserbenhagyta azokat, akik eddig szerették, akikért felelősséggel tartozott, akik eddig min-

dent elnéztek neki. A férjét magára hagyta, jó, nem egy szuperhím, de mégiscsak egy rendes ember, a gyerekeitől elvette a családot... És majd elkezdd őrlődni. Először magát őrlí fel. Aztán téged, őszintén szólva: érted persze nem annyira kár... De azután jönnek a gyerekek. Az övék és a tiétek. És értük már kár. Lehet, hogy megöregedtem és szentimentális lettem, de úgy érzem, nincs nagyobb bűn, mint egy gyermektől elvenni a boldogságát, a családját.

– Talán igazad van. Talán, ha olyan jó ember lennék, amilyennek hiszel, akkor komolyan is venném. De én már csak magammal törődök. És természetesen Ferdyvel.

– Akkor törődj vele is, ne csak magaddal. Damnát, túl rég óta ismerlek, jobban, mint te saját magadat. Vera haláláig nem törődtél azzal, hogy mi a jó és mi a rossz. Éltél, élted a köznapí átlagos céljaidat. Karrier, házasság, lakás... Amikor Vera meghalt, elbizonytalanodtál, s Ábrám halála után megpróbáltad elhinni, hogy jó vagy és képes vagy jó emberként élni. De nem sikerült, talán azért, mert bármilyen jó ember is volt Ábrám bácsi, az ő útja mégsem a te utad, még akkor sem, ha felvetted a nevét. Aztán, amikor Márta elhagyott, minden összeomlott benned, és elhatároztad, hogy ha a jó út nem megy, akkor az ellenkezőjét fogod csinálni. „És ha nem kell senkinek, akkor az ördög veszi meg...” És csináltad. De mindvégig tévedésben voltál. Először azt hitted, hogy jó vagy, vagy, hogy jó lehetsz, utána meg azt hitted, hogy eladtad, hogy eladhatod a lelkedet az ördögnek...

Pedig nem vagy sem jó, sem gonosz, ahogy az emberek többsége sem egyik, sem pedig a másik. Van benned valami, amit az első találkozásunkkor észrevettem, amit rögtön megkedveltem benned... Persze, már nem is emlékszel arra, amikor először találkoztunk. Ilyenek vagytok ti, férfiak, a teremtés koronái...

– Mi az, amit megkedveltél bennem? Én pillanatnyilag semmit sem találok magamon szeretnivalónak.

– A békétlenségedet. Hogy nem elégszel meg a hétköznapi valóddal, hanem, ha nem is tudod magadról, de mindig vágyódsz valami után, valami jobb és nemesebb után. Ha nem is tudod, de ez nagy dolog... Én mindig megelégedtem azzal, ami vagyok és azzal, ahogyan élek... Te nem. Benned mindig is megvolt a vágy, hogy több legyél, csak nem tudtad, hogyan és mi. Irigyeltem benned a nagyságot, akkor is, amikor Ábrám bácsi életét folytattad, de akkor is, amikor éppen a mocsokban szeretkeztél. Mert el tudtál feledkezni kicsiny, köznapí valódtól. Ezt mindig is csodáltam benned.

De még nem vagy semmi sem. Se jó, se rossz. De még bármelyik lehetsz. Attól függ, hogy döntesz.

– Talán igazad van, nem is tudod, mennyire. Ferdy válaszút elé állított. Holnap reggel kell megmondanom neki, hogy vele akarok-e élni, vagy nélküle. Talán lehet, hogy mégiscsak azt kellene mondanom neki, hogy köszönöm, vége? Túl bonyolult dolgokat mondtál nekem. A kérdés szerintem egyszerűbb: cserbenhagyjam-e vagy sem? Hogy lehetne az helyes, hogy pont egy ilyen helyzetben magára hagyjam? Az a magzat, aki ma semmivé lett, az enyém volt. Hogyan lehetne erről megfeledkezni?

– De Ferdy nem a tied, hiába adta magát neked.

– Szofisztika. Szófacsarás. Ha most elhagynám, akkor olyan lenne, mintha csak egyszer használatos papírzsebkendőnek tekintettem volna. Ő ennél többet érdemel.

- Férfibecsület. Örült makacsság, hogy mindent tönkretegyél azért, hogy mások, akiket egyébként abszolút hidegen hagy a sorsod, meg ne szóljanak.
- Tévedsz. Abszolút hidegen hagy, hogy azok mit gondolnak. Csak két dolog érdekel: hogy ő mit gondol rólam és hogy én mit gondolhatok magamról. Ki fogja őt szeretni, ha én is elhagyom? A férje, akit megcsalt? Vagy keressen egy újabb szeretőt, aki még nálam is csúnyábban fog bánni vele? Eddig nem tűnt ki az emberismere-tével...
- Kevésbé vagy fontos, mint amennyire gondolod... Nem neked kell mindenkit boldoggá tenned. Talán nélküled is megtalálhatja a boldogságot.
- Talánra nem futok. Ha tudnám, hogy van, aki szeresse, van, aki boldoggá tegye, akkor... Akkor még vállalnám a bectelenséget is, hogy elhagyjam. De amíg ezt nem tudom, nem teszem kockára az életét. Túl sok mindenkit tettem már boldogtalanná. Lehet, hogy Isten kockajátékos, de én nem vagyok az.
- Ez is valami. Fejlődőképes vagy. De amikor mérlegelni fogsz ma éjszaka, akkor gondolj arra, hogy van még valaki, akiért felelős vagy.
- Mártára gondolsz? Nem hiszem, hogy hajlandó lenne velem szóba állni még, de még azt sem, hogy akármilyen formában is szüksége lenne rám. Nemcsak te ismeresz engem, ő is. Tudja, mit érek, hogy mit tudok neki adni – nem volt neki elég. Köszönettel, illetve köszönet nélkül lemondott rólam, én meg nem fogok könyörögni neki.
- Most magyarázzam el neked, hogy mennyire mások lesznek a gondolatok, amikor kimondjuk őket? Főleg egy nő esetében.
- Nem fogok könyörögni neki. Ő mondott nemet rám. Ehhez azért túl büszke vagyok. Persze, ha Ferdy nem lenne, akkor lehet, hogy minden más lenne. De van, és én felelős vagyok érte, és ezt határozottabban tudom, mint bármi mást eddig.
- Damnat, tudod, hogy szeretlek, ahogy tudom, hogy te is szeretsz. Még ha nem is tudom megfogalmazni, hogy pontosan hogyan, csak az az egy biztos, hogy nem úgy, ahogy Ferdy gondolja. Az egyszerűség kedvéért nevezzük barátságnak. És azt hiszem, hogy ez a barátság feljogosít arra, hogy őszinte legyek hozzád, még akkor is, ha fáj. Tudod, eddig mindig melletted álltam, akkor is, ha olyat tettél, amivel nem tudtam egyetérteni.
- Tudom és légy őszinte. Azt hiszem, ma már mindent el tudok viselni.
- Akkor készülj fel, Drágám. – Damnat meg sem lepődött azon, hogy Glinda újra úgy szólítja, mint régen. Vagy úgy, ahogy Ferdy is szólította, amikor éppen eltávolodtak. Ugyanaz a szó, mégis mennyire más.
- Drágám, beteg vagyok. Nincs se erőm, se időm, se kedvem, hogy udvarias frázisokkal fejezzem ki magam. Hónapokig felém sem néztél, nem tudtam, hogy egyáltalán még találkozunk-e – és bevallom, hogy gyűlöltelek, legszívesebben átkoztalak volna. Már nem az az ember voltál, aki éveken keresztül mellettem állt, akivel minden titkomat megosztottam, hanem az, aki eldobott engem. Cseppenként gyűlt bennem a gyűlölet. Ellened, aki elárultad egész eddigi életedet. Megtagadtad Vera emlékét, Márta jövőjét, Ábrám kitartását, a szemétbe dobtad a barátságunkat, a hitedet... Éned legmélyebb, eddig titkolt és megtagadott rétegeit vetted fel. Nem voltál mellettem, amikor megmondták, hogy daganatom van – közbe talán éppen vadul

hemperegtél azzal a... bocs, tudom, hogy szereted. Azzal az olyan nővel. Maradjunk ennyiben. A lelki szemeimmel láttam, ahogy egy bakancsban széttaposol, sárba tiporsz mindent, ami eddig szent és fontos volt neked, fontos volt nekünk. Gyűlöltelek, mint még soha senkit az életben.

És még valakit elárultál, akire talán nem is gondoltál így: Ferdyt.

– Ferdyt?

– Igen, Ferdyt.

– Nem csináltam semmit, amit nem akart. Nem csókoltam meg és nem feküdtem le vele, amikor gyenge volt, amikor nem állt volna ellent – megvártam, amíg magától adja, amire vágyom.

– És ezzel voltál a legkegyetlenebb, mert most nem tud senkit sem hibáztatni, csak saját magát. Még akkor is, ha nyíltan mindenért te leszel a felelős. Ezzel számolni kell, mi nők már csak ilyenek vagyunk. De nem csak ezzel árultad el: visszaéltél a gyengeségével. A félelmeivel.

– A félelmeivel? Mitől félt?

– Amitől minden nő fél, ilyen idős korában. A magánytól, akár van férje, akár nincs. Hogy már nem szeretik, vagy csak megszokásból van mellette valaki. Hogy már soha senki sem fog rá szerelemmel nézni. Senki sem öleli, senki sem csókolja, senki sem öltözteti ünneplőbe a szívét, ha találkozni készül vele. Hogy ezek az idők örökre elmúltak. Félnék az öregségtől. Naponta félve nézünk a tükörbe, keressük az újabb ráncokat, az újabb ősz hajszálakat. Hiába már a drága kencefice, tudjuk, hogy ez a harc eleve vesztes. Mégis, könyörgünk a sorshoz, hogy hadd kapjunk egy kis haladéket. Csak még egy nyarat adjon a sors, amikor a férfiak, ha már nem is fordulnak meg utánunk, de legalább észrevesznek, legalább nem fordulnak el. És félnék a nevetségessé válástól, mert hiába tesszük ugyanazt, mint egy éve, most már csak gúnyolódni fognak rajtunk, nem pedig elcsábulni... Te nem tudod, milyen érzés, hogy amikor a buszon a mellünk véletlenül hozzáér egy férfihoz, annak nem felcsillan a szeme, hanem összerázkódik és arrébb húzódik...

Ezzel éltél vissza. Ferdynek nem te kellettél, hanem ez az érzés. Hogy még van férfi, aki kívánja, aki képes úgy nézni rá, úgy ölelni... Most ne védekezz azzal, hogy formailag ő játszadozott veled, hogy ő csábított el. Mert te akartad, hogy ezt tegye, ha nem látta volna rajtad, hogy megvan benned a fogékonyság erre, eszébe sem jut elindulni feléd.

Elkövetett egy hatalmas hibát és te is: egymásba szerettetek. A könnyű kis játékból szerelem lett és ezzel mindent elárultatok.

De most itt állsz mellettem, és már nem tudok haragudni rád. És újra úgy szeretlek, mint régen.

– Meg tudsz nekem bocsátani?

– Én igen, de neked magadnak kell megbocsátanod magadnak. És fel kell építened újra az életedet. Talán évekig fog tartani, talán évtizedekig, talán sohasem sikerül visszatalálnod ahhoz, aki vagy, akinek lenned kellene. Egyszer Márta újra át fog ölelni és annak ugyanúgy fogsz örülni, ahogy a bűnnek tudtál örülni. De én már nem

fogom meglátni, ahogy Mártával kéz a kézben sétáltok a folyóparton, boldogan, de hiszem, hogy ez is el fog jönni egy szép nyári napon. És akkor én is ott leszek.

Emlékszel még arra az álmra, amiről egyszer írtam?

– Igen. Ezerszer is átolvastam és megpróbáltam értelmezni.

– Én is. Azt hiszem, már értem, hogy mit jelent. Szürkületkor érkeztem a tanyára: az életed kezd rosszba fordulni. Nem rejtőzködtem: úgy éreztem, hogy a barátságunkban nincs semmi szégyellnivaló, nyíltan vállalhatjuk. Az autó, amit a nő vezetett: az életed, ami felett teljesen átvette az irányítást. A szivaron sokat gondolkoztam...

– Ezt én sem értettem, Ferdy nem dohányzik, sőt még nekem is megtiltotta, hogy rágyújtsak.

– A szivarban mindig is van valami frivol, valami bűnös. Főleg egy olyan ember esetében, aki egyáltalán nem dohányzik. Közös szivar, az ajkak bűnös közössége. Elég finom voltam és úrinő? Vagy mondjam azt, hogy smároltatok? Egyszer, nem is tudad, megláttalak titeket az utcán, amint éppen megcsókoltátok egymást. Napokig nem tértem magamhoz. Nehezen tettem magamat túl rajta. Akkor döbbsentem rá, hogy engem már soha senki sem fog így megcsókolni, mint ti egymást. Persze, akkor még nem tudtam, hogy ez az élet milyen rövid lesz.

No, de térjünk vissza az álomhoz. Elbújtam, mert tudtam, hogy most már nem én vagyok a főszereplő az életedben. Nem szóltunk egymáshoz, hiszen az a... szóval Ferdy megtiltotta. Nagyon csúnyán nézett rám álmomban...

– Igen, azt hiszem, ez pontos leírás volt Ferdyről. Azt a pillantást, ott a kávézóban soha nem felejttem el.

– Teljesen sötét volt. Talán azért, mert mindent megtagadtál, amit azelőtt hittél, amiért éltél. De jött a villanás, ami mindent felégetett. Azt hiszem ez a mai nap, amikor minden álom, amit Ferdyről álmoltál, semmivé foszlott. De jött a szarvas, a lángoló agancssal. Isten küldötte, a megvilágosító, aki *keletre*, Isten, a megvilágosítás felé vezet téged. Mert van remény, van visszatérés.

No jó, akkor már nem győzködlek tovább, elmondtam mindent, amit akartam. Aztán majd döntesz, ahogy döntesz. Most már tényleg nem tudok többet tenni az ellen, hogy újra fejjel menjél a falnak. No, kicsit kavarjuk fel azt a valamit, amit kávénak hívunk, búcsúzzunk el, és kész. Fáradt vagyok.

– Miért csak rólam beszélünk? Ennél kellemesebb témát is el tudnék képzelni. Például téged – próbált meg témát váltani.

– Nem hiszem. Én most nem vagyok se kellemes téma, se kellemes társaság. Daganatom van. – Damnáttal megfordult a világ, átélte, amit egy elefánt érezhet a porcelánboltban.

– De ugye nem komoly? Bocsánat, persze, hogy komoly, de ugye gyógyítható vagy kezelhető?

– Nem. Azt mondják, hogy legfeljebb heteim vannak. Húsvét talán, Pünkösöd semmiképp. De tévednek. Én élni akarok, és élni is fogok, ne félts te engem. Mindannyian tévednek. Százhusz évig akarok élni, és táncolni akarok a gyerekeim aranylakodalmán.

Azért megpróbálok jó kislány lenni, beveszem a gyógyszereket és elrendezem a dolgaimat, de maradjon a mi kis titkunk, hogy életben fogok maradni. Képzem a dokim arcát, amikor majd kibontja a jövő karácsonyi ajándékaimat.

– Hiszek neked. Tévedtél, emlékszem az első találkozásunkra. Egy fogadáson voltunk. Valami lehetetlen piros ruha volt rajtad...

– Mindig is utáltam, azóta már régen kidobtam. De akkor a szülés után felszedtem pár kilót és csak abba fértem bele

– Igen, nagyon lehetetlen volt, először nevettem rajta, de annak köszönhető, hogy megakadt rajtad a szemem. Illetve ez butaság, bárhogyan is lettél volna, észrevetted volna. Te voltál az egyedüli, aki mosolygott. Te mertél csak nevetni és nem csak halkan, udvariasan heherészni. Amikor koccintottunk, te a szemembe néztél, a pohár szebben csengett a kezében, mint bárki másnak, s élvezettel kortyoltad a bort. Áradt belőled az életöröm. Addig soha nem gondoltam arra, hogy valaki ennyire telített lehet az élettel, mint Te.

Nem tudtam rólad semmit sem, de valahogy megéreztem, hogy vagy barátoknak, vagy ellenségnek kell lennünk, hogy soha nem lehetsz közömbös nekem. Meg persze arra gondoltam, hogy nem az a nő vagy, akibe szerelmes lennék...

– Igazán hízeleghetnél egy kicsit egy haldoklónak. – Pojácáskodva folytatta: – Hagyd ajkad nyomát az ajkamon, hogy annak emlékével menjek át a túlvilágra, hogy szerelmed nyoma világoljon a holtak barlangjában...

– Ha haldokolnál, másképpen fogalmaznék, szerelmet hazudnék neked, térdre borulnék előtted, kezet csókolnék, meg minden egyebet... De aki annyira szereti az életet, mint te, az nem halhat meg. Egyszerűen ellenkeznék a természet törvényeivel. Az élet él, és élni akar.

– No, ha majd meg akarok halni, majd szólok előtte, hogy lássam ezt a színjátékot. Megérné.

– Tudom, hogy élni fogsz, de ha valamit tudnék segíteni, kérlek, csak szóljál. Tudod, érted mindent.

– Csak annyit kérek, hogy gondolkozz el azon, amit mondtam. Csak ennyit. Megteszed?

– Igen. És ha a legkisebb esély lenne arra, hogy igazad van...

– Azért ne ígérj meg semmit. Ismerlek. No, most tűnj el, én meg visszavonulok kellemes kis rezidenciámba. Fáradt is vagyok, s ráadásul még néhány, hozzám hasonlóan pletykás vénasszony társasága is vár rám. Istenem! Ezek a kórházi társalgások után a végén még tényleg vágyódní fogok a halálra...

Te pedig csak ne félts engem. Fogok még virágot vinni a sírodra. Túl foglak élni, mindenkit túl fogok élni, aki most már előre elsirat engem.

Rossz mesélő vagyok, nem tudom felépíteni a történetet a klasszikus szabályok szerint. Most csak valami sejtelmes utalást kellene tennem a borús jövőre, hogy nem alakult minden úgy, ahogy sejteni lehetne, majd a történet egy boldog pillanatánál visszatérnem Glinda történetére. De nem tudok. Túl nehéz erről beszélni, hogy halogassam annak elmondását, hogy Glinda hazudott és azt hiszem, hogy ezt apám

is tudta. Nem élte meg Húsvétot sem. Valamikor Nagyszombaton még meglátogatta a családját, vittek neki húsvéti tojást és sonkát is, hogy már a másnapi látogatási idő előtt meg tudja kóstolni. Nem panaszkodott, mosolygott és mindenkihez kedves volt. Csak azon sajnálkozott, hogy Húsvétkor nem tud elmenni a templomba.

Aznap este korán lefeküdt. Tizenegy körül jelzett a nővérnek, de amire kiért hozzá, már halott volt. Állítólag gyönyörűen nyugodt és kisimult volt az arca. Nem tudom, én csak hallottam. Furcsamód apámnak még fényképe sem volt róla. Amikor egyszer rákérdeztem, hogy hogyan lehet, hogy annyi mindenkinek megvan a képe, pont Glindaé, talán a legjobb barátjáé hiányzik, ezt válaszolta: – Soha nem akartam őrizni annak a képét, ami nem volt, vagy nem lehet az enyém.

Még valamit el kell mondanom. Apám nem volt temetőbejáró ember, halottak napján elintézte egy évre a megboldogultak kapcsolatos kötelezettségeit, de három embernek a halála évfordulóján mindig kiment a sírjához. Ez a három ember: Vera, az első felesége, Ábrám bácsi, akiről már meséltem és Glinda volt. Emlékszem, gyerekkoromban sokszor mentem vele, de ma már nem találhám meg ezt a sírt. Bocsánat, csak ennyit akartam mondani, most pedig térjünk vissza a történethez.

Egy újabb találkozás és elválás

Gyötrelmes volt hazaindulnia az üres lakásba, amely még a reggeli, gondtalan és reményteli elválás illatát hordozta. A lépcsőház, amely annyiszor visszhangozta Ferdy nevetését, most kongva fogadta lépteit. Kínos lassúsággal lépdelt felfele, úgy nézte a lábait, mintha most tanult volna meg járni, majdnem rálépett a férfira, aki az ajtajukban a lábtörlőn ült. Sok mindent nem árult el az első pillantás, de azért sejtette, hogy nem téríteni jött.

– Damnát? Bocsásson meg, tudom, nem a legalkalmasabb. Beszélgethetnénk egy kicsit?

– Valóban nem a legjobb ma este. Már eddig is több történt az elviselhetőnél. De egy pár perc már nem igazán számít.

– Bocsásson meg, be sem mutatkoztam. Ferdy férje vagyok. – Pillanatnyi csend állt be, miközben Damnát arra gondolt, hogy most lenne jó abbahagyni az életet.

– Beenged? Rövid leszek.

– Ha meg akar ölni, nem tiltakozom, jó nap ez a halálra.

– Miért ölném meg?

– Mi mást akarhatna?

– Talán csak egy kicsit beszélgetni.

– Jöjjön be. – A lakás nehezen fogadta be őket. Az ágy még bevetetlen, legalább az asztalt leszedték, de azért nem volt még makulátlanul tiszta. – Bor?

– Köszönöm jól esne, de nem akarok sokáig zavarni. Csak szeretném megkérdezni, hogy Ferdy hogy van?

– Ahogy egy vetélés után lenni lehet. Rosszul.

- Megmondaná neki, hogy jobbulást kívánok? Fiatal még, biztos lesz még gyerekük.
 - Nekünk?
 - Igen, ha egyszer magát választotta.
 - Nem értem. Megcsalta a felesége, velem csalta meg, most legalább gyűlölnie kellene.
 - Lehet, hogy azt kellene, de ez ostobaság lenne.
 - Üljön le. De valamit nem értek. Miért lenne ostobaság? Miért velem üzen, miért nem mondja el személyesen?
 - Most magával él. Lehet, hogy ezért gyűlölnöm kellene, de lehet, hogy köszönettel tartozom, hogy megadja neki azt, amit szemmel láthatólag én képtelen voltam. Annyi éven át megpróbáltam boldoggá tenni. Nem sikerült. Nem voltam vak, láttam, hogy máshol keresi azt, amit én nem tudok megadni, de nem találta meg. Az csak futó kaland volt. Amíg meg nem jelent maga. Láttam rajta, hogy most olyan boldog, mint még sohasem. Vesztettem, félreálltam. Szeretem Ferdyt, természetes, hogy azt szeretném, hogy boldog legyen, természetes, hogy fáj, ha boldogtalan.
 - De ha szereti, akkor nem az lenne természetes, hogy magának akarja őt? Ha mindenáron vissza akarná szerezni?
 - Eddig mindig visszajött. Ha nem is jönne vissza, az együtt töltött, úgy-ahogy boldog évek emléke megmarad.
- Maga hogy szerette? Tudom, most erre azt fogja válaszolni, hogy nagyon, nem is válaszolhatna mást. De hogyan született meg ez a szerelem? Meglátta és megtetszett? Aztán élvezte a társaságát, és egy nap a vonzalomból hirtelen szerelem lett? Úgy érezte, hogy megnyerte a lottó ötöst? Soha nem érzett boldogságot élt át? Magának biztos ez a szerelem Ferdyvel.
- Nekem azonban más. Gyerekkorom óta ismerem. Nem laktunk messze egymástól, ha nem is minden nap, de gyakran láttam. És csodáltam. Az általánosban szerencsém volt, egy osztályba kerültünk. Ő volt az osztály királynője, minden fiú szerelmes volt belé, minden lány egyszerre irigyelte és utálta. Persze én szinte szólni sem mertem hozzá, nem lett volna esélyem.
- Tudja, Ferdy nem az, akinek az emberek általában gondolják. Mindenki a csillogást, az életörömet, a szexuális lobogását látja benne, pedig ő nem ez, legalábbis nem csak ez. A lelkének a másik felé nagyon-nagyon törekeny.
- Tudta, hogy gyerekkorában egyetlen barátját, udvarlóját, vagy barátnőjét sem vitte fel a lakásukra? Tudja, miért nem? Én tudom. Én egyszer, amikor beteg volt, elvittem neki a házi feladatot, láttam, hogyan él a szüleivel. Zsúfoltság, rendetlenség, nem szegénység, hanem nyomor és alkoholbűz mindenhol. A nagyapja még a régi polgári világot képviselte, de az apja egy iszonyatosan lecsúszott alak volt. Abban a pillanatban megértettem, hogy nála az egész, amit csak látunk belőle, menekülés abból az életből, amit az otthona jelent. Hogy csak azért bolondítja a fiúkat, hogy érezze, hogy minden nyomorúsága ellenére lehet őt szeretni. Mindig fél, hogy aki szereti, cserben fogja hagyni, ezért mindig újabb és újabb emberek szeretetéért küzd, s inkább ő hagyja ott őket, csak megelőzőképpen.

Én ismertem őt egyedül. Nem, ezzel nem azt akarom mondani, hogy okosabb voltam, mint a többiek, hogy jobb megfigyelő voltam... Nem, ez így nem igaz. Bárki észrevehette volna, aki akarja. De a lányok nem akarták megtudni, hogy tovább tudják csodálni és utálni. A fiúk pedig megelégedtek a szupernősténnyel, akit láttak. Jobb volt vele randevúzni, mint azzal a félénk és törékeny kislánnyal, aki valójában volt. Nekem viszont ő kellett. Elhatároztam, hogy várni fogok rá, mert egyszer eljön majd az én pillanatom is. És eljött. Együtt jártunk középiskolába, mellette voltam, de sohasem udvaroltam. Csak vártam.

Érettségi után jött el az én időm. Majdnem mindenki továbbtanult, ő nem, dolgozni akart. És elköltözni otthonról. Ferdyt korábbi csodálói dobták, csak a szórakozás és nem a család kategóriába sorolták be. Egyedül maradt. Akkor jöttem én. Megadtam neki, amire vágyott: csodáltam és otthont ígértem neki. Biztonságot, még akkor is, ha azt a lobogást, lángolást, amit annyira szeretett, nem is tudtam megadni neki.

Csodálatos éveink voltak. Előtte azonban még el kell mondanom, hogy amikor először megcsókolt és átölelt, akkor megfogadtam, hogy ez után csak azért élek, hogy boldog legyen. Ezért nem haragudtam rá, amikor megcsalt. Láttam, hogy boldog. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem voltam féltékeny, de jobban bántott, hogy képtelen vagyok arra, hogy boldoggá tegyem, ezért hálás voltam annak, aki ezt meg tudta adni neki.

Az első években hűséges volt hozzám és tényleg boldogok voltunk. Aztán valami elromlott. Talán a gyerekek. Szülés után aggodalmaskodott, hogy ellötyedt az alakja. Kihívóbban kezdett öltözködni és viselkedni. Először csak a kollegáival kezdett ki. Aztán egyre gyakrabban maradt ki otthonról és jött haza későn. Nem szóltam, csak vártam, hogy túl legyen rajta. Aztán túl lett. Aztán újra beleesett. Közben azonban mindig kedves volt hozzám és a gyerekekhez.

Nem mondom, hogy én nem voltam hibás. Tudom, jobban kellett volna rá figyelnem, jobban kellett volna csodálnom és szeretnem, de csak ennyi telt tőlem. Most már bánom, s ha újrakezdhetném, ahogyan tudom, hogy nem kezdek újra, más-képpen csinálnám.

– És maga nem csalta meg?

– Nem. Rajta kívül nem tudtam más nőt szeretni. A másik dolog, hogy egyre többet követelt, mármint pénzügyileg. Szép ruhákat akart, rendes lakást, nyaralni. Én meg csak dolgoztam, egyre többet túlóráztam. Éjfélre értem haza, hajnalban indultam, ez volt a családi életünk. Ő meg egyre kielégítetlenebb volt, én meg egyre fáradtabb és idegesebb. Olyan volt, mint egy láncreakció, idő kérdése volt, hogy a sok kis kaland után mikor jön el a nagy szerelem. Ami maga lett. A nagy robbanás.

– És most?

– Be kell látnom, hogy tévedtem. Hogy hiba volt. Magával már nem tudok verse-nyezni. Láttam rajta, hogy teljesen megváltozott és annyira boldog, mint amennyire még sohasem. Köszönöm, hogy megengedte, hogy hazajárjon. A gyerekeknek szüksége van rá. Meg nekem is. Boldog voltam, amikor láthattam, hogy tesz-vesz a lakásban. Nem, ne féljen, ha tudnám, akkor sem próbálnám meg visszacsábítani. Vesztettem, ezt tudomásul kell vennem. Most már csak arra kérem, hogy mondja meg neki, hogy nagyon sajnálom, ami történt vele, és ha tudok, és hajlandó elfogadni, segítek, amiben csak lehet.

- Nem, nem mondom meg. Mondja meg ön. Osszuk be, holnap tízre, nem: tizenegyre jöjjön be a kórházba. Nem fogom zavarni. 435-ös kórterem.
- Ha gondolja. De lehet, hogy nem fogunk többet találkozni.
- Lehet.
- Akkor csak azt kívánom, hogy legyenek boldogok. És azt kérem, hogy tegye boldoggá.
- Boldoggá fogom tenni, ezt megígérem.
- Köszönöm. Viszlát.
- Viszlát.

A lakás üres és ellenséges lett, amint egyedül maradt.

Aznap éjszaka semmit sem aludt. Minden tárgyat kézbe fogott a lakásban, felidézte a hozzájuk kapcsolódó szép és boldog emlékeket. Mindegyiktől egy-egy mosollyal búcsúzott. Nem volt visszaút. A zsákját előkerítette, minden holmiját belerakta, nem mintha szüksége lett volna rá, sokkal inkább azért, mert nem akart „cigarettaikat” otthagyni a lakásban, nem akart távolléte után sem jó, sem rossz emlékeket felidézteni.

Amikor a fürdőszobában megnyitotta a csapot, eszébe jutott a sok huncut és pajzán emlék... Ahogy bekente a testét, tisztára csókolta és utána együtt fürödtek meg. Eddig tudta, hogy helyes, amit tenni akar, de most beléhasított a fájdalom, hogy ezeket soha többet nem fogja átélni, s most megfosztja magát attól, hogy később bármikor az életben. De már nem visszakozhat. Először az életben helyesen döntött. Végre egyszer nem sodorja a sors, hanem ő alakítja azt.

Rendet rakott a lakásban, hogy olyan legyen, mintha egy napot sem töltött volna ott, azt akarta, hogy Ferdy is ugyanúgy törölje ki az életéből, ahogy a szobákban sem marad semmi nyoma az elmúlt hónapoknak.

Keservesen lassan érkezett el a reggel, de itt a földön az örökkévalónak tűnő idők is véget érnek. Alig huszonnégy órával ezelőtt még itt reggelizett vele, nevettek és örökkétartónak tűnt a boldogságuk. Azonban vége van, és ezen már nem lehet változtatni. Kizárta gondolataiból az „és ha mégis” kezdetűeket. Nem szabad gondolkodni, nem szabad kételkedni, itt ér véget az élet.

A pohárszékről magához vett valamit, a kulcsot egy borítékba rakta, s az elmúlt hónapok lakbérét egy másik borítékban az ebédlő asztalra helyezte. Nem akart adós maradni, de bántónak érezte volna, ha a búcsúzásnál adja át, olyannak, mintha ki akarná fizetni, mint egy útszéli, egy „olyan” nőt.

Először a buszpályaudvarra tért be, a zsákját berakta a csomagmegőrzőbe, utána hosszasan sétált a bevásárló utcán, egy ékszerboltban egy kis ezüst szelencét vett, s amikor már nem tudta mivel húzni az időt, elindult a kórház felé.

435-ös kórterem, bántó szagok a folyosón, s az ágyon Ferdy semmibe néző szemekkel.

- Elhagysz? Ne mondj semmit, látom rajtad.

Damnát szeretete volna finomítani a szavakat, túl durva volt ez így kimondva, de sajnos igazak.

- Igen. – Újra végtelenné váltak a másodpercek és a percek, amikor újra meg bírt szólni. – Hazudtam neked, ahogyan magamnak is. Elhittem, hogy boldogok lehetünk.
- Én boldog voltam veled. És nem akarok újra egyedül maradni. Nem akarok nélküled élni. De tudom, hogy valóban nincs tovább.
- Nincs. Vége. Bocsáss meg.
- Azért, hogy elhagysz?
- Nem. Azért, mert amikor találkoztunk, sugárzott rólad a boldogság, most pedig itt fekszel összetörten. Csodálatos kincset kaptam benned, de nem tudtam megőrizni, és érzem, hogy bármit is tennék még, csak tovább rontanám a helyzetet.
- Ez nem a te bűnöd. Én választottam. Nem téged, hanem ezt az életet. Volt egy férjem, voltak gyerekeim, boldog lehettem volna, de valami mindig hajtott újabb kalandokba. Már a számát sem tudom, hogy hány férfi volt az életemben. Te tudod, hogy miért?
- Csak sejtem. Amiért én sem nyugodtam meg sohasem, amiért én sem nyugodtam meg sohasem abban és akiben voltam, hanem mindig valami újat kerestem, soha nem becsültem meg, ami volt.
- És most?
- Neked még nyitva áll az ajtó visszafelé. Ezt tisztán látom. A saját életem meg olyan zűrzavarosnak tűnik, hogy semmit sem tudok.
- Nekem? Szerinted még van visszaút?
- Igen. Visszaadlak téged az eddigi életednek. Kérlek, bocsáss meg, hogy ennyi bajt okoztam. Felejs el.
- Butaságokat beszélsz és ezt te is jól tudod. Hogyan felejthetnélek el? Ha még sikerülne is a visszatérés abba a bizonyos régi életbe, te valahol mindig bennem maradsz. Kitörölhetetlenül. Szeretsz még?
- Ezt neked kell tudnod. Ha szerettem valakit életemben, akkor téged. Amit veled átéltem, még sohasem volt előtte. Nem voltam szerzetes, jól tudod, voltak más nők is az életemben, de amit tőled kaptam, az mindennél több volt. Illetve... Talán nem több, de mindenképpen más. Látod, most találkozunk utoljára, és most is csak bántani tudlak. Régebben azt hittem, hogy szerettem azokat a nőket, akik eddig szerepet játszottak az életemben. Aztán rájöttem, hogy mind csak hazugság volt, mert amit melletted éltem át, az teljesen más volt. Melletted mindenki más színtelen volt. Ha azt, ami közöttünk volt a „szerelem” szóval illetem, akkor korábban mindig hazugság volt, amikor ezt a szót használtam.
- Nem bántasz meg, értem, mire gondolsz. Én is így érzek.
- Akkor...
- Akkor most menj és hagyj magamra. Ne húzzuk tovább. Mennyivel szebb lett volna, ha meghaltam volna tegnap. Akkor egy tragikus és befejezetlen szerelem maradt volna utánam. De az élet nem egy romantikus lányregény. Vannak, akik meghalnak, de a legtöbb embert arra ítélik, hogy minden bukásuk és csalódásuk után tovább kell élniük. Remélem, még boldog leszel valamikor, valahol... valakivel.
- Remélem, boldog leszel.

- Akkor zárjuk le. Azt hiszem, kölcsönösen lemondunk a búcsúcsókról. Hová mész?
- Haza.
- Glindához? Most már rá sem tudok haragudni. Pedig ő volt az a nő, aki tönkretette a boldogságunkat. Ha ő nem lett volna, legalább az a pár hónap, amit együtt töltünk, boldog lett volna. Most már szabadon szeretheted.
- Nem, ettől az egytől nem kell félned. Győztél. Glinda haldoklik. Rákos. Talán, ha nem lettél volna, akkor lehetett volna köztünk valami, nem olyan, amire gondoltál, de legalább mellette lehettem volna, amikor szembe kell néznie a halállal.
- Most örülnöm kellene, hogy legyőztem? Nem tudok. Komolyan azt hittem, hogy ha szakítunk, ő lesz a következő áldozatod. Nem hittem volna, hogy valaha is ilyet fogok mondani, de sajnálom Glindát. Majd mondd meg neki, hogy jobbulást kívánok... Tudom, erre vágyik a legkevésbé. Akkor vége mindennek. Minden szál elszakadt.
- De még valami hiányzik – a zsebéből elővette a szelencét. – Kérlek, fogadd el.
- Ki akarsz fizetni? Nem vall rád. És én sem vagyok egy olyan nő. Nem kell az ajándékod, az ajándék mindig azt jelenti, hogy aki adja, jóvá akar tenni valamit és ezzel kompenzálja – és anélkül, hogy kinyitotta volna, az éjjeliszekrénykére rakta.
- Kérlek, nézd meg.
- Na jó – unottan kézbe vette és kinyitotta. – Egy hajsزál?
- Nem. Ez az a hajsزál.
- Emlékszem, amit olyan nagy becsben tartottál.
- Igen, az aranyhajsزál, amivel megkötöttél, amivel magadhoz láncoltál, amit eddig nem tudtam elszakítani. Kérlek, oldozz el.
- Ha elfogadom, szabad leszel?
- Talán nem, de nekem sokat jelentene.
- Rendben – a szája elé emelte, belefűjt a nyitott dobozkába, a hajsزál felrepült és valahova az ágy alá esett, a piszkos linóleumra. – Szabad vagy, menj.
- Megyek. Szeretlek.
- Ezt kár volt mondanod.
- Tudom, de nem tudtam nem mondani.
- Akkor én is. Szeretlek – de ebben a szóban már nem volt semmi tűz, semmi erő vagy szenvedély. Már nem az a szó volt, amire Glinda elárulása után annyira várt. Amiért mindent eldobott és megtagadott. És mint annyiszor életében, Damnát anélkül ment ki az ajtón, hogy hátranézett volna. Kicsit leült a folyosón, s furcsamód, előzetes várakozási ellenére, nem érezte, hogy a falba akarná verni a fejét. – Szeretlek, suttozta maga elé.
- A másik férfi pontos volt, tizenegy előtt öt perccel érkezett meg.
- Jó napot.
- Jó napot. És viszlát. Ferdy ébren van. Megyek.
- Végleg?
- Igen. Már nem az enyém, ha elfogadja, akkor az öné. Kérem, fogadja el.

- Elfogadom, köszönöm. És maga?
- Én már nem számítok neki.
- Még egyszer köszönöm. Akkor sok szerencsét.
- Rám fér és viszont. De kérhetnék valamit?
- Természetesen. Ha akarja, találkozgassanak még csak.
- Nem, nem ezt akartam kérni. Behúzna nekem egyet?
- Tessék?
- Mindegy hova. Arcba, hasba, mindegy. De úgy érzem, hogy most nagyon rám férne.

A másik férfi szemében hirtelen valami gonosz mosoly jelent meg, amit Damnát el sem tudott volna képzelni. Valami fölény, valami, amit a bosszú édes ízének szokás nevezni: – Nem. Elviseltem a megaláztatást éveken keresztül, szótlanul tűrtem, mert szerettem Ferdyt, mert valahol hálás voltam azoknak a férfiaknak, akik boldoggá tették, de ezt nem adom meg. Legalább annyi maradjon meg nekem, hogy nem adok feloldozást. Ha bántja, amit tett velem, hogy azt a részt birtokolta belőle, amit én sohasem kaphatok meg, akkor sem. Nem adom meg a feloldozást, legalább ennyi jusson nekem is.

Damnát megértette és igazat adott neki: ez a fölény, ez a pillanat, hogy rajta keresztül bosszút állhatott felesége valamennyi szeretőjén, valóban járt neki. Ez nem olcsó bosszú volt, hanem tökéletes. Ha számadást csinálna, s az egyik serpenyőbe rakná a Ferdyyel töltött boldog időt, a másikba pedig az elmúlt napot és ezt a megaláztatást, nem lehet egy szava sem. A serpenyők egyensúlyba kerültek. Igaza volt Ferdynek: a bűn nem maradhat büntetés nélkül, s nincs más hátra, hogy eltűnjön ennek a két embernek az életéből.

- Megértem. Akkor viszlát.
- Viszlát. És köszönöm, hogy így döntött.
- Ha azt mondanám, nincs mit, úgysem hinné el.
- Valóban nem, ezért köszönöm.

Nem telt bele egy óra és Damnát végleg maga mögött hagyta Csillagvárt, ahol életében kétszer is átélhette a tökéletes szerelmet, ami után nem maradt más, csak a fájóan szép emlékek és a büntudat. De leginkább az üresség, a fájón túli, tompa üresség.

És mégis...

A visszatérés könnyebb volt, mint gondolta volna. A házat és a kertet Éva rendben tartotta, de jól esett, hogy kicsit a fizikai munkával tudta feledni az elmúlt hónapokat. Újra vademberré lett, aki csak vasárnaponként borotválkozik, hetente egyszer bevásárol és nem találkozik senkivel sem. Újra a régi élet, ha csak a külső körülményeket nézte volna, eszébe kellett volna, hogy jusson, hogy valamikor már élt így, s azután jött Márta. De azt is tudta, hogy most már nem jön senki, volt elég. Az egyik meghalt, a másodikat meg sem próbálta megtartani, a harmadik elhagyta, s a negyedik... A negyedik még túlzottan fájó emlék volt ahhoz, hogy akárcsak szavakban

emlékezni tudjon rá. Úgy látszik, képtelen arra, hogy bárkivel is együtt tudjon élni, úgy látszik, a párkák így fonják a sorsát. A régi görög drámákban a főhős mindig a végzet, az istenek rendelése ellen küzd, de ennek a dramaturgia szerint soha nem lehet más vége, mint az, hogy elbukjon. Ő nem görög hős: eleget vesztett, fáradt volt ahhoz, hogy halálig folytassa a küzdelmet.

Talán van annak is értelme, hogy végzi a munkáját, karbantartja a házát, gondozza a földjét. Nem volt a bukolikus erények csodálója, mégis, ahogy múltak a hetek, ahogy a tavasz meghozta a zöldülést, lassan valamiféle békesség szállta meg. Hiszen van-e annál szebb, ahogy egy zsidó király mondta, mint hogy az ember örömét lelje a munkájában? Örömét, nem az értelmét. Hiszen jól tudta, hogy nincs értelme a munkájának, ha meghal (egy, tíz, vagy negyven év múlva, mindegy), a ház összeroskad, a föld elgazol, s ha valamelyik szomszédja hónapok múlva megtalálja mumifikálódott holttestét, a sírján senki sem fog mécsest gyújtani halottak napján. Mégis: mert csak örömét lelte egyszerűen a munkájában és nem kereste annak értelmét, valami boldogságszerűt érzett.

Amikor esténként kiült a ház elé, nem oda, ahol régen Mártával üldögélt vasárnap délutánonként, hanem a másik oldalra, úgy érezte, hogy feloldódik az estében, a csöndben, a naplementében, mintha mindig is így lett volna, mintha örökké így is maradna. Ha az éveit számolta volna, nem kellett volna öregnek tartania magát, mégis ilyenkor a földdel és a világgal egyidős volt, hiszen azoknak részévé vált. De akármilyen csendes is volt az este, a lelke legmélyén időnként megszólalt a lázadás hangja: vajon elég-e ez? Eddig mindig valami értelmet, valami célt, talán a boldogságot kereste, vajon eddig mindig tévedett? Ekkortájt, igaz, megszólalt benne egy másik hang is: ha felnevel néhány fát, ha elültet néhány virágot, ha kifesti a házat és megerősíti a falait, ha ezzel a világnak csak egy kicsi és szinte láthatatlan része lesz szebb és erősebb, vajon nem az egész világot szépíti és erősíti-e? Aztán ebben a gondolatban mindig megnyugodott. Közben az idő feltartozhatatlanul hömpölygött előre. Tehette: nem siettette, nem marasztalta senki.

Néha más érzés tört rá: legszívesebben azonnal elindult volna Csillagvár felé, néha azért, hogy Ferdyt legalább a távolból meglesse, máskor azért, hogy Glindával beszélgethessen, Glindával, akit elárult és akinek nem mert a szeme elé kerülni, de egyre gyakrabban gondolt Mártára is. Az igazira, a feleségére, nem pedig az Álomlányra.

Néha e-mailt vagy SMS-t váltott Glindával, amiben mindig kérte, hogy ne látogassa meg, mert nem akarta, hogy így lássa őt. Glindában meg volt az a kicsiny hiúság, hogy a férfi ne a haldokló képét őrizzze meg. Ha éjszaka volt, akkor néhány órával kevesebbet aludt, ha nappal, akkor kicsit dühöttebben dolgozott, de legfeljebb egy nap alatt mindig elmúlt. Minden.

Abban az évben a megkésett és kemény tél még egy utolsó rohammal adta ki a dühét és hirtelen váltotta a tavasz, s néhány hét alatt majd nyári meleg vágatott végig a vidéken. A föld még szinte fagyos volt, de az ágakon kipattantak a bimbók. A világot valami megfoghatatlan, mégis mindent átható életöröm járta át, Damnát sem tudta kivonni magát a hatása alól. Böjt ideje volt, mégis mindenki Húsvétot és Pünkösdöt érzett. Lassan Istennel is megbékült. Ha imádkozni nem is tudott, de legalább annyit érzett, hogy jó csendben ülni a templomban, hogy jó hallgatni az imák duruzsolását... Nevetett, ha arra gondolt, hogy minden kitérő és minden tévút ellenére lassan mégiscsak ábrámosodik...

Húsvét nyolcadában jártak, változatlanul meleg volt az idő, olyan, amikor a lányok már a nyári ruhán gondolkodnak, s a férfiakon akasztófa kötelévé válik a nyakkendő, s páncéllemezzé a zakó. Vasárnap volt, hét teljes napja tartott már a feltámadás ünnepe, amikor Damnát életében is bekövetkezett valami hasonló: Márta visszatért.

Nem volt semmi rendkívüli, csak egyszerűen ott ült sötét ruhájában a padon, amikor Damnát kijött a templomból. Meg kellett volna lepődnie, hogy itt látja, hiszen majd háromnegyed éve nem beszéltek egymással, s elválásuk körülményeivel éles ellentétben Márta rámosolygott. Megkísértette a gondolat, hogy jó lenne abban hinni, hogy az a bizonyos háromnegyed év meg sem történt, ott folytatódik minden, ahol azon a bizonyos napon, amikor a másik Márta, az Álomlány meglátogatta őket.

– Szia.

– Szia. Örülök, hogy nem akkor jöttél, amikor nem vagyok otthon.

– Tessék?

– Azt mondtad, hogy akkor jössz majd vissza a maradék holmidért, amikor nem vagyok itthon.

– Ja igen, tulajdonképpen azért is jöttem. De más miatt is. Kicsit leülnél ide? Valamit mondanom kell.

– Persze – leült a pad másik végére, szembefordulva az asszonnyal, de úgy, hogy két arasznál egyetlen testrészük se legyen közelebb egymáshoz.

– Mondanom kell valamit... Glinda múlt szombaton meghalt. Tudom, mennyire kedvelted őt, nem akartam, hogy a formalevélből tudd meg. Elaludt. Azt mondják, olyan kisimult és békés volt az arca, mint egy angyalé. Sajnálom.

– Köszönöm. Bocsáss meg. – Kamaszkora óta nem sírt, most mégis küszködni kellett a könnyeivel. Most lett igazán magányos, az utolsó ember is elhagyta, aki mindig ott volt sorsa háttereként, a hűséges barát, akire mindig számíthatott, aki mindig megértette, aki szerette. Akit elárult, mégis megmaradt sorsa háttérének. Most már valóban magányos volt. A nő tapintatosan elfordult, hogy ne szégyenüljön meg előtte a férfi. Amikor már kicsit rendbe szedte magát, s remélte, hogy már nem sírós a hangja, megkérdezte:

– Ismerted te is őt? Persze, tudom, hogy találkozta vele a házasságkötésünkkor, de igazából is ismerted?

– Igazából ő keresett meg. Nem tudom, honnan tudta, hogy nagyon magam alatt vagyok. Olyan volt, mint egy pótanya, vagy egy nagyon jó barátnő. Elmentünk kávéházba, moziba, meg vásárolni, meg ilyenek... Női dolgok, de nekem nagyon jól esett. A kórházban is meglátogattam néhányszor. Megkért, ha lenne vele valami, akkor értesítselek. De... persze magamtól is jöttem volna. Viszont, ha itt vagyok, tényleg elvinném néhány holmimat.

– Ahogy akarod. Sajnos nincsen kocsim. Eladtam. Busszal járok. Tudod, amióta nincs miért hazasietnem...

– Értem. Azóta nekem is kevésbé vonzó, hogy hazamenjek, Inkább én is mindenfélét csinállok. De hát ez van.

– Elsétálsz velem hazáig? Mármint hozzám.

- Persze. Mindig is szerettem ezt az utat. Ugye tudod, hogy ezzel nem rád akarok akaszkodni? Aminek vége, annak nincs tovább.
- Nincs – s ezzel le is zárták a beszélgetést, egészen amíg, a kerítésig nem értek. – Itt vagyunk. Menj be, majd kinn megvárlak.
- Értem – mondta az asszony, s csak magában folytatta: értem, mindig is sokat adtál a formásokra. Ha együtt lennénk egy tető alatt, az olyan lenne, mintha helyreállítanánk az együttélést. És már öt percig sem akarod velem felújítani azt, amit már egyszer lezártunk. Nincs remény. És ezért már gyűlölni sem tudlak, mert megértelek. Magamat nem értem meg, hogy miért reménykedem még mindig az újrakezdésben.
- Fél órába telt, amíg végzett, a férfi kinn várta, a ház előtt ülve.
- Összecsomagoltam mindent egy nagy dobozba. Kicsit nagyra sikerült, nem bírom el.
- Majd megkérem az egyik szomszédot, hogy vigye be a faluba kocsival, aztán postán elküldöm.
- Köszönöm. Már nem szivarozol vasárnap délutánonként?
- Néha, de ma nem akartam telefüstölni mindent, amíg itt vagy. Különben is már kezdek kifogyni belőle, takarékoskodnom kell.
- Tudom, a rendkívüli minőség, meg kell fizetni. – Elfelejtette az egész helyzetet, amiben éppen éltek és felnevetett. – Csak nem tiltotta be a környezetvédelmi hatóság a búzrudaidat? Ha már nem tudsz leszokni, legalább átszokhatnál valami drágább típusra, amit nem észak-szibériai dohánylevelekből sodornak!
- Ígérem, hogy egy kubaira gyűjtök rá, ha egyszer vissza... – elharapta a szót. – Bocsánat, nem úgy gondoltam.
- Tudom. Csak úgy.
- Jól mennek a dolgaid? Úgy értem, hogy van-e valakid, vagy ilyesmi.
- Élek, tehát nem rosszul. És nincs. És nem kérdezem meg, hogy neked mivel telt az időd. Ismerlek, el tudom képzelni.
- Nem mentegetőzőm. Nem volt szép. Volt-nincs. Nem lesz. Aztán visszajöttem.
- Nem akartalak megbántani, sem számon kérni. Hivatalosan még házasság vagyunk, de igazából már szabad vagy. Nem akarlak vádolni, ha volt valaki, aki boldoggá tett, Isten neki.
- Márta, nagyon sokat gondolkoztam rajta, de mondanom kell valamit. Szeretnék bocsánatot kérni.
- Miért?
- Azt hittem tudod, nehéz kimondani. Bánt a lelkiismeret, pedig nem is tudtam, hogy van.
- Ne viccelj.
- Nem viccelek, de ne vidd félre a témát. Szóval bocsánatot akarok kérni mindenért. Hogy nem szerettelek igazán, ahogy megérdemelted volna. Hogy annyi évet elvettem az életedből, hogy rám áldoztad az életed legszebb éveit. Hogy nem tudtalak boldoggá tenni. Bocsánatot akarok kérni a rossz szokásaimért, amivel naponta az örületbe kergettelek. És végül azért, hogy megcsaltalak.

– Azt hiszem, tévedsz. Nem voltak olyan rosszak az együtt töltött évek. Lehet, hogy te úgy gondoltad, hogy nem tettél boldoggá, de hidd el, hogy ha valamikor, akkor ez alatt az idő alatt voltam boldog. Nekem tényleg az volt a legszebb az életemben. És ha már itt tartunk, és ha már egyszer beszélünk, mert lehet, hogy ez az utolsó alkalom, akkor el kell mondanom valamit. Emlékszel az utolsó beszélgetésünkre? Bocs, veszekedésünkre, vagy nevezd, aminek akarod.

Beszélek össze-vissza, ha unod, csak szólj rám. Szóval emlékszel, amikor olyan vádlón beszéltem arról, hogy mi volt közted meg Márta között, olyan furcsa, hogy őt is ugyanúgy hívták, mint engem... Szóval csak azt akarom elmondani, hogy amikor ezt mondtam, akkor nem igazán rád haragudtam, nem is Mártára. Nem neked nem tudtam megbocsátani, hanem magamnak.

Magamnak nem tudtam megbocsátani, hogy én nem tudtalak úgy szeretni, ahogy az a másik nő. Hogy én nem tudtam belőled kihozni ugyanazt. Akkor megértettem, hogy hiába is igyekszem, én évek alatt nem tudtam neked annyi boldogságot adni, mint amennyit az a másik egyetlen éjszaka alatt. Tudod, hogy mennyire rohadt érzés, amikor azzal szembesülsz, hogy kevesebbet érsz, mint valaki más. Az is rossz, amikor ezt mások mondják, de akkor még van egy kiskapu, hogy tévednek vagy hazudnak, de az pokoli, amikor te magad jössz rá erre. Akkor nincs kiút. És én ezért voltam dühös, ezért nem tudtam megbékülni.

Szóval, ne haragudj te se rám. Váljunk el békében.

– Soha nem haragudtam rád, csodálatos éveket és csodálatos reményt kaptam tőled. Váljunk el békében. Igazad van, lehet, hogy most beszélünk utoljára. Lehet, hogy ennek az egész találkozásunknak és az elmúlt, legalábbis nekem zűrzavaros hónapoknak az volt az értelme, hogy most újra megbékülten tudjunk beszélni. Valaki egyszer azt mondta, hogy a szerelem nem akkor múlik el, amikor gyűlölettel vagy fájdalommal gondolunk a másikra, hanem amikor mosolyogva tudjuk felidézni a szép emlékeket, anélkül azonban, hogy vissza akarnánk hozni.

– Annak a valakinek igaza volt. És te már ott tartasz, hogy nem akarod visszahozni?

– Ne kérdezd ezt, kérlek. De igen: ott tartok már, hogy nem *akarom* visszahozni. – S magában folytatta: Miért nem úgy kérdezted, hogy vágyódom-e utána, hogy szeretnék-e újra veled élni? Akkor gondolkodás nélkül igent mondtam volna. Az „akarat” azonban más: az nemcsak egy érzelmi fellobbanás, nemcsak egy vonzódás az elmúlt szépség után, hanem tudatos lelki cselekvés, hogy mindent meg is fogok tenni azért, hogy visszajöjjön az az idő. Ez belőlem hiányzik, mert tudom, hogy ha újra együtt is élnénk, azt a szerelmet, azt a szenvedélyt, azt a boldogságot, amire vágyódsz, ami hiányzott a kapcsolatunkból, nem tudnám megadni. Látom, hogy itt ülsz mellettem, látom rajtad, hogy rosszul esett, hogy ezt mondtam, s tudom, ha most elmondanám mindazt, amit most gondolok, elmosolyodnál és átölelnél... Mégsem mondhatom ki, mert tudom, hogy te ebből csak a szeretetre figyelnél és nem arra a lelki bénultságra, hogy nem foglak tudni többet boldoggá tenni. Ólomsúlyúak a szavak. Miért nem úgy kérdezted, hogy igennel válaszolhattam volna? Miért kell, hogy egy kérdés hibás szavai miatt ne találjunk újra egymásra?

Látom, hogy a szemeddel a fenyőfánk felé nézel, s arra gondolsz, hogy talán a mi szerelmünk is olyan lassan nőne meg, teljesedne ki, mint az a fa... De tudom, hogy ha visszajönnél, egy nap, lehet, hogy csak évek múlva, újra felébredne benned a

megcsalatottság, hogy téged nem úgy szeretlek, mint a másik Mártát, az Álomlányt. Jobb, ha most csendben és békében elmész, mert még egy szakítást egyikünk sem bírna ki. Jobb, ha most elmész, hiszen még fiatal vagy és szép, könnyen találsz magadnak egy olyan férfit, aki úgy szeret, ahogy szeretnéd, ahogy megérdemled, aki teljesen betöltene téged és boldoggá tenne. Én erre képtelen vagyok.

Talán az jár a fejedben, hogy amikor elmentél, elég lett volna egyetlen „szeretlek”, visszafordultál volna és ma is boldogan élnénk. Boldogan? Talán ez túlzás, de folytattuk volna, ahogyan addig is. Szégyellem, hogy akkor gyűlöltelek, hogy azért hallgattam, – de ma is hallgatok, de most már azért, mert szeretlek. Menj már, mert nem bírom ki és visszatartalak.

– Akkor indulok.

– Még ne. Vagy van valami programod ma estére? – (Nevetséges, mintha féltékeny lennék, gondolta.)

– Egy szendvics, talán TV, zuhany és alvás. Mint minden este. De holnap dolgoznom kell és tudod, milyen vacak a tömegközlekedés.

– Akkor csak egy kávéra hadd hívjalak meg. Csak búcsúzóul.

– Inkább csak ülünk egy kicsit indulás előtt. Hogy felidézzük a régi időket. Szerettem itt ülni vasárnap esténként. Jó volt.

Szépen rendbe tartod a házat. Láttam benn, hogy a bojler is megszerelted. Már nem csöpög. Emlékszem, régen mennyiszer kértem és mindig próbálkoztál, de soha nem lett tökéletes.

– A bojler elismerem, de a kert Éva érdeme, tudod, Ábrám bácsi lányáé. Ő lakott itt, amíg Csillagváron laktam. A női kéz.

– Most hol van?

– Visszaköltözött a városba. Azt mondta, ő még nem adja fel, hátha sikerül visszaszereznie a családját. Őszintén szólva, nem hiszem, hogy sikerül. Azt még kevésbé, hogy érdemes. Találkoztam a férjével. Tőle vettem meg a tanyát. Tetű alak.

– De mégiscsak a férje. Nem mindenki olyan szerencsés, hogy találkozzon az igazival.

– Neked is csak én jutottam. Idáig.

– Nem volt olyan rossz. Rendes ember vagy. Csak a hajad kicsit rendetlen. Úgy is mondhatnám, hippis. Mondd, mikor voltál utoljára fodrásznál?

– Régen. De tükörbe is régen néztem.

– Látszik rajtad. Mielőtt új asszony után nézel, próbálj kicsit emberibb külsőt felvenni.

– Köszönöm a jó tanácsot, de most éppen nem aktuális.

– No várjál csak, nem is lesz, ha ilyen Raszputyin frizurával próbálkozol. Egy fél órát még igazán ráérek. Vetközz!

– Tessék?

– Ne ijedj meg, csak deréig! Levágom a hajadat. Nem emlékszel, hogy mindig én csináltam?

– De igen, csak ez olyan személyes...

- Ne felejtse el, hogy hivatalosan még mindig a feleségem vagyok.
- Nem engeded. – A következő fél órában nem beszélgettek, csak annyit, hogy most kicsit lejjebb, most kicsit jobbra, meg hasonló. Miközben az asszony időnként a feltétlenül szükségesnél hosszabban is megsimogatta a fejét, Damnát behunyta a szemét és némán élvezte a pillanatot. Nem akart semmire sem gondolni, egész tudatával megpróbált az asszony ujjbegyeire koncentrálni, de nem sikerült. Mindig beletolakodott egy másik kép: ahogyan Ferdý a szerelmük kezdetén ujjával fésülte a haját. Ahogy szenvedélyes szeretkezések közben vadul beletúrt a hajába. Ugyanaz a mozdulat, csak a bűn és a kaland ízeit valami végtelen béke és otthonosság váltotta fel.
- Egyik sem volt az övé valójában, mind a kettő csak a kétségbeesett hit volt, az élni-akarás, hogy egyszer sikerülhet. Mivel már egyik sem volt övé, pártatlanul ítélt meg mind a kettőt. Ferdý érintése olyan örömet jelentett, ami lehet, hogy csak egy pillanatra tart, de az emléke örökké megmarad. Márta simításában nem volt semmi szenvedély, de valami gondoskodó szeretet érződött benne, olyan, amiben benne rejtett a gondoskodó szeretet időtlensége. Ha választani kellene... Ha választani lehetne... Vannak pillanatok, amikor a gondolatok akaratlanul is szavakká válnak.
- Szeretlek, Márta.... – az olló és a fésű csak egy pillanatra állt meg a levegőben, aztán folytatta járását.
- Tudom, és azt hiszem, én is. Először még befejezem.

És befejezte... Azután nem esett több szó sem a múltból, sem a jelenről, sem a jövőről. Egyszerűen csak éltek az időt.

Másnap reggel Damnát a frissen főzött kávé illatával ébresztette a feleségét, ahogy ezután minden reggel. És a kávénak szeretet-zamatát volt.

Kivonulás

Tulajdonképpen itt véget is ért az a történet, ennyit mondott el apám. Ami ezután jött, az tulajdonképpen nem más, mint egy boldog házasság mindenki által ismert és giccsesnek minősített képei, amit valójában nagyon kevesen élnek meg. Nem gondolkodtak el még arról, hogy a történelemkönyvekben a háborúkról hosszasan értekeznek, miközben a köztes, békés és boldog időszakokról csak lábjegyzetekben emlékeznek? A boldogság és a béke soha nem olyan érdekes, mint a tragikus események. Ezért csak címszavakban: még azon a nyáron megesküdték a templomban, született két gyerekük, még hármat örökbe fogadtak, nem költöztek el Ábrám bácsi házából, a faluban mindenki szerette őket, sok barátjuk volt, úgy éltek, mint egy bibliai pátriárka, és egy történelem előtti matriárka. Unalmas lenne, ha ezekről írnék, pedig ez volt az életem első fele.

Ennyit mondott el apám, de azt hiszem, még két részlettel ki kell egészítenem, de ezt már a saját emlékeimből, illetve más forrásaimból.

Két évvel azután történhetett, hogy újra egymásra találtak. Anyám az első gyerekkel volt otthon, apám dolgozott, csak este ért haza. Aznap este nem volt forró hitvesi csók fogadásul, anyám éppen csak rálehelte a szájára és az asztalra mutatott: – Leveled jött. Csillagvárról – és kiment a konyhába.

Azt hiszem, apám rá sem nézett az asztalra, hanem utána ment.

- Tudom. Ferdytől jött. Felhívott telefonon is.
 - Mit akart?
 - Semmit. Csak gyerekük született és megkért, hogy vállaljuk el a keresztszülőséget.
 - És mit válaszoltál?
 - Mit mondhattam volna? Kitaláltam valami kis hazugságot, hogy nem érünk rá pont aznap és lemondtam. Átlátszó hazugság volt, éreztem a hangján, hogy ő is tudja.
 - Miért?
 - Nem akartam, hogy rosszul essen neked. Gondoltam, hagyjuk a halottakat.
 - És miért nem mondtad el nekem?
 - Mondtam már, nem akartam, hogy rosszul essen neked, már nem számít.
 - Ha valóban nem számít már semmit sem neked, akkor most azonnal felhívod és elvállalod. A nevemben is.
 - Akkor most én kérdezem: miért?
 - Látni akarom, hogy amikor találkoztok, akkor hogy nézel rá. És látni akarom, hogy hogyan nézel a férje szemébe. És azt is látni akarom, hogy ő hogyan néz az én szemembe. És ha látom, hogy egymás szemébe tudunk nézni, akkor már tudni fogom, hogy igazán vége van.
 - És... és mi van akkor, ha bárkinek a pillantásában valami olyat találsz, ami nem tetszik neked?
 - Tudom, hogy nem lesz olyan. De szükségem van a bizonyosságra. Mielőtt azonban telefonálnál, azért bonts fel a levelet.
- Apám felbontotta a levelet, telefonált és egy hónap múlva szépen kiöltözve elmentek Csillagvárra. Anyám talán még pusztit is adott Ferdynek, nem tudom, de az egyik fotón egymásba karolnak. Apám azt a képet a legbecsesebb emlékei között tartotta, de senkinek sem mutatta meg. Én is csak akkor találtam meg, amikor elment és rendezgettem a dolgait. Azt sem tudom, hogy milyen pillantásokat váltottak, de azt igen, hogy utána is ugyanolyan szerelemben éltek, mit az újrakezdés óta.
- Hazafelé jövet azonban még történt valami. A kocsiban nem nagyon beszélgettek, anyám csak a falu és a tanya között szólalt meg:
- Láttad? Ferdy felszedett néhány kilót és mintha a haja sem lenne az igazi. Kicsit a színét veszítette és mintha ritkulna is. Nemhiába, az ő korában már nem kockázatmentes gyereket vállalni...
- Apám nem akart visszakérdezni, hogy honnan tudja, hiszen akkor látta először Ferdyt, nem tudja milyen volt előtte az alakja és a haja – de boldog volt, mert tudta, hogy asszonynyelven ez azt jelenti: megbocsátottam és már nem tekintem versenytársnak. Damnát boldog volt és önkéntelenül is dúdolni kezdett. Márta elérte a dallamot és csengő hangján ő is énekelni kezdett.
- Emlékszem, gyerekkoromban Ferdy és a családja többször meglátogattak minket, a gyerekek nagyon élvezték a tanyát, aztán, amikor a gyerekek felnőttek, a látogatások megritkultak.
- A másik részlet már valóban az utolsó lesz.

Amikor anyám meghalt, szép kort élt meg, nagyon aggódtunk, hogy mi lesz apánkkal. Ahogy mondani szokás, egy test, egy lélek voltak. Emlékszem, előző este még benn volt nála az apám a kórházban, mosolyogva jött haza, arról beszélt, hogy hogyan fognak élni, ha anyám hazajön, s másnap már készülődött, hogy újra be-menjen, amikor jött a távirat. Hosszú időre eltűnt a mosoly az arcáról, alig evett és ivott. Féltünk, hogy hamarosan utána megy, s félre ne értsenek, nagyon fájt volna, de valahol a szívünk mélyén úgy éreztük, hogy ez lenne a dolgok természetes rendje. Azonban életben maradt. Amikor az unokáival játszott, újra megjelent az arcán a mosoly. Később leültünk beszélgetni, megmutatta a füzeteket, amikben leírta, hogyan ismerte meg anyámat, hogy mi történt velük az elválásig, majd a kérdéseimre szép lassan elmondta, hogy mi történt utána, de azt hiszem, erről már írtam.

Ami viszont ez után következett, arról még nem.

Azt hittük, hogy megtalálta a helyét egyedül is. Játszott az unokákkal, művelgette a kertet... Néha elment csak úgy, néhány órára, talán utazgatott, egyszer egy vonatjegyet is találtam a szemétkben, aztán bezárkózott a szobába, mint aki tervezget valamit. Ha megkérdeztük, hol járt, azt mondta, ő is gyűjthet valamit. De nem láttuk, hogy bármit is gyűjtött volna. Néha, amikor takarítottunk a szobájában, térképeket, útikönyveket és golyóstollakat találtunk és rengeteg összefirkált papírt, mintha valaki a tollakat próbálgatta volna. Furcsállottuk, de nem kérdeztük. Apánk volt, s ha voltak furcsa dolgai is, túlzottan tiszteltük ahhoz, hogy bármiben is kérdőre vonjuk.

Ha esténként néha kiültünk a ház elé, már nem beszélgettünk. Mintha azzal, hogy elmondta a történet hiányzó részeit is, már minden arra érdemest elmondott volna. Mintha már felesleges lenne minden további szó. Nem akarom, hogy félreértsenek: ez a hallgatás nem olyan volt, mintha lemondott volna az életről, nem a halálra vágyók hallgatása, hanem inkább olyan, elnézést az elkoptatott hasonlatért, az ugrásra készülő macska némasága, de erre csak utólag jöttünk rá. Tudom, furcsa kép ez egy nyolcvan-közeliki öregemberről, de nem jut eszembe más kép. Aztán egy este végre megszólalt:

– Ma Csillagváron voltam. Meglátogattam Ferdyt.

– Hogy van?

– Megöregedett. Már egy szót sem szólt magáról, csak az unokáiról és a gyerekeiről beszélt. Az öregség csalhatatlan jele, hogy a magunk életében csak a nyavalyákat látjuk, s lelkesedéssel és csillogó szemmel csak az utódokról mesélünk, akikben, úgy hisszük, tovább élhetünk. Csak reménykedni tudok abban, fiam, hogy te, aki meghallgattad, hogy apád milyen butaságokat követett el, tanulsz belőle és a te utad simább lesz. De ez csak önáltatás, nekik is, neked is megvan a saját életetek, a saját ostobaságaikat kell elkövetniük. Elbúcsúztam tőle.

– Elutazik?

– Nem ő. Én.

– Hova? Mennyi időre?

– Talán örökre.

– Hogyan?

– Ahogy végiggondoltam az életemet, rájöttem, hogy a teljességet az jelenti, ha mindennek megfizetjük az árát. Nem kötelező, sokan csak költenek, nem fizetnek, de

ahhoz, hogy békében tudjam befejezni, nekem egyensúlyba kell hoznom az életemet. Ezért kellett Ferdyhez is elmennem. Tudod, sokat rágódtam azon, hogy mi értelme volt az egész útnak, amit bejártam. Látszólag sok kacskaringó, vargabetű, de talán mindre szükség volt. Vagy legalábbis most, az út végén így látszódik. Most már minden szálat elvarrtam, minden tartozásomat megfizettem, kivéve egyet... És ezt kell még rendeznem.

– Megkérdezhetem, hogy mi az az egy tartozás?

– Még régen, jóval azelőtt, hogy ti megszülettetek volna, anyáddal egyszer elmentünk Erdélybe, Csíksomlyóba. Egy öreg néni azt mondta, hogy ha beleírok egy kérést az oltár mellett lévő könyvbe, az egy éven belül teljesül, de akkor a tollból kifogyott a tinta és voltam annyira bosszús, hogy nem mentem vissza. Úgy éreztem, hogy Isten is kigúnyol. Elhatároztam, hogy most visszamegyek és beírom a kérésemet. Ez az az ügy, amit el kell rendeznem.

– De apám, az út hosszú, és ilyen öregén már kockázatos az utazás. Legalább hadd vigyelek el.

– Nem, ez az én ügyem. Ha ilyen idős leszel, megérted, hogy Istennel mindenkinek magának kell megküzdenie, ebben nincsenek társak.

Talán nem értik meg, amikor ezt mesélem, hogy miért nem próbáltam meg jobban lebeszélni, amikor, ha nem is tudtam, de sejtettem, hogy erről az útról már nem fog visszatérni, de aki ismerte az apámat, az tudja, hogy ha egyszer valamit elhatározott, akkor nem volt ellenvetés. Látszólag udvarias és jóindulatú ember volt, sokszor engedett, de ha néha valamit igazán komolyan elhatározott, akkor nem volt ellenvetés. Ahogy ilyenkor tudott nézni, az elakasztotta a szavakat.

– Mondtam, lehet, hogy nem jövök már vissza. Vagyonom már nincsen, minden a ti neveteken van. Amim van, az befér a zsákomba. Egy valamit tudok csak adni nektek, és azt add majd tovább a testvéreidnek is. Egy idézet, Jób utolsó felelete Istennek. Tudod, ő is sokat küzdött az Úrral, erről szól az egész könyve, tudni akarta, hogy mi értelme volt az életének, hogy volt-e egyáltalán értelme, győzködték a barátai, megjelent neki az Örökkévaló is, de a végén neki magának kellett megtalálnia a választ...

– behunyta a szemét és úgy szavalt:

Most már tudom, hogy akármit megtehetsz,
nincs gondolat, amely neked lehetetlen.

Én borítottam tervedet homályba,
olyan szavakkal, amelyekből hiányzik a tudás.

Hallgass meg hát, kérlek!

Beszélni szeretnék!

Kérdezni akarlak, világosíts fel!

Azelőtt csak hírből hallottam felőled,
most azonban saját szememmel láttalak.

Még sokáig ültünk szótlanul és néztük az estét. Azután másnap hajnalban, mielőtt még bárki is felébredt volna, csendben elindult, és valóban, soha nem tért vissza. Nem tudom, hogy eljutott-e a céljáig, hogy be tudta-e írni a kérését abba a könyvbe. Néha abban bízok, hogy eljutott, s talán új életet kezdett, hiszen jó egészségnak örvendett, s talán még lehetett volna néhány boldog éve... Persze tudom, hogy nem ez történt.

Néha abban is reménykedem, hogy egyszerre majd újra megjelenik, egyszer, amikor hazaérünk, akkor újra kinn ül a ház előtt a kedvenc kerti székében és szivarozik, s ott folytatja a beszélgetést, ahol egykor abbahagytuk, hiszen még annyi kérdésem lenne... Például, hogy mi az a Pénuél?

Hónapok teltek el, amíg rá tudtam szálni magamat, hogy a szobájában rendezzem a papírokat. Sok fotó, sajnos csak kevésre írták rá, hogy kit ábrázol, ezért csak találgatni tudok. Sok feljegyzés, papírfecni, egy hatalmas kirakós játék darabkái. Kellettek ezek a hónapok, hogy össze tudjam rakni a történetet, amit most elmeséltem.

Az egyik papírfecni tartalma, nem tudom miért, de különösképpen megragadott: „Annyi csapástól megtörve, meglátogatta őt a Szentlélek; és mert a csapásoktól nem lett keményebb, és nem küzdött önféjűen Isten jogos igazsága ellen, hanem amikor megérezte a nagy irgalommal büntető Isten kezét, vétkeit emlékezetébe idézve följajdult, és – amennyire emberi ítélettel helyesen meg lehet ítélni – szívének töredelmével és vezekléssel bánta meg vétkeit. Valóban boldog kényszerűség, mely a javulásra ösztönöz. Mert valójában szükségszerű dolog, hogy akit a világ gyűlöl, azt Isten szeresse... aki azelőtt a földi javakért harcolt, csupán az égiekre törekszik már. Mert életének egész hátralevő idejét zarándoklásban és imádkozásban, böjtben és virrasztásokban, munkában és könyörgésekben emésztette föl.”

Igen, kérdezhetik, hogy mi értelme volt az egésznek, mi a tanulság, s bevallom, hogy bár magamban már megfogalmaztam, egésznek is tűnt, de nagyon töredékes kimondva. Talán az, hogy soha nem szabad feladni, hogy soha nem szabad megnyugodni, mindig kutatni és keresni kell a teljességet, még akkor is, ha ezzel romba döntjük a saját kis világunkat. De tudni kell visszatérni és újrakezdeni is, mert ha egyszer szeretünk valakit, és most a szereteten az a hatalmas erőt értem, nem a köznapi szóhasználatot, akkor tőle soha nem tudunk elszakadni. Ahogy apám szerette anyámat.

Köszönöm, hogy meghallgatták ezt a történetet.